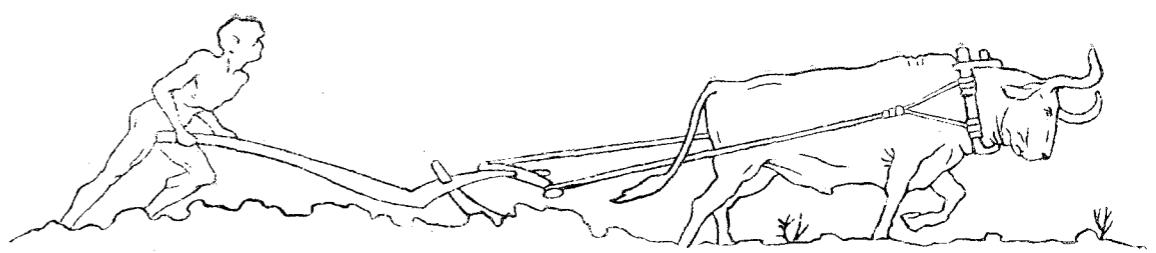

ΜΕΤΑΔΛΟΥΡΓΟΣ

ΥΠΟ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΕΝΙΕ

ΠΑΝΔΘΗΝΑΙΔ

ΕΤΟΣ Ε' 31 ΑΥΓ
ΓΟΥΣΤΟΥ 1905

Ο ΓΛΥΠΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΕΝΙΕ

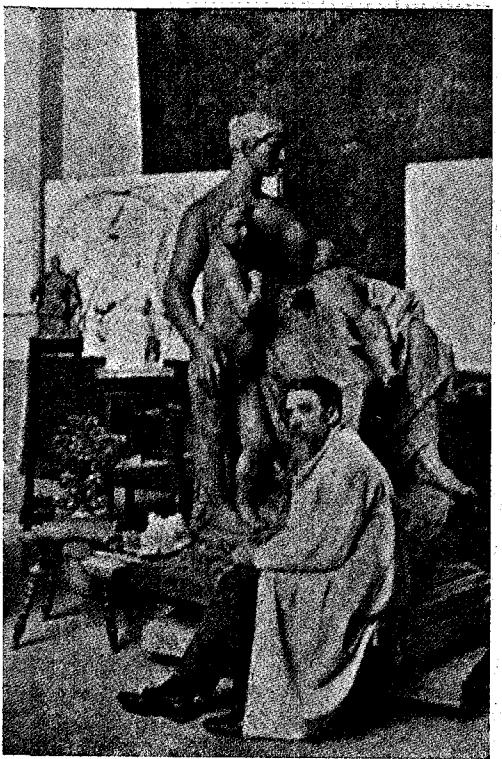
«Ο καλλιτέχνης, δόρσοπαθων νὰ ζωγραφίσῃ τὴν φύσιν κατ' εὐθεῖαν, ὅπως ἐμφανίζεται ἐνώπιόν του, ή καλλίτερα ὅπως τὴν βλέπει ὁ ὥδιος, εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ κατορθώσῃ ὅστε δὲ τρόπος, μὲ τὸν δρόπον ἀποδίδει τὰς διαφόρους αὐτῆς φάσεις, νὰ μὴ γίνῃ πρόγματι καλλιτεγνικός». Καὶ ή ἀλήθεια αὐτὴ τὴν δροῖαν ἔδιδασκε περὶ τῆς ζωγραφικῆς δὲ μέγας τῆς Ἀγγλίας ζωγράφος καὶ ποιητὴς Δάντε Γαβριὴλ Ροσσέτι ἐφαρμόζεται πληρέστατα καὶ ἐπὶ τῆς γλυπτικῆς. Παράδειγμα φωτοβόλον αὐτὸς δὲ πρὸ δύο χρόνων μέγας τοῦ Βελγίου καλλιτέχνης καὶ ἔνας ἀπὸ τοὺς μεγαλειτέρους γλύπτας τῆς συγχρόνου ἐποχῆς Κωνσταντίνος Μενιέ.

'Ακαδημαϊκῶτας εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ σταδίου του, δηλαδὴ τηρητὴς τῶν κανόνων καὶ γλύπτης τῶν σοφῶν ἀλλὰ ματαίων καὶ πεθαμένων στάσεων τῶν ἐργαστηρίων, ἐπὶ πολὺν καιρὸν ἐζήτησεν ἐπιμόνως νὰ εῦρῃ τὸν ἀληθινὸν τοῦ δρόμου. Καὶ δὲν τὸν ηὗρε παρὰ μόνον δταν ἀφῆσε πλέον κατὰ μέρος ὅλους τοὺς κανόνας, τὰ ἐνδεδειγμένα παραδείγματα καὶ τὰ πρότυπα τῶν προγενεστέρων γλυπτῶν, τὰ δροῖα ἐπιμόνως καὶ τυφλῶς ἀκολουθοῦσαν δῆλοι σχεδὸν οἱ γλύπται, καὶ ἀρχισε νὰ παρατηρῇ καὶ νὰ μελετᾷ τὴν φύσιν κατ' εὐθεῖαν, ἔξω ἀπὸ τὰ ἐργαστήρια καὶ τὰς προσποιητὰς αὐτῶν καὶ κατὰ συνθήκην στάσεις. Καὶ ή αὐστηρὰ καὶ παρατερικὴ μελέτη μιᾶς φύσεως τῆς συγχρόνου ζωῆς, τῆς ἐργατικῆς ζωῆς, ἔγινε τὸ μόνον μέλημα ὅλης τῆς καλλιτεχνίας του. Φλαμανδός, γεννηθεὶς εἰς τὸ κέντρον τῆς πυρετώδους συγχρόνου ἐργασίας, τῆς τελονυμένης εἰς τὰ ἔγκατα τῆς γῆς, τὰ λα-

τομεῖα ἀφ' ἑνός, καὶ εἰς τὰ διαβολικῆς ὄψεως βιομηχανικὰ ἐργοστάσια, εἰς τὸν μαῦρον τόπον τοῦ καρβούνου καὶ τοῦ σιδήρου, ἥτο φυσικώτατον ἥ προσοχή του νὰ δεσμευθῇ ἀπὸ τὴν διλογυρά του τελουμένην ἐργασίαν καὶ ἥ ψυχή του νὰ ἀγαπήσῃ τὴν ζωὴν τῶν ἐργατῶν. Τὴν ἀκολούθησε μὲ συμπάθειαν, εἰσέδυσε εἰς τὸν περίπλοκον μηχανισμὸν τῆς ἐργασίας των, ἐφιλοσόφησε ἐπὶ τῆς αἰτίας καὶ τοῦ ἀποτελέσματος, καὶ ὡς προϊὸν τῆς μακρᾶς αὐτῆς σκέψεως καὶ παρατηρησεως παρουσίασε εἰς διαφόρους ἐναλλαγὰς καὶ σκέψεις τὸ δργανόν, τὸ μέσον αὐτῆς τῆς δημιουργικότητος, φέρον ἀποτυπωμένα ἐπάνω του ὡς στίγματα τὰ ἵχνη τῆς κολοσιαίας αὐτῆς ἐργασίας. "Ετσι ἀνεδείχθη ὁ κατ' ἔξοχὴν γλύπτης τῶν ἐργατῶν.

'Αλλ' ἡ πιστὴ αὐτὴ μελέτη τῆς φύσεως, δὲν ἀπερρόφησε τὸ καλλιτεχνικὸν πνεῦμα τοῦ Κωνσταντίνου Μενιέ. Σύμφωνα μὲ τὴν παρατήρησιν τοῦ Ροσσέτι, ἡ παρατερικὴ αὐτὴ σπουδὴ τῆς φύσεως ὑπεβοήθησε τὸν γλύπτην νὰ ἀναδείξῃ καὶ νὰ βγάλῃ εἰς φῶς ὅλην τὴν καλλιτεχνικήν του δύναμιν, μὲ τὴν δροῖαν δημιουργοῦσε τὸ κατάλληλον παραστατικὸν ἔνδυμα πού ἐνέδυε τὴν ἐννοημένην καὶ χωνευμένην πλέον φύσιν. Λέν ἀντέγραφε λοιπὸν ἀλλ' ἐφιμήνευ τὴν φύσιν. Καὶ ἴδου ποία ἥτο η καλλιτεχνικὴ αὐτὴ δύναμις τοῦ Κωνσταντίνου Μενιέ :

'Απὸ τὴν ἀδιάκοπον παρατήρησιν καὶ τὴν τελείαν κατανόησιν τῶν στάσεων καὶ τῶν παραμικροτέρων κινήσεων ἥξενρε νὰ ἐκλέγῃ τὰς σημαντικωτέρας, νὰ συλλέγῃ τὰς ἐκφράσεις τὰς πλέον χαρακτηριστικάς, τὰς δραματικωτέρας πού

Ο Κωνσταντῖνος Μενιὲ εἰς τὸ ἐργασιήριον του.

ἥμπορεῖ νὰ ἐκφράσῃ ἀνθρωπίνη μορφή, τὰς κινήσεις τὰς πλέον ζωντανάς, τὰς κινήσεις ποῦ νομίζεις ὅτι διμιλοῦν, καὶ τὰς παραστατικωτέρας στάσεις. Τὴν νευρόλαν φύσιν τὴν παρίστανε ἐν ἐνεργείᾳ, τὴν ἔξωτανευε, ἢ καλλίτερα τῆς ἔδιδε μίαν τέτοιαν ζωήν, ἵκανὴν ὥστε νὰ τὴν κάμνῃ νὰ λέγῃ ἡ Ἰδία τί θέλει νὰ παραστήσῃ, τί θέλει νὰ ἐρμηνεύσῃ παρεντιθεμένη εἰς μίαν σύνθεσιν. Συντάξει λοιπὸν ἀπὸ τὴν φύσιν τὰ χαρακτηριστικά τῆς στοιχεῖα, αὐτὴν τὴν ψυχήν της, καὶ διὰ τῶν ἑφοδίων αἰνῶν, διὰ τοῦ πλουσίου αὐτοῦ θησαυροῦ, δημιουργεῖ ἀσφαλῆς πλέον, ἀρχίζει νὰ συνθέτῃ τὸ ἔργον του.' Αφήρεσε δὲ, τι ἀσήμαντον εἶχε, τὴν ἐκαθάρισε ἀφ' δέ, τι πρόσκαιρον τὴν ἐκάλυπτε, καὶ τὴν παρουσιάζει ὑπὸ νέαν μορφὴν ἐκ στοιχείων πάλιν ἰδικῶν της, κρυπτομένων δικαίων ἔως τώρα. Ως ἄλλος Προμηθεὺς τῆς χαοῖζει τὴν ἀθανασίαν.

* * *

Δὲν εἶναι πολλὰ ἔτη, μόλις μία γενεά, ὅπου ἀκόμη τὸ Βέλγιον ἦτο βυθισμένον εἰς ἕνα φοβερὸν σχολαστικισμόν. Τὰ γράμματα ἔπλεαν τεμπέλικα μέσα εἰς τὸν βόγβορδόν του, καὶ ἡ τέχνη ἀμέριμνος ἀνεπαίτητο στὸν ἀκαδημαϊσμόν. Ὁλ-

γοι οἱ ἄνθρωποι, ἔχοντες πραγματικὴν συνείδησιν τῆς προτέρας των εὐκλείας καὶ ἴδιως ὅσον ἀφορᾶ τὴν τέχνην, τὴν θαυμασίαν φλαμανδικὴν τέχνην ἡ δοποίᾳ ἔθαυματούργησε πρὸ δύο αἰώνων, ἀπεσπάσθησαν τρόπον τινὰ ἀπὸ τὴν ἀποκτηνωτικὴν μᾶζαν καὶ ὃς ἀληθεῖς ἀναμορφωταὶ ἐκανόνισαν τὴν καλαισθησίαν ἐνὸς δλοκλήρου λαοῦ καὶ μὲ μίαν πρωτοφανῆ δμόνοιαν καὶ ἀλληλοσκούντημα ἐπέφεραν τὴν ἀληθινὴν ἀναγέννησιν εἰς τὴν τέχνην καὶ εἰς τὰ γράμματα, ποῦ παρατηρεῖται σήμερα εἰς τὸ Βέλγιον μὲ τὴν ἔξοχον πλειάδα τῶν συγχρόνων συγγραφέων καὶ καλλιτεχνῶν του. Ὁ Κωνσταντῖνος Μενιέ ὑπῆρξεν ὁ ἀναμορφωτὴς καὶ ὁ διάδοσκαλος ὅσον ἀφορᾶ τὴν γλυπτικὴν. Εἰς τὴν ἀρχὴν ἐταλαντεύθη καὶ αὐτός, μόνον δὲ ὅταν ὡς ζωγράφος ἀπέμονώθη μὲ τὴν φύσιν καὶ ἥρχισε νὰ τὴν μελετᾷ χωρὶς προλήψεις καὶ ἀνευ ἐπιρροῶν σχολῶν καὶ τεχνοτροπῶν, τότε τὴν ἡσθάνθη καὶ ἐδίδαξε ἀργότερα μεγαλοφώνως μὲ τὸ θαυμάσιον ἔργον του πῶς πρέπει νὰ σπουδάζῃ κανεὶς τὴν φύσιν. Ἀφορμὴ τοῦ ἐδόθη ἀπὸ τὸν γνωστότατον Βέλγον συγγραφέα Καμπὺ Λεμοννιέ, ὁ ὅποιος τὸν παρώτανε νὰ ζωγραφίσῃ τὸ Βέλγιον του. Τὸ ἔργον αὐτὸ τὸν ἔκαμε νὰ γνωρίσῃ ἔνα ἄλλο Βέλγιον, μίαν ἔχωριστὴν τάξιν ἀνθρώπων, καὶ νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς τὸν βίον αὐτῶν, τὸν ἀφανῆ ἀλλ’ σιμως νευρώδη, φθάνοντα πολὺ συχνὰ μέχρι τῆς τραγικότητος. Ἐξωγράφισε τὸν κόσμον τῶν καταχθονίων καμίνων, τῶν χαλυβουργείων, κεραμουρογείων καὶ λατομείων, καὶ μὲ τὰς διαφόρους σκηνὰς ποῦ ἥντλησε ἀπὸ ἐκεὶ εἰς σκοτεινὰ παστέλλ σκεπασμένα μὲ ἔνα πέπλον πένθους, ὡσὰν νὰ τὰ ἔξωγράφισε μὲ τὴν μαύρην σκόνην τῶν καρβούνων, συνέθεσε τὸ τραγικὸν δρᾶμα τοῦ Μάνουν Τόπου.

Ο ζωγράφος Millet, μὲ τὸν ὅποιον ἔχει
μεγάλην ἀναλογίαν ὁ Μενιέ, κατὰ τὴν ὅμολο-
γίαν τῶν τεχνοκριτῶν, λέγει εἰς μίαν τῶν ἐπι-
στολῶν του: «Ἡ θιλῆψις εἶναι ἵσως τὸ ἐλατήριον,
τὸ ὅποιον ὥθετι περισσότερον τοὺς καλλιτέχνας
πρὸς δημιουργίαν . . . Καὶ δὲν ὑπάρχει δημιουρ-
γία παρ' ἐκεῖ μόνον ὅπου ὑπάρχει ἔκμαρασις»

Ο Κωνσταντίνος Μενιέ ὑπῆρξε πολὺ δυστυχής. Καὶ ἡ θλῖψις του, ίδιως κατὰ τὰ τελευταῖα δεκαπέντε ἔτη τῆς ζωῆς του, τὸν ἥναγκασε νὰ συγκεντρωθῇ ὀλόκληρος εἰς τὸν ἑαυτὸν του, καὶ ἐπειτα τὸν ἄφησε ἀκράτητον νὰ χυθῇ εἰς μίαν πλατεῖαν δημιουργίαν, γεμάτην ἀπὸ ἔκφρασιν. Ο κόσμος τοῦ Μαύρου Τόπου, τοῦ ὅποιον διαφορῆς σύντροφος είναι ἡ θλῖψις καὶ ἡ ίδεα τοῦ

ανάτου, τὸν περιτοιγυρίζει συχνότερα· σχεδὸν
κάθε στιγμὴν τὸν εἶλκυσε μὲ τὴν σύντομόν
οὐ ζωὴν ἀλλὰ μὲ τεταμένην ἐνέργειαν, καὶ ἡ
θιλιμένη τοῦ ψυχῆ ἐπειθύμησε νὰ τὸν ἀποτυ-
ώσῃ καὶ νὰ τὸν συμπήξῃ εἰς ἄγαλμα καὶ
νάγλυφα ἔξογα.

Τὰ ἀγάλματά του είναι ἀπλᾶ χωρὶς ἔμ-
ασιν καὶ παραφυσκώματα τὰ ἀνάγλυφά
ου μεγαλοπρεπῆ, γεμάτα ἀπὸ ἀρχαιῶν καλλος
αἱ μέγαλεῖν. Τὴν καθαρὰν οὐσίαν, τὸν χυμὸν
ἔναν είναι δυνατὸν νὰ διμιλήσῃ κανεὶς ἔτσι —
ον δποῖον ἐστραγγίσεις ἀπὸ τὴν σκληρὰν καὶ
ένθιμον ζωὴν τῶν κακομοιόηδων καὶ ταπει-
ν, τῶν καταπιασμένων εἰς ἵσθιον πάλην μὲ
αἱ πλέον τραχεῖας καὶ ἀστόργους ἐργασίας καὶ
ῶν δποίων τὸν ἄγνανα ἡκολούθησε μὲ τόσην
τιμονὶν καὶ ἀδελφικὴν συμπάθειαν, τὸ ἀκαν-
τὸν αὐτὸν ἀνθος ἀπεκρυστάλλωσε μὲ δύναμιν
νὶ μὲ ἔκφρασιν μεγάλου καλλιτέχνου εἰς τὰ
νγα του. Εἰς τὰ ἀγάλματα αὐτὰ καὶ τὰ ἀνά-
λυφα ἀποδίδεται τὸ σιγανὸν καὶ βαρὺ περπά-
γμα τοῦ ἔσφροτωτοῦ τοῦ διαρκῶς διπλωμένου
ες δύο ἀπὸ τὸ βαρὺ καὶ ἀέναον φροτίον εἰς τὸ
ραιῶν ἀνάγλυφον δι Λιμὴν τῆς Ἀμβέρσας τὸ
τηγνῶδες ξεσβέρωκαμα τοῦ μεταλλευτοῦ. σκυμ-
ένων πάντοτε πρὸς τὴν γῆν τὴν δποίαν σκα-
ζει, εἰς τὸν Μεταλλευτὴν (χάλκινον ἀγάλμα)
κοπιαστικὴ ἐργασία εἰς τὸν Σφυρολάτην (δ-
οίως ἀγάλμα χάλκινον). Μία ἱερατικὴ ἐπισημό-
ης εἰς τὸν Σπορέα (ἀγάλμα), καθὼς καὶ τὸ ὁ-
μιότατον καὶ διακοσμητικώτατον ἀνάγλυφον
δι Θερισμόν, ἡ ἄφατος κόπωσις ἀπὸ τὸν θαυ-
άσιον Καθαριστὴν λυομένον σιδήρου (ἀγάλμα
αριστᾶν ἀναπαυόμενον στιβαρὸν ἐργάτην
ατάκοπον) καὶ μία μεγαλοπρέπεια ὑπεραν-
θρῶπου ἰσχύος ἔχεινεται ἀπὸ τὸ ἀνάγλυφον τὸ
αριστᾶν τοὺς Τιτᾶνας αὐτοὺς ἐν πλήρει ἐ-
ρεγγείᾳ. Καὶ ἀκόμη θὰ ἀνεύρουν εἰς τὰ ἔργα
αὗτὰ ὅσοι ἡμποροῦν νὰ ἰδοῦν διὰ μέσου τῶν
ξωτερικῶν παραστάσεων, μορφῶν καὶ κινή-
εων, τὰ σημεῖα τῆς ἀναισθησίας ποῦ ἀφήνει
εἰς τὰ πρόσωπα ἡ ἀποκήνωσις, τὸ συστημα-
τικὸς σκότωμα τοῦ πνεύματος καὶ δι πέρογκος
όχθος τοῦ ἐργάτου. Συγχρόνως δμως θὰ αἰ-
θανατηθῇ καὶ ἔνα σεβασμὸν ἐνώπιον τῆς σο-

ανθρώπων καὶ ἑνα περιβολῶν ἐναλίσσεται τοῦ οὐρανού
αρδόττητος ἐκείνης, ποῦ προσδόδει ἡ διηγενῆς
καὶ μοιραία ἐργασία εἰς τὴν περιπατησίαν καὶ
ὸ φέρσιμον τοῦ ἐργάτου· Μὲ λίγα λόγια ὅλη
πάσχουσα ἀνθρωπότης μὲ τὰ φοβερὰ στήγ-
ατα τῆς σκλαβιᾶς εἰς τὸ μέτωπον, οἱ ἀνθρω-
ποι αὐτοὶ διὰ τοὺς δόποίους κυρίως ἐλέχθη, ζτι-
ὰ φάγουν τὸν ἄρτον τῶν ἐν ἰδρῶτι τοῦ προ-

ώπου των, παρελαύνουν εἰς τὸ μέγα φιλοσο-
ικὸν καὶ παροτρῦνον εἰς σκέψεις ἔργον τοῦ
Χωνοταντίγου Μενιέ.

* * *

Ο Κωνσταντίνος Μενιέ ἀνήκει εἰς τὴν με-
άλην χορείαν τῶν ἀρχαίων καλλιτεχνῶν μὲ
τὴν διαφορὰν ὅτι ἐδμήνευσε, διὰ τῆς κατ' ἔξο-
ήν ἀρχαίας τέχνης τῆς γλυπτικῆς, τὴν νεωτέ-
αν ζωὴν μὲ θέματα παραμένα ἀπὸ τὴν σύγ-
ρονον ζωὴν καὶ μὲ πρόσωπα ζωντανά. Τα ἀρ-
αικοῦ κάλλους, συμμετρίας καὶ ἐπιβλητικότη-
τος ἀνάγλυφα του, νομίζει κανεὶς ὅτι εἶναι
ποσπασμένα ἀπὸ τὰς ζωιφόρους τῆς Περγά-
ου. Ο αὐτὸς ωνθόδος τῶν γραμμῶν, ἡ αὐτὴ
πλότης καὶ ἐκφραστικότης. Η περιγραφὴ τῶν
ναγλύγων τοῦ Κωνσταντίνου Μενιέ πρέπει
ἀρχίζῃ σᾶν παραμῆθι, δπου περιγράφον-
ται οἱ ὑπεράνθησι τοῖς προσάρθροι
συγχρόνων ηρώων καταπιεπένων μὲ
λα τὰ στοιχεῖα τῆς φύσεως, εἰς πράξεις καὶ
πεισόδια ἀμέτρητα, περίεργα καὶ ἐνδιαφέροντα
αὶ ἐξ ἵσου θαμαστά δόσον καὶ τὰ μυθολογικὰ
έματα τῶν ἀρχαίων ἀναγλύφων μὲ τοὺς τρο-
παικοὺς καὶ ἐκπληκτικοὺς πολέμους τῶν Τι-
άνων καὶ τὰς διαμάχας τῶν ὑποχθονίων θεο-
ήτων. Τὰ ἀγάλματα του πάλιν εἶναι ὑμνῳδίαι
τοὺς ἰδίους ηρώας, τοὺς δοπίους, ἀφανεῖς
ως τώρα, προσπαθεῖ νὰ τοὺς ἀνυψώσῃ καὶ νὰ
οὺς κατατάξῃ εἰς τὴν τάξιν τῶν μαρτύρων καὶ
ῶν ήμιθέων. Ἀπὸ ἔτη τώρα δ Κωνσταντίνος
Μενιέ εἰργάζετο δπως ἐνώσῃ ὅλους αὐτοὺς
οὺς ὕμνους καὶ τὰς περιγραφὰς εἰς ἔνα ὅλον
ἐρμονικόν, εἰς ἔνα μηνυεῖον τῆς συγχρόνου κο-
ιαστικῆς ἐργασίας. Η ψυχὴ του πρῶτα ἀγα-
ίασε εἰς τὴν περίπλοκον ἐκείνην ἀνάμειξιν τῆς
λης καὶ τῶν προσώπων, τῶν σχημάτων καὶ
ῶν κινήσεων ποὺ ἔβλεπε ἐπὶ ἔτη μάκρᾳ ὀλό-
υρᾳ του, καὶ ὑστερα ἔχων δδηγὸν τὴν πραγ-
ιατικότητα, τὰς ἐτακτοποίησε καὶ κατέστρωσε
δ ποίημά του, ἐποποίησεν δλόληθον, περιγρά-
φων εἰς σειρὰν σκηνῶν καὶ πορτραίτων σφυ-
ηλατημένων εἰς τὸ μάρμαρον καὶ τὸν χαλκόν,
ἡν ζωὴν τοῦ κόσμου αὐτοῦ, τὸν δοπίον τόσον
γάπτισε.

“Η ἀποθέωσις αὐτὴ τοῦ ἀνθρώπου ἀναφαί-
τεται εἰς τὸ ἔργον καὶ ἄλλης κορυφῆς τῆς
τυγχρόνου γλυπτικῆς τοῦ Rodin. Εἰς τὸ ἔργον
οὗ Rodin οἱ θεοὶ ίσοπεδοῦνται μὲ τοὺς ἀν-
θρώπους. Ό Μενιέ προσπαθεῖ νὰ ἀνυψώσῃ
τοὺς ἀνθρώπους μέχρι τῶν θεῶν. Πέρουσιν ἀ-
κόμη εἰς τὸ Παρισινὸν Σαλόν, δίπλα εἰς ἔνα

Θεὸν τοῦ Rodin, εἰς τὸν Σκεπτόμενον ἀνθρώπον, εὑρίσκετο ἔνα ἄλλο ἔργον δὲ Ἐργαζόμενος ἀνθρώπος, δὲ Μεταλλευτὴς τοῦ Κωνσταντίνου Μενιέ, γονατισμένος, ἐτοιμος διὰ τὴν καθημερινὴν ἔργασίαν. Τὸ στιβαρὸν καὶ ἴσχυρὸν αὐτὸν ἔργον ἦτο τὸ συμπλήρωμα τοῦ πρώτου.

***

Ο Κωνσταντίνος Μενιέ ἐγεννήθη εἰς τὰς Βρυξέλλας τὸ 1831. Τὸ περισσότερον μέρος τῆς ζωῆς του τὸ ἐπέρασεν εἰς τὸ Louvain, μικρὰν πολαιάν ἐπαρχιακὴν πόλιν, ἀλλὰ δονουμένην ἀπὸ τὴν σφριγῶδαν ζωὴν τῶν φοιτηῶν.³ Ήτο καθηγητὴς τοῦ σχεδίου εἰς τὴν ἑκεῖ Ἀκαδημίαν, καὶ

τὸ καλλιτεχνικὸν του ἔργαστήριον ἦτο τὸ προσφιλὲς ἐντευκτήριον τῆς διασκορπισμένης σπείρας τῶν Βέλγων λογίων καὶ καλλιτεχνῶν.

Ἄλλ' δὲ Μενιέ ὑπῆρξε πολὺ δυστυχῆς ὡς πατήρ. Ἐχασε ταῦτοχρόνως τοὺς δύο υἱούς του, τῶν ὅποιων δὲ ἔνας, δὲ Κάρολος Μενιέ ἦτο ἥδη ζωγράφος καταρτισμένος. Ἐκτοτε δὲ συμπαθεστάτη καὶ πατριαρχικὴ μορφή, καὶ τόσον ἀγαπητὴ εἰς τὴν νεολαίαν τῆς Louvain, ἔγινε σπανιωτέρα. Ο Κωνσταντίνος Μενιέ ἀπεμονώθη καὶ ἐκλείσθη μόνος πλέον μὲ τὴν τέχνην του εἰς τὸ ἔργαστήριον του, ὃπου ἀλλοτε ἐδέχετο φιλοστόργως τοὺς πολυπληθεῖς του μαθητὰς καὶ τοὺς ἀπειρούς θαυμαστάς του.

ΚΩΝΣΤ. ΜΑΚΡΗΣ

ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΥ ΜΙΣΤΡΑΛ

Η ΟΜΟΡΦΗ ΤΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

I

Η Μαργκάη, μεθυσμένη ἀπὸ ἔρωτα, γυρνᾷ στὸν κάμπο τὰ χαράματα.— Κατεβαίνει τὸ βουναλάκι σὰν τρελλή. «Μάταια τὸν γύρενα, εἶπε, τὸν ἔχασα... Ἄλλοιμον! σύνψη τρέμω».

Αηδονάκια, τζιτζίκια, σωπᾶστε! ἀκοῦστε τὸ τραγοῦδι τῆς "Ομορφῆς τοῦ Αὐγούστου".

Η Μαργκάη εἶνε τόσο νόστιμη ὥστε τὸ φεγγάρι μέσα ἀπὸ τὰ σύννεφα, εἶπε γλυκά. Πέρνα, σύννεφο, δμορφο σύννεφο, θέλει ἡ ὄψη μου νὰ διέξῃ μιὰν ἀχτίδα στὴ Μαργκάη: ἡ σκιά σου μὲ στενοχωρᾶ».

Τὸ πουλὶ στὸ δέντρο, ποῦ νανουρίζει τὰ μικρά του, τεντώνει λίγο τὸ κεφάλι γιὰ νὰ ἰδῇ τὸ λεπτὸ πρόσωπό της· μὰ βλέποντάς την νὰ κλαίῃ, σηκώνεται καὶ γιὰ παρηγοριὰ τῆς μίλησε κάμποση ἄφα.

Καὶ ἡ πυγολαμπίδα ἀκόμα, ποῦ στὸ δάσος λάμπει, τῆς εἶπε: «Καῦμένη, πάρε τὸ φῶς μου, ἀν̄ θές! Τὸν καλό σου γυρεύεις; Καῦμένη, ἀν̄ τῷλεγες νωρίτερα, ἡ λάμπα μου θά σε διδηγοῦσε».

Αηδονάκια, τζιτζίκια, σωπᾶστε! ἀκοῦστε τὸ τραγοῦδι τῆς "Ομορφῆς τοῦ Αὐγούστου".

II

Τοιγύριζε, τριγύριζε ἡ Μαργκάη ὡς ὅτου βρῆκε τὸν νέο στὴ σκιὰ ἐνὸς δρόμου.— «Ἀπὸ τὴν αὐγή, εἶπε, τὸ φόρεμά μου βρέχεται μὲ δάκρυα: πόση ἀγάπη γι' αὐτὸν· ποῦ μ' ἀρπάζει.

Αηδονάκια, τζιτζίκια, σωπᾶστε! ἀκοῦστε τὸ τραγοῦδι τῆς "Ομορφῆς τοῦ Αὐγούστου".

Τὸ φεγγάρι μὲ κύτταξε καὶ τὸ πουλάκι μοῦ μιλοῦσε γιὰ σένα, ἔφωτεμένε μου! Κι' αὐτὴ ἡ πυγολαμπίδα, χαριτωμένη, ἥθελε νὰ μοῦ δαγείσῃ τὸ καντηλάκι τῆς.

Μά, τὸ μέτωπό σου εἶνε σκυθρωπό! Φαίνεσαι ἀρρωστος... Ωραίε μου, θὲς νὰ γυρίσω στὸ σπίτι τοῦ πατέρα; — «Ἀν̄ ἔχω θλιβερὴ ὄψη, μὰ τὴν ἀλλήθεια, κάποια μαύρη πεταλοῦδα μὲ τρόμαξε στὸ διάβα τῆς».

— Η φωνή σου ἀλλοτε τόσο γλυκειά, μοιᾶει σήμερα μὲ βοὴ ποῦ βογγᾶ κάτω ἀπ' τὸ χῶμα.... Ρίγος μὲ περονᾶ. — «Ἀν̄ εἰν̄ ἔτσι βραχήν ἡ φωνή μου, εἶνε γιατὶ περιμένοντάς σε ξαπλώθηκα μὲ τὴ φάχη στὸ χορτάρι».

— Πρὸν ἐπέθαινα ἀπὸ λύπη, τώρα ἀπὸ φόβο: σήμερα ποῦ μὲ πέρνεις, καλέ μου, πενθεῖς! — «Ἀν̄ δὲ μανδύας μου εἶνε σκοτεινός,

μαῖρος, ἡ νύχτα τί εἶνε; Καὶ ὅμως ἔχει τὸ μεγαλεῖο τῆς».

Αηδονάκια, τζιτζίκια σωπᾶστε! ἀκοῦστε τὸ τραγοῦδι τῆς "Ομορφῆς τοῦ Αὐγούστου".

III

Οταν τὸ δότρο τοῦ βισκοῦ ἀρχισε νὰ χλωμαίνῃ, κι' ὁ βασιλιᾶς τῶν ἀστρων ἀνέβαινε πρὸς τὸν δρῖζοντα, ἔξαφνα ἐπάρθηκαν, πήδησαν σ' ἔνα μαῦρο ἄτι κι' ἔφυγαν μαζί.

Καὶ τὸ ἄτι πετοῦσε στὸν πέτρινο δρόμο καὶ σάλευε ἡ γῆ, κάτω ἀπ' τὸν ἔφωτεμένοντος· καὶ λένε πῶς Νεράϊδες ξωτικὲς χόρεψαν γύρω τους ὡς τὸ πρωΐ μὲ τὴν καρδιά τους γελῶντας.

Τότε τὸ ἀσπρὸ φεγγάρι τυλίχτηκε στὰ σύν-

νεφά τὸ πουλάκι ἀπ' τὸ κλαρὶ πέταξε μὲ τρόμο· καὶ ἡ πυγολαμπίδα ἀκόμα, ἡ δύστυχη! ἔσβινε τὴ λάμπα της καὶ γλήγορα ἐκρύφτηκε ἀνάμεσα στὴ χλόη.

Καὶ λένε ὅτι στὸ γάμο τῆς ἀτυχῆς Μαργκάης, οὔτε γλέντησαν, οὔτε γέλασαν καθόλου· καὶ λένε ὅτι τὸ ἀρδαβιωνιάσματα γίνηκαν σ' ἔναν τόπο ποῦ ἡ φωτιὰ φανότανε ἀπὸ τῆς σχισμιάδες.

Κοιλάδες, γειτονικὰ μονοπάτια, ποτὲ πειὰ σὲ λόφο ἢ σὲ πεδιάδα δὲν ξαναείδατε τὴ Μαργκάη. — Ή μάνα της προσεύχεται καὶ κλαίει καὶ δὲν παύει νὰ μιλῇ γιὰ τὴν ὠδοία ποσκοποῦλα.

Αηδονάκια, τζιτζίκια σωπᾶστε! ἀκοῦστε τὸ τραγοῦδι τῆς "Ομορφῆς τοῦ Αὐγούστου".

Μετάφρασις ὑπὸ Α. Μ.

Ο ΠΕΝΤΑΡΦΑΝΟΣ

Α! αὐτὸν πρώτη φορὰ εἶνε ἀντρωπὸ νὰ τρώῃ ἀλλο ἀντρωπὸ!

Οὗτο πως ἔξεφραζε μετὰ γέλωτος τὴν ἐκπληξίν του ὁ ἀγαθὸς Βαυαρὸς Γουλιέλμος Βίλδ, δὲ ἔξασκήσας ἐπὶ πενήντα ἔτη σωστὰ τὸ ιατρικὸν ἐπάγγελμα εἰς Σ..., δταν ἐν δειλινὸν ἐκλήθη νὰ ἐπισκεφθῇ χάσκουσαν καὶ αἰμάσσουσαν πληγὴν ἐπάνω εἰς τὸ δεξιὸν ὄφρυδιον μιᾶς καλῆς οἰκονοδᾶς, τῆς Ἀρετῆς Καβούλαινας. Ο ιατρὸς ἔξήτασε τὸ τραῦμα, τὸ ἐκαθάρισε καλῶς διὰ τοῦ χειρουργικοῦ ψαλιδίου, εἴτα τὸ ἔρωτεψε λίαν ἐπιτηδείως. Ήτο προφανῶς ἀπὸ δαγκωματιὰν ἀνθρώπου, καὶ μάλιστα γυναικός ἀλλὰ τὸ βάθος καὶ τὸ εὔρος τῶν ἵχνων ἀπεδείκνυον, ὅτι εἶχε δοθῆ σχεδὸν μετὰ θηριώδους δρμῆς.

Ἐλέχθη, καὶ ὁ κόσμος ὅλος ἐπίστευσεν, ἀν καὶ δὲν εἶχε κληθῆ ὁ εἰρηνοδίκης ἢ ὁ ἀστυνόμος τοῦ τόπου διὰ νὰ ἐνεργήσωσιν ἀνακρίσεις καὶ συντάξωσιν ἔκθεσιν, ὅτι εἶχον μαλώσει ἀπὸ ήμερῶν δύο συμπεθέραις, ἢ παθοῦσα, ἢ Ἀρετὴ Καβούλαινα, καὶ ἡ δράσασα, ἢ Ἀρετὴ Χαρανίνα (ὅποια σύμπτωσις, δύο 'Αρεταὶ νὰ τρώωνται οὕτω μεταξύ των), καὶ ἡ δευτέρα, ἐν τῇ μανίᾳ τῆς δργῆς της, ἐρρίφθη κατεπάνω τῆς ἀλλῆς καὶ τὴν ἔδαγκασε τόσον φοβερὰ εἰς τὸ πρόσωπον· ὅθεν τὸ τόσῳ ἀφελές σχόλιον

τοῦ Γερμονοῦ ιατροῦ εἶχε κάπως τὸν τόπον του. Εν τούτοις ἡ ἀγχιστεία των ἡτο πολὺ παλαιά, καὶ κατὶ τὴν παροιμίαν, εἶχε ψιφήσει τὸ βφδι τους «πάει ἡ κολληγιά τους». Ο ἀδελφὸς τῆς Καβούλαινας καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς Χαρανίνας, οἵτινες ἀπετέλουν πάλαι ποτὲ ἀνδρόγυνον, πρὸ πολλοῦ δὲν ὑπῆρχον πλέον εἰς τὸν κόσμον. Ο μόνος καρπὸς τῆς συζυγίας των, τὸ ἵχνος τῆς διαβάσεως των (τὸ μόνον, διότι πᾶν ἄλλο ἵχνος των ἔχαμθη εἰς τὸ ὑγρὸν στοιχείον, καθὼς θὰ ἴδωμεν), ἡτο δ μοναχογυνίος των Στάμος Καβούλης, είκοσιδύο ἐτῶν σήμερον, ἔξ ἀφορμῆς τοῦ δρμού τοῦ ἀκριβῶς εἶχαν μαλώσει αἱ δύο παλαιά συμπεθέραις.

Πῶς νὰ μὴ μαλώσουν, ἀφοῦ δὲ θειά του ἡ Καβούλαινα καὶ τὴν πανδρέψη μὲ τὸ μέρος διότι περοτίμα αὐτή, χωρὶς νὰ λάβῃ τὴν ἀδειαν καὶ τῆς θειᾶς του τῆς Χαρανίνας;

Ήτον, ἀλήθεια, ἀκριβῶς καὶ περιζήτητος γαμβρὸς δ Στάμος. Άλλα νὰ θέλῃ ἡ πρὸ πατρὸς θειά του νὰ τὸν μεταχειρισθῇ διότι πρᾶγμα ἴδιον τῆς της, χωρὶς νὰ ἔχῃ εἰδησιν καὶ ἡ ἀλλή θειά του, ἡ ἀπὸ τὸ μέρος τῆς μητρός, ποῦ ἡκούσθη αὐτό; Γίνονται ποτὲ αὐταὶ ἡ δουλειαὶ χωρὶς νὰ ἔρωτησον οἱ συγγενεῖς μεταξύ τους; Μερικοὶ συγγενεῖς μάλιστα εἶναι πολὺ αὐτηροὶ

εις τὸ κεφάλαιον τοῦτο, ὥστε ἐὰν δὲν ἔρωτη
θοῦν νὰ δώσουν γνώμην περὶ τοῦ ὑποψηφίου
προσώπου καὶ τῆς οἰκογενείας του, καὶ δὲν
κληθοῦν εἰς τοὺς ἀρραβώνας, εἰς τὰ ὑπασθία,
εἰς τὸν γάμον, οὕτε θέλουν νὰ ἀναγνωρίσουν
τὸν νέον ἐξ ἀγχιστείας συγγένη, εἴτε νύμφη
εἴτε γαμβρὸς είνε.

Τοῦ Στάμου οἱ γονεῖς είχον ἀποθάνει ὅταν αὐτὸς ἦτο βρέφος, καὶ δλοι μὲν οἱ συγγενεῖς ἐφρόντισαν περὶ τῆς ἀνατροφῆς του, ἀλλ' ὑπέρ πάντας καὶ πάσας ἡ πρὸς μητρὸς θεία του ἦ Χαρανίνα. Οὗτος ὑπῆρξεν δχι ἀπλῶς ὁρφανός, ἀλλ' αὐτὸς τοῦτο «πεντάρφανος». Διότι μετὰ τὸν θάνατον τῆς μητρὸς του Ζωΐτσας (θάνατον τραγικόν, ἥ μᾶλλον τρυγικόν, ὡς θὰ ίδωμεν), εὐθὺς μετ' ὀλίγον ὁ πατήρ του, ὁ Γιάννης Καβουλῆς, εἶχε λάβει δευτέραν σύζυγον μὲ τὴν εὐλογὸν πρόφρασιν, τὴν δποίαν εὑρίσκονταν πρόχειρον δλοι οἱ ἔχοντες τέκνα χηρευμένοι ἀλλ' εἰς αὐτὴν τὴν περίπτωσιν δὲν πρόκειται μόνον διὰ τὴν περίθαλψιν τοῦ μικροῦ Στάμου, ἔχοντος ἡλικίαν ὀλίγων μηνῶν· ὑπῆρχε καὶ εἰς παλαιὸς ἔρως τοῦ Γιάννη μὲ τὴν Φλωροῦ, τὴν δευτέραν σύζυγόν του. Είτα μετὰ ἐν ἔτος ἐπῆγε κι' ὁ πατέρας του, ἀδικοθάνατος κι' αὐτός. "Υστερον ἡ μητριά του μετ' οὐ πολὺ ἔξεχασε τὸν παλαιὸν ἔρωτα, κ' ἔλαβε δεύτερον ἄνδρα. Τότε ὁ μικρὸς Στάμος εὑρέθη εἰς τὴν οἰκίαν, ἦτις ἦτο προικώφα τῆς μητρὸς του, μεταξὺ μιᾶς μητριᾶς κ' ἐνὸς συζύγου τῆς μητριᾶς, παραμητριοῦ. Οἱ συγγενεῖς τότε ἔζητησαν νὰ παραλάβουν τὸν μικρὸν ἀπὸ τὰς χειρας τῆς μητριᾶς του, ἀλλ' αὐτῇ μὴ ἔχουσα τέκνον, καὶ ἵσως θέλουσα νὰ ἔχῃ ἀπολογίαν εἰς τὴν συνειδησίν της, ἐπειδὴ ἔκατοικει καὶ διητάτο εἰς τὴν οἰκίαν τῆς προκατόχου της, ἐπέμεινε νὰ τὸν κρατήσῃ, κ' ἐπεδείκνυε πρὸς αὐτὸν μελετημένην στοργήν. Διιστυχῶς ἡ Φλωροῦ μετ' ὀλίγον χρόνον ἀπέθανε κι' αὐτή. 'Ο Χάρος ἐμάχετο πολὺ τὸ σπίτι ἐκεῖνο. Τότε ὁ παραμητριός του ἐπῆρεν ἀλλην παραμητριάν, κ' ἔκατοικήσεν ἀλλοῦ. Τέλος, ἡ θεία ἡ Χαρανίνα ἐπῆρε τὸν Στάμον εἰς τὴν οἰκίαν της καὶ εἰς αὐτῆς τὰς γειοσας ἐμεγάλωσεν ὁ νέος.

Είχεν ἐγερθῆ ζήτημα, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς τελευταίας ταῦτης ἐπιγαμίας, ἀν ἐπετρέπετο νὰ γίνῃ ὁ γάμος, καὶ ὁ ὁρχαϊκὸς Παπ' Ἀλέξανδρος, ὁ ἐπίτροπος τοῦ Δεοπότη, δὲν θελε νὰ δώσῃ ἄδειαν, λόγῳ δτι ἡ τελευταία αὕτη παραμητριαία, καίτοι πρώτην φοράν ὑπανδρεύομένη αὕτη, ἐνυμφεύετο τὸν παραμητριὺὸν διγαμον ἐκ διγαμίας, καὶ ἄρα ἀπετελεῖτο τε-

φραγμία. 'Αλλ' οī ἐνδιαφερόμενοι «ἐπῆγαν ταραμέσα», δηλ. ἔκαμαν ἔκκλησιν εἰς τὴν ὁριεπισκοπήν, καὶ ὁ Πρωτοσύγκελλος, ἀφοῦ ἔλα-
θεν, ὃς ἐλέχθη, δύο ἑκατοστάρικα (ὅπως πι-
τεύουν τινὲς ὅτι συμβαίνει κάποτε, λόγῳ ἔκ-
κλησιαστικῆς «οἰκονομίας») ἐν ἀγνοίᾳ, ὃς φαί-
νεται, τοῦ Δεσπότη, δστις διετέλει σχεδὸν εἰς
ἀνικανότητα, ἐπέτρεψε τὸν γάμον:

Ούτω πως ἀνετράφη ὁ Στάμος, ὁ νιός
οὐ Γιάννη Καβουλή, ὁ «πεντάρφανος». Καὶ
τῆμερον, ὅταν ἐπόρκειτο νὰ τὸν νυμφεύσουν,
φιλονείκησαν τόσον κακά αἱ δύο του θεῖαι.
Ἐν τούτοις τὸ μέρος, τὸ δποῖον ἥθελεν ἡ
θειὰ ἡ Καβουλίανα ἵτο καλὸν καὶ ἥρεσκεν εἰς
ἄντὸν τὸν νέον. Ἀλλ ἡ Χαρανίνα ἥσθιαντο
ἡγένη φιλοτιμίαν τῆς προσβαλλομένην, ἐπειδὴ
ἥθελε νὰ φανῇ ὅτι αὐτὴ ἔπειτε νὰ τὸν ὑπα-
ρεύσῃ, καὶ ὅχι ἡ θεία του ἡ ἄλλη.

— Ο νέος, ίνετικῶς, εἶχεν εἰπῆ οὐσία τὴν θειά
Καρανίναν.
— Ντέρτι δικό μου, θειά, κασσαβέτι δικό
μου!

— Ντερτι δικό μου, θειά, κασσαβέτι δικό
σου!

Ἡ φράσις αὗτη τὴν δόπιαν, μαζὶ μὲ ἄλλα
ητὰ καὶ παροιμίας, εἰχεν ἀκούσει ἀπὸ τὸν
τείους τον τοὺς Χαραναίους (ἀπλοίκους καὶ
ίαν ἐντίμους γεωργοκτημαίας) ἐσήμαινε πε-
ίπου ὅτι τὸ πρῶτον πρόσωπον ἦτο ἀρμόδιον
ὰ κρίνῃ περὶ ὑποθέσεως ἀφορώσης αὐτό,
αἱ ὅχι τὰ δεύτερα καὶ τὰ τρίτα. Ἡλπίζε δέ,
ιὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς προάρτητός του, ν'
ιφοπλίσῃ τὴν ἀνδρογυναῖκα, τὴν δόπιαν με-
άλως ἐσέβετο, διότι εἰς τὴν οἰκίαν της εἰχεν
ανδρωθῆ καὶ τὴν ἔγγωριζεν ὡς μητέρα.

Αλλ' ύπο ποίας περιστάσεις είχον ἀποθάνει
γονεῖς του, τοῦτο θὰ διηγηθῶμεν τώρα.
Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ τρυγητοῦ, ἡ ἀτυχῆς ἡ
άνα του, δταν αὐτὸς ἦτο νήπιον, ἐπνίγη ἐντὸς
ἥς καρούτας, ὅπου ἐπατοῦσε τὰ σταφύλια.

‘Η καρούντα, ξυλίνη, ἵτο τεραστία, χωροῦσα
τέμφυλα περὶ τὰ ἐκατὸν φορτώματα, ἴσο-
υναμοῦντα σχεδὸν μὲ ἄλλας τόσας βαρέλας
οὔστου. Εἶναι κατὰ μῆκος ἔνα τόπος τὴν κοίνην

ουστού. Εἶχε κατά μῆκος ἄνω πρὸς τὰ χειλή
νό λεπτάς δοκούς, συνεχούσας τὰς δύο
λευρδάς τοῦ πλάτους, ὅλλ' ἡ γυνή, ἡ ναγκασ-
ένη νὰ κρατῇ μὲ τὴν ἀριστερὰν ἄνω τῶν
ημῶν τὰ φορέματά της, ἐπιάνετο μὲ τὴν
ξειὰν ἀπὸ τὴν μίαν δοκόν· ὅλλ' ἐπὶ μίαν
τιγμὴν συνέβη, ποῖος ἡξεύρει πᾶς, νὰ ξεπι-
ᾶῃ καὶ τότε ἐβούλιαξε μέχρι τοῦ λαιμοῦ εἰς
ν μοῦστον. Ἡ ἀγωνία ὑπῆρξε βραχεῖα μό-
ς ἐπρόφθασε νὰ ἔκβαλῃ κραυγήν. Μετ' ὅλι-
ι λεπτὰ τῆς ὥρας τὴν ἡὗραν πνιγμένην

μέσα εἰς τὸ μεθυστικὸν ρευστὸν τοῦ Διονύσου.

Τὸ πῶς ἐχάθη ὁ πατήρ του, ὀλίγους μῆνας
ειπεῖ τὸν δεύτερον γάμον, δὲν ἔμαθε ποτὲ
οὔτε αὐτὸς ὁ Στάμος οὕτε αἱ θεῖαι του, οὔτε
επατᾶς, οὔτε πνευματικός, οὔτε κανεὶς ἄλλος εἰς
δὸν τόπον. Ἐγγώσθη μόνον ὅτι ἐβυθίσθη καὶ
πνίγη μὲ τὴν ἴδιαν γολέτταν του, μὲ τὴν
ποιάν ἐταξίδευε κατ' ἔτος τὰ ἴδια κρασιά
ου καὶ ὅσα ἄλλα ἡγόραζεν ἀπὸ γείτονας. Εἶχε
ροφτώσει τὰ κρασιὰ τῆς ἄλλης χρονιᾶς, κατό-
τιν ἐκείνων τὰ δποῖα ἐπέπρωτο νὰ γείνωσι
ἄλημμάρα σπονδῶν εἰς τὴν αὐλήν τῆς οἰκίας
καὶ εἰς τὸν δρόμον, μετὰ τὸν πνιγμὸν τῆς πρώ-
της γυναικός του. "Ω! τὰ μοιραῖα ἐκεῖνα κρα-
σιὰ τῶν ἀτυχῶν ἀμπέλων! - Πλὴν πόθεν
προῆλθε τὸ ναυάγιον, καὶ ἐκ ποίας ἀφορμῆς
ἐβυθίσθη ἡ γολέττα; Ἐπιστεύθη κατ' ἀρχὰς
ὅτι ἔγεινεν ὅπως ὅλα τὰ ναυάγια, δηλ. ἀπὸ
τρικυμίαν, ἀπὸ ὑφαλον ἢ σκόπελον, κτλ. Τὴν
ἄλληθῆ αἴτιαν μόνος ἵσως κανεὶς γηραλέος
πνευματικός, εἰς τὴν "Αγίαν "Ανναν ἢ εἰς τὰ
Καιφοκαλύβια τοῦ "Αθωνος, θὰ τὴν ἔμαθεν.
"Αλλ' ἐχρειάσθη νὰ παρέλθωσι καιροὶ καὶ
χρόνοι, ν' ἀποθάνῃ ὁ κρυφὸς αἴτιος τῆς συμ-
φορᾶς, καὶ ἡ ἀδελφὴ τοῦ ἐνόχου νὰ διηγηθῇ
εἰς τινας ἔξαδέλφας της τὸ γεγονός, διὰ νὰ ξε-
κολάσῃ, ώς εἶπε, τὸν μακαρίτην τὸν ἀδελ-
φόν της.

‘Ο ἀδελφὸς τῆς ἀφηγητρίας ἦτο μαραγκός (ἥτοι ναυπηγός), καὶ μάλιστα πουρογοτζῆς (τριβελιστής) ἐκτάκτως ἐπιδέξιος. Τὸ ἐπάγγελμα τοῦτο δὲν τὸν ἐμπόδιζε νὰ είνει καλλωπιστής, ὅλας τὰς Κυριακὰς καὶ τὰς ἑορτάς, θεωρούμενος ὡς «ἀσίκχης», ὥραιος νέος. Τὸν καιρὸν ἐκεῖνον οἱ νέοι πάσης τάξεως ἡξευραν τί θὰ πῆ «Ἐρωτας». Ἐκαμναν πατινάδες συχνά, τὰς νύκτας, καὶ μάλιστα ὅταν ἔξημέρωνεν ἑορτή, εἰς τὰς ὥραιάς του τόπουν. Ο Γιάννης δὲ Καβούλης καὶ δὲ Νίκος δὲ Μπλεκαρῆς, δὲ πουρογοτζῆς, περὶ οὐδὲ λόγος, ὑπῆρχαν ποτὲ ἀντερασταί.

Εἰς τὸν Ἀπάνω Μαχαλᾶν, ἀνω τῆς κρημνώδους ἀκτῆς, ὃπου θραύσονται τὰ κύματα καὶ λαλοῦν θρηνωδῶς οἱ γλάροι, ὑπῆρχε μία εὐμορφη κοπέλλα ἡ Φλωροῦ τοῦ Μανάκη, τὴν δόποιαν πολλοὶ νέοι, καὶ τινες γέροι, ἐρωτεύοντο. Διότι ὑπῆρχον πολλὰ γεροντοπαλλήκαρα, τὰ δόποια ἐλάμβανον μέρος εἰς τοὺς νυκτερινοὺς κώμους. Μίαν νύκτα, ὑπὸ τὰ παραδύματα τῆς ὥραιας Φλωροῦς, μεγάλῃ ἔρις καὶ σύγκρουσις ἐπήλθε μεταξὺ δύο ὁμίλων. Ἡ παρέα τοῦ Νί-

ον τοῦ πουργοτῆς ἀργοποροῦσεν ὑπὸ τὸν
ξώστην τῆς οἰκίας, τραγουδωύσα τὸ «Ἀστρο
ῆς αὐγῆς», καὶ τὴν «Πάπια τοῦ γιαλοῦ». τότε
φθιασεν ἡ παρέα τοῦ Γιάννη τοῦ Καβουλή,
ἀλλοισα τὸν «Διπλὸν καῦμόν». Τότε αἱ δύο
μάρδες ἥλθαν εἰς δῆκιν Φαίνεται ὅτι δι Γιάν-
ῆς ἐφάνη σκληρὸς καὶ βαρβαρος, καὶ ἐκτύπησε
ἐπάντις ιδίας χειρας του τὸν ἀντεραστήν του.

Ο Νίκος τού είπε «νά τό ωρειάση σκουλά-
ίκι» ἀλλ' ὁ Καβούλης δὲν τὸ ἐψήφισεν. "Υστε-
ιον ἀπὸ ὀλίγον καιρούν, ὁ Γιάννης, ἀν καὶ
προτίμα τὴν ὥραιάν Φλωροῦ, ὑπείχων, εἰς
սυγγενικὰς ἐπιρροάς, τὴν παρέβλεψε κ' ἐνυμ-
εύθη τὴν Ζωΐτσαν. "Οταν αὕτη μετά τινα
ρόδον ἐπνίγη ἐντὸς τῆς καρούτας τοῦ μού-
του, τότε ὁ Γιάννης ἐνθυμήθη τὴν παλαιὰν
γάπτην του. "Η Φλωροῦ, ἀν καὶ ἀπόχρον,
ἢν ἡθέλησε, κ' ἔγεινεν ὁ δεύτερος γάμος. Αὕτη
πηρξεν ἡ κυρίως μητρινὰ τοῦ Στάμου, ήτις
ἴχε δεῖξει φιλοστοργίαν τινὰ πρὸς τὸν πρόγο-
όν της, κατὰ τὸν βραχὺν χρόνον ὃν ἐπέζησε.

Χαρακτηριστικὸν εἶνε ὅτι, πρὸν ἀποφασίσῃ ἀντη νὰ λάβῃ τὸν δεύτερον σύζυγον, τὸν δόποιον λαβεῖ μετὰ τὸν ἐν θαλάσσῃ θάνατον τοῦ Γιάννη Καβούλη, οἱ συγγενεῖς τῆς ἐξ ὀνόματος αὐτῆς ἔτιχον ζητήσει αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν Νίκον, τὸν τουργοτζῆν, τὸν παλαιὸν ἥραστήν της, μένοντα γάμον. 'Αλλ' οὗτος ἐνῷ εἰς μάτην τὴν εἰχε ζητήσει ἄλλοτε, τώρα ήρνήθη. 'Ολοι οἱ φίλοι καὶ οἰκεῖοι του δὲν ἡμπόρεσαν τότε νὰ ἐννοήσουν τὴν ἀποποίησιν αὐτὴν τοῦ Νίκου. 'Αλλ ἕ ανθρωπος, καθὼς φαίνεται ἐκ τῶν ὑστερον γνωσθέντων, ίσως εἶχεν ἔγκλημα εἰς τὴν συνείδησίν του. Εὐθὺς ὑστερον ἐξενιτεύθη, καὶ ἀφοῦ ἔμεινεν ἐπ' ὀλίγον καιρὸν εἰς τοὺς ἀρσανάδες τοῦ 'Αγίου 'Ορους, ἐργαζόμενος ὡς μαραγκός, ἀπῆλθεν εἰς μίαν παραθαλάσσιον πόλιν τῆς Θράκης, διποὺς ἀποκατεστάθη.

* * *

Ίδον τώρα, καθώς ἐβεβαίωσεν ἡ ἀδελφή του, ποιὸν ὑπῆρξε τὸ ἔγκλημα τοῦ Νίκου Μπλεκαρῆ. Οὗτος δὲν ἦτο ἐπιτήδειος πουργοτέχνης εἰς μάτην. "Ἐπνεεν ἐκδίκησιν κατοτοῦ Καθούλη, δοτὶς τὸν εἶχεν ἀκούσει ὑβριστικῶς ὑπὸ τὸ παράδυσα τῆς Φλωροῦς, καὶ ὑστερούν, μετὰ καιρόν, τοῦ ἐπῆρε τὴν ἀγάπην του καὶ μάλιστα εἰς δεύτερον γάμον ἐνῷ αὐτόν δταν τὴν ἔζητησε, δὲν τὸν εἶχε θελήσει ἐκείνη καὶ μετὰ τὸν γάμον τοῦ ἀντεραστοῦ του μᾶλλην.

Ολίγον καιρὸν ὑστερον ἀπὸ τὸν δεύτερον

γάμον του, ή γολέττα του Καβουύλη είχεν ἀρχίσει νὰ φορτώνη κρασιὰ τῆς χρονιᾶς. Βαθειά τὴν νύκτα, ἐνῷ δὲ νεαρὸς μοῦτσος ἔκοιματο εἰς τὸν θαλαμίσκον κάτω, ὁ Νίκος δὲ Μπλεκαρῆς, ἐλαφρά, ἐλαφρά, ὡς νὰ ἐπάτει «βαμβακάκια», καθὼς λέγονταν αἱ γυναικεῖς τοῦ τόπου, ἐτόλμησε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν γολέτταν, πέρων δύο μεγάλα τρύπανα ἢ τριβέλια, περιτυλιγμένα εἰς λεπτότατον τουλοπάνι. Κατέβη κάτω εἰς τὸ ἀμπάρι, ἥναψεν ἐν κλεπτοφάναρον τὸ δόποιον είχεν εἰς τὸν κόλπον του, παρεμέρισεν δόλιγονς ἀσκοὺς γεμάτους οἶνον σιμά εἰς τὰ πλευρὰ τοῦ σκάφους, ἥνοιξεν ὅπτῳ ἢ δέκα τρύπες, δεξιὰ καὶ ἀριστερά, εἰς τὰ μαδέρια τοῦ πλοίου. Τὰς τρύπας ταύτας κατεσκεύασε μὲ τὴν τέχνην τὴν δόπιαν αὐτὸς ἐγνώριζεν, οὐδὲ θὰ συγκατένευε ποτὲ νὰ τὴν διδάξῃ εἰς ἄλλον. Εἶχε διατρυπήσει δόλον σχεδὸν τὸ πάχος τῶν σανίδων, ἀλλ' εἰς τὴν αἰχμὴν τοῦ τρυπάνου, πρὸς τὰ ἔξω, ἀφῆσεν ἀτρύπτον λεπτὸν φλοιόν, τὸν δόποιον διέθεσε κατά τινα τρόπον, καὶ ὑπελόγιζεν ὅτι εἰς τὸ σας ἀκριβῶς ἡμέρας ἢ ὥρας, ἔμελλε νὰ τὸν διαπεράσῃ τὸ ἀκάματον, μονότονον κῦμα, τὸ δόποιον θὰ ἔπληττε τὰ πλευρὰ τοῦ σκάφους. Εἶχε πληρόφορίας ὅτι ἡ μικρὰ σκούνα, μέλλουσα νὰ συμπληρώσῃ τὸ φορτίον τὴν ἐρχομένην ἡμέραν, θὰ ἀπέπλεε τὴν μεθαύριον ἀλλὰ καὶ ἀν τυχὸν ἔνεκα περιστάσεων ἀνεβάλλετο διπότλους, δὲ μάστορης ἢ το βέβαιος ὅτι δὲ λεπτὸς φλοιὸς εἰς τὸν πυθμένα τῶν δπῶν, ἐνόσφ τὸ πλοίον ἔμενεν ἀραγμένον εἰς τὸν λιμένα, θὰ ἀντείχεν εἰς τὴν μαλακὴν προστριβὴν τοῦ κυματος ἀλλ' ἀμα τὸ σκάφος θὰ ἐπελαγώνετο, ἡ δύναμις τῆς προστριβῆς θὰ ἢ το πολλαπλασία, καὶ τότε, μετά τινας ὥρας, θὰ ἐπήρχετο ἡ διάτρησις τοῦ φλοιοῦ καὶ ἡ εἰσροή τῶν ὑδάτων εἰς τὸ κύτος.

Ἐπανέφερεν εἰς τὴν θέσιν των τοὺς ἀσκοὺς τοῦ οἴνου, ὅσους εἶχε χρειασθῆ νὰ παραμερίσῃ, τοὺς ἐτοποθέτησε λίαν ἐπιδεξίως ἀλλούς ἐπ' ἄλλων, διὰ νὰ κρύψουν καλῶς τὰς ὅπας εἰς τὰ κάτω, δὲν ἐλησμόνησε νὰ σκουπίσῃ καὶ νὰ κάμη ἀφαντα τὰ πριονίδια ἢ τὰ μικρὰ ψήγματα τοῦ ἔντον, ἐμάζωξε τὰ τριβέλια του, ἔσβισε τὸ κλεπτοφάναρον, καὶ πατῶν καὶ πάλιν ἐλαφρά, ἀνυπόδητος, ἐπανῆλθεν εἰς τὸ μικρὸν φελουκάπι του, τὸ δόποιον εἶχε δέσει εἰς τὸ πορτέλλο τῆς γολέττας, καὶ ἀπῆλθε νὰ κοιμηθῇ... Τίς οἶδεν ἀν ἔκαμε καὶ τὸν σταυρὸν του πρὶν πλαγιάσῃ.

Ἐν τοσούτῳ, ἡ ἀδελφὴ του διηγεῖτο ὅτι, δ

κακοποιὸς εἶχε μεταμελῆθη μέχοι τῆς πρωΐας καὶ τὸν ἔτυπτε μὲν ἡ συνείδησις, ἀλλὰ καὶ ἐφεῖτο μὴ φωραθῆ, δῆθεν ἐπερίμενε τὴν ἄλλην νύκτα. Ἐμελέτα νὰ ὑπάγῃ πάλιν βαθειά τὰ μεσάνυκτα, διὰ νὰ ματαιώσῃ τὸ καταχύνοντον ἔργον. Ἡξενρε νὰ φράξῃ καλῶς τὰς ὅπας, ὅπως ἥξενρε νὰ τὰς ἀνοίξῃ τοῦτο θὰ κατώρθωνε διὰ συμπαγοῦς τινος μάζης ἐκ πίστης καὶ ἔντον. Πλὴν φεῦ! τὸ φόρτωμά τῆς σκούνας εἶχε συμπληρωθῆ ἔως τὸ ἀπόγευμα, καὶ ἐπειδὴ ἐφύσα παλὸς ἀνεμος, δὲ πρῶτος βιορρᾶς δοτὶς ἥψιστος τὸν Νοέμβριον νὰ πνέῃ, δὲ Καβουύλης, μὴ θέλων νὰ χάσῃ τὸν καλὸν καιρόν, ἀπεφάσισε καὶ ἔκαμε πανιά, ἐκτάπτως ὅλως πρὸ τοῦ μεσονυκτίου καὶ μὲ τὸ ἀπόγειον τοῦ βουνοῦ. Τότε δὲ Νίκος ἔθεωρησε τὸ πρᾶγμα ὡς σημεῖον, καὶ εἶπεν ὅτι, ὅχι αὐτὸς, ἀλλ' δ δίκαιος Θεὸς εἶχε καταδικάσει τὴν γολέτταν καὶ τὸν καραβοκύρην τῆς δὲ Θεὸς ἃς ἔκαμνεν ἔλεος!

Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἥλθεν εἰδῆσις ὅτι ἡ γολέττα ἔχαμη. Ὁλοὶ οἱ θαλασσινοὶ τοῦ τόπου ἥπορησαν μὲ τὴν «ἀτζαμωσύνην» τοῦ Καβουύλη ἀγκαλά, αὐτὸς ἢ το κτηματίας καὶ οἰνεμπορος, δὲν ἢ το ναύτης. Διότι μεγάλη τρικυμία δὲν ἔγεινε, πλὴν αὐτὸς θὰ ἔπεσεν ὡς στραβός ἐπάνω εἰς καμμίαν ἔρων...

Μεταξὺ οὐρανοῦ καὶ πελάγους ἀγγωστὸν μυστήριον ἐδραματουργήθη τὴν νύκτα ἔκεινην. Κανεὶς δὲν ἥξενρε τί εἶχε συμβῆ. Ἡ ἐκδίκησις τοῦ πουργοτζῆ σκηνῶς συνετελέσθη.

Καὶ πάλιν πλούσιαι σπονδαί, ὅχι πλέον εἰς τὴν αὐλὴν καὶ εἰς τὸν δρόμον, ἀλλ' εἰς τὴν θάλασσαν αὐτὴν τὴν φοράν. Ο Βάχχος ἐφιλοτιμῆθη νὰ δωρήσῃ χιλίους ἀσκοὺς οἴνου εἰς τὸν Ποσειδῶνα. Καὶ ἔως τὴν αὐγὴν ἐφάνησαν μεθυσμένοι δλοι οἱ Τρίτωνες καὶ αἱ Γοργόνες, ἐλαφρά ζαλισμέναι, πλέουσαι μαλακὰ εἰς τὸ κῦμα, καὶ αἱ Σειρῆνες ἐτόνισαν φαιδρὸν παροίνιον ἀσμα διὰ τοὺς θεούς, τὸ δόποιον ἢ το θρῆνος καὶ πικρὰ εἰρωνεία διὰ τοὺς θνητοὺς ἀνθρώπους καὶ τὴν μοῖραν των...

***

Ἐκ τοιούτων δρμάτο δ μοναχογυιὸς δ πεντάρφανος, τοῦ δόποιον τὸ περὶ γάμου ζήτημα εἶχε δώσει ἀφορμὴν νὰ ὅρητη ὑπὸ τοῦ Ιατροῦ Βίλδ τὸ ἀφελὲς ἔκεινο ἀπόφθεγμα:

— Ἄντρωπο νὰ τρώῃ ἄλλο ἀντρωπό.

Ἄφοῦ δ χειρούργος ἐπέδεσε τὸ αἵμασσον τραῦμα, οἱ ἀρραβώνες τοῦ Στάμου ἀνεβλήθησαν, διότι δὲν θὰ ἢ το δυνατὸν πλέον νὰ παρευρεθῶσιν αἱ δύο θεῖαι του, ἡ μία μὲ

μισδό φρύδι φαγωμένον καὶ ἐστραμμένον, ἡ ἄλλη μὲ δδόντας παραπολὺ δξεῖς. Τέλος, ὕστερον ἀπὸ δλίγας ἐβδομάδας, ἡ πρώτη ἔμεινε μὲ μίαν εἰς τὰ κάτω τοῦ μετώπου βαθειάν οὐλήν, ἡ δευτέρα, δὲν εἰξεύρω ἀν ἐρρίνισε τοὺς δδόντας της, ἀλλ' ἔξήτησεν ὑποκριτικὴν συγχώρησιν, καὶ πρόσκαιρος λυκοφιλία ἐπῆλθεν. Ο νέος ἔξήτησεν ὡς χάριν ἀπὸ τὴν θείαν του τὴν ἀδιάλλακτον νὰ συγκατατεθῇ εἰς τὸν γάμον, τὸν δόποιον εἶχε προξενεύσει ἡ ἄλλη. Ο γάμος ἔγεινε.

Μετὰ εἰκόσιν ἔτη ἀκόμη εὐρίσκομεν τὸν Στάμον χρησεμένον ἀπὸ τὴν πρώτην σύζυγον, εἰσελθόντα εἰς δεύτερον γάμον. Ἐκαμε καὶ ἀπὸ τὰς δύο πολλὰ τέκνα, μὲ πλεονασμὸν τῶν κορασίων, ὡς συνήθως. Αἱ ὑποθέσεις δὲν ἔπηγαν καλά δλοι οἱ κάπηλοι καὶ οἱ μικρέμποροι

τοῦ τόπου ἵσαν φοβεροὶ τοκογλύφοι. Ο Θεός, δστις ἔκαμε τὰς ἀράχνας διὰ νὰ συλλαμβάνουν τὰς μνίας, παρεχώρησε νὰ ὑπάρχουν οἱ τοκογλύφοι διὰ νὰ τιμωροῦνται οἱ μέθυσοι καὶ οἱ ὀκνηροί.

Ο Στάμος εἶχεν ὑποθηκεύσει τὸ βίος του, διὰ τὸ δποῖον ἔκαμχατο ἄλλοτε, ἐπώλησε μέρος τῶν κτημάτων. Ἐγήρασε πρὸ τοῦ 45 ἔτους, ἔγεινε φαλακρός. Ἐκάπνιζε ναργιλὲ κατ' οἶκον, ἔπινε ωδῶμι καὶ πολὺ κρασί, καὶ εἰς πᾶσαν ὑπόθεσιν τὴν δόπιαν διεπραγματεύετο, εἴτε περὶ ὑποθηκεύσεως ἐπορκείτο, εἴτε περὶ πωλήσεως ἀγροῦ — ἀλλὰ συχνὰ καὶ εἰς ἀπλὰς δημιούριες μὲ φύλους — δὲν ἔπαινε νὰ ἐπαναλαμβάνῃ τὴν ἐπωδόν του:

— Ντέρτι, δικό μου, βρὲ παιδιά! κασσάβετι δικό σας.

A. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

ΟΙ ΜΕΤΑΛΛΩΡΥΧΟΙ

ΥΠΟ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΕΝΙΕ

ΣΚΕΨΕΙΣ

ΤΟ υφος, αὐτὸ μόνον υπάρχει εἰς τὴν τέχνην. Πολλοί ἐκ τῶν προσωπογράφων τῆς Ἀγγλίας εἶναι καταδικασμένοι εἰς τὴν λήθην. Διότι ποτὲ δὲν ζωγραφίζουν ἔκεινο τὸ δόποιον βλέπουν. Ζωγραφίζουν διὰ τοῦ ζωγράφου.

Εἰς τὴν φιλολογίαν τὰ μόνα πρόσωπα τὰ δόποια υφίστανται πραγματικῶς, εἶναι ἐκεῖνα τὰ δόποια δὲν υπῆρξαν ποτέ. Καὶ ἀν̄ ἔνας μυθιστοριογράφος εἶναι τόσον μέτριος ὥστε νὰ λαμβάνῃ τοὺς ἡρωάς του κατ' εὐθεῖαν ἀπὸ τὴν ζωὴν, διφέρει τούλαχιστον νὰ λέγῃ ὅτι εἶναι δημιουργήματά τουν καὶ ὅχι νὰ τὰ παρουσιάζῃ ὡς ἔκτυπα. Τὰ πρόσωπα ἑνὸς μυθιστορήματος ἔχουν ἀξίαν ὅχι διότι δημοιάζουν μὲ πρόσωπα πραγματικὰ ἀλλὰ διότι εἶναι πλάσματα τοῦ συγγραφέως ἄλλως τὸ μυθιστόρημα ἔκεινο δὲν εἶναι ἔργον τέχνης.

Η Τέχνη, κατ' ἀρχὰς, δὲν ἀπευθύνεται οὔτε εἰς τὸν νοῦν οὔτε εἰς τὸ αἴσθημα ἀλλὰ εἰς τὴν καλλιτεχνικὴν φύσιν, ἢ δοπία, ἀσυνειδήτως ὁδηγούμενη καὶ τελειόποιουμένη διὰ τῆς συγχῆς ἐπαφῆς μὲ ἔργα καλλίτερα, γίνεται ἐπιτέλους κριτὴς ἀσφαλῆς.

Λέγουν πάντοτε ὅτι οἱ συγγραφεῖς καὶ οἱ καλλιτέχναι εἶναι ἀτελεῖς καὶ ἀνισόρροποι. Οὔτε ἡμποροῦν νὰ εἶναι διαφορετικοί! Η συγκέντρωσις τῆς δράσεως καὶ ἡ προσήλωσις εἰς μίαν σκέψιν, τὰ δόποια χαρακτηρίζουν τὴν καλλιτεχνικὴν ἴδιοσυγχρασίαν, περιορίζουν κατ' ἀνάγκην τὸ ἀτομον. Εἰς τοὺς κατεχομένους ἀπὸ τὴν ἰδέαν τοῦ ὠραίου δλα τὰ ἀλλα εἶναι ἀδιάφορα. Υπάρχουν ἐν τούτοις πολλαὶ ἔξαιρέσεις. Ο Ρούμπενς ὑπῆρξε πρέσβυς, διὰ τοῦ οἰκονομικοῦ τοῦ Κρόμβελ. Ο Σοφοκλῆς ἐκπληροῖ τὰ πρὸς τὴν πολιτείαν καθήκοντα.

Ο ἀνθρώπος πιστεύει εἰς τὸ ἀδύνατον, ἀλλὰ ποτὲ δὲν θὰ πιστεύσῃ εἰς τὸ ἀπίθανον.

Τὸ ἀγγλικὸν κοινὸν αἰσθάνεται πάντοτε εὐχαριστημένον διὰ τοῦ διμιῆ μία μετριότης.

Τὸ κοινὸν τὰ πάντα ἀνέχεται, ἐκτὸς τῆς μεγαλοφυΐας.

Καὶ εἰς αὐτὴν τὴν καθημερινὴν ζωὴν ἡ ἐπανάληψις τοῦ ἔγω ἔχει τὸ θέλγητρόν της. Οταν οἱ ἀνθρώποι διμιοῦν διὰ ἄλλους, εἶναι συνήθως κουτοί. Άλλ' ὅταν διμιοῦν διὰ τὸν ἑαυτόν των, πάντοτε σχεδὸν κινοῦν τὸ ἐνδιαφέρον. Καὶ ἀν̄ ἡτο δυνατὸν νὰ τοὺς κλείσωμεν ὅπως κλείσουμεν ἔνα βιβλίον ὅταν ἀρχίζουν νὰ εἶναι βαρετοί, θὰ ἡσαν τέλειοι.

Η μουσικὴ μᾶς δημιουργεῖ παρελθὸν τὸ δόποιον δὲν ἔγραψαμεν καὶ μᾶς κάμνει νὰ αἰσθανώμεθα νέας θλίψεις. Φαντάζομαι ἔναν ἀνθρώπον ὃ δόποιος ἔζησε πάντοτε τὴν ζωὴν τὴν πλέον κοινήν ὃ ἀνθρώπος ἔκεινος, ὅταν ἀκούσῃ ἔξαφνα ἔνα δυνατὸν κομμάτι μουσικῆς, θὰ ἀνακαλύψῃ ὅτι ἡ ζωὴ τοῦ ἐπέρασεν ἐν ἀγνοίᾳ του μέσα εἰς δοκιμασίας τρομεράς, εἰς μοναδικὴν χαράν, εἰς ἀγρίους ἔρωτας, εἰς μεγίστας θυσίας.

Η Τέχνη δὲν ἀπευθύνεται εἰς τὴν διάνοιαν. Αν ἀγαπῶμεν τὴν Τέχνην ἀληθινά, τὴν ἀγαπῶμεν ὑπὲρ πᾶν ἄλλο εἰς τὸν κόσμον καὶ ἡ Διάνοια, ἐὰν τὴν ἡκούαμεν, θὰ διεμαρτύρετο κατὰ τοιούτου ἔρωτος. Λεν ὑπάρχει τίποτε τὸ ὑγιεὶς εἰς τὴν λατρείαν τῆς Καλλονῆς. Η λατρεία αὐτὴ εἶναι τόσον μεγάλη ὥστε δὲν ἡμπορεῖ νὰ εἶναι ὑγιεῖς. Οἱ ἀνθρώποι, οἱ δόποιοι ζοῦν μὲ αὐτήν, θὰ φαίνωνται πάντοτε εἰς τοὺς ἄλλους ἀπλοῖ ὄντες.

Τὸ καλιτέχνημα χρησιμεύει εἰς τὸν τεχνοκρίκοτην ὃς ἀφετηρία πρὸς δημιουργίαν νέον ἔργον, ἴδιον του, τὸ δόποιον ἡμπορεῖ νὰ μὴν ἔχῃ καμμίαν καταφανῆ δημοιότητα. μὲ τὸ κρινόμενον καλλιτέχνημα.

Τὸ μόνον χαρακτηριστικὸν ἑνὸς ὠραίου πρόγματος εἶναι διὰ ἡμποροῦμεν νὰ εὑρωμεν ἡ νὰ ἰδωμεν μέσα εἰς αὐτὸ διὰ τὴν ἐπιθυμοῦμεν. Καὶ ἡ Ὀμορφιά, ἢ δοπία προσδίδει εἰς τὴν δημιουργίαν στοιχεῖα αἰσθητικὰ καὶ παγκόσμια, κάμνει καὶ τὸν τεχνοκρίτην δημιουργὸν καὶ ψυχορίζει χίλια πράγματα τὰ δ-

ποῖα δὲν εὑρίσκοντο εἰς τὸν νοῦν τοῦ γλύπτου ἢ τοῦ ζωγράφου.

Οταν οἱ ἀνθρώποι συμφωνοῦν μαζί μου, αἰσθάνομαι διὰ πιθανὸν νὰ σφάλλω.

Η αἰσθητικὴ εὑρίσκεται ὑψηλότερα τῆς ἡθικῆς. Ανήκει εἰς πνευματικωτέραν σφαιραν. Τὸ

νὰ διακρίνωμεν τὸ κάλλος τῶν πραγμάτων εἶναι ἡ ὑψηλοτέρα βαθμὸς ποὺ ἡμποροῦμεν νὰ φθάσωμεν.

Ο δινειροπόλος εὑρίσκει τὸν δρόμον τυν ὑπὸ τὸ φέγγος τῆς σελήνης. Καὶ, πρὸς τιμωρίαν του, βλέπει τὴν αὐγὴν πρὸν ἀπὸ τὸν ἄλλον αἰσθητικῶν.

ΟΣΚΑΡ ΟΥΑΪΔΑ

Ο ΠΡΙΓΚΗΨ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Η ἄμαξά μου, ἐπέρασε κάτω ἀπὸ τὴν ὑψηλὴν βενετικὴν πύλην τῶν Χανίων, στοιλισμένην μὲ βαρὺν καὶ ἀκομψον μαρμάρινον βενετικὸν θυρεόν, καὶ ἐριφθῇ εἰς τὴν στενὴν καὶ δαιδαλώδη δόρν, ἢ δοπία διασχίζουσα τὴν πόλιν διευθύνεται πρὸς τὴν Χαλέπαν. Εἰς τὸ βάθος ἀριστερὰ διακρίνονται ἀκόμη δρυθιαὶ τὰ παλαιὰ βενετικὰ τείχη, λεύφανον μιᾶς θυελλώδους ἐποχῆς, ἢ δοπία μᾶς εἶναι ἀγνωστος ἀκόμη εἰς τὰς λεπτομερείας της καὶ διμως εἶναι γεμάτη ἀπὸ ωραματισμόν, ἀπὸ ἵπποσύνην, ἀπὸ ἔνα ἴδιαίτερον πολιτισμόν, ἔξανθησαντα εἰς τὸ τμῆμα αὐτὸ τῆς γῆς ἐριμμένον εἰς τὸ κέντρον τοῦ πελάγους καὶ εἰς ἐποχὴν καὶ ἡν γύρω ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα ἐπυκνοῦντο ἡδη τὰ νέφη τῆς ἐσπευσμένως ἐρχομένης δουλείας. Μεταξὺ τῶν δύο γωνιῶν τοῦ ὑψηλοῦ τείχους ἀπομένει ἀκόμη ἀνοικτὸν τὸ μέρος ὅπου ἡ παραδόσις ἰσχυρίζεται διὰ ἐγίνοντο οἱ ἱπποτικοὶ ἀγῶνες καὶ διποὺς ἔνας Κουνέρινης, διὰ νὰ ἀποδεῖη δημοσίᾳ διὰ ἐμίσει τὴν γυναικα του, ἡτις ἐθεωρεῖτο νόθον τέκνον τοῦ Καλέργη, προσῆλθεν εἰς τὸν ἀγῶνα ἐπιβαίνων ἡμίονου, εἰς τὸν λαιμὸν τῆς δοπίας εἶχεν ἀναρτήσει τὸ περιδέραιον τῆς συγγύον του. Ποῦ καὶ ποὺ ἔνας θυρεός καὶ ἔνα βενετικὸν δύνομα ἀκούομενον εἰς τὸν δρόμον, ἐρχεται ἀκόμη ὃς ἀπήγησις μαρκούνη τοῦ βενετικοῦ παρελθόντος τῆς νήσου καὶ ἀπὸ τὸν ἔξωστην μιᾶς οἰκοδομῆς, σκαρφαλωμένης εἰς τὸν βράχον, ποῦ τὸν ἐπέστεφεν ἀλλοτε δαντελλωτὸν τὸ βενετικὸν φρούριον, μὲ χαιρετᾶ μία κυρία φέροντας ἀκεραιον καὶ ἀθικτον ἐνδοξώτατον βενετικὸν δύνομα. "Ενα βράδυ ὅταν ἐφιλοξενήθη εἰς τὸ κρητικὸν ἀρχοντόσπιτο, ἡθέλησα νὰ μάθω ἀν̄ σώζωνται ἀνατινήσεις τῆς καταγωγῆς. Τίποτε δὲν εἶχαν ἀφήσει αἱ

θύελλαι. Μόνον γηραιὰ δέσποινα καθημένη εἰς εὐρὺν παλαιὸν κάθισμα, ἀπὸ τὸ δόποιον δὲν ἡμποροῦσε πλέον νὰ κινηθῇ, μοῦ ἔδειξε περιδέραιον παραδόξου τεχνοτροπίας, τὸ δόποιον εἶχε κληρονομήσει ἀπὸ τὴν οἰκογένειαν της καὶ ἐφαίνετο προερχόμενον ἀπὸ τὰ περίφημα βενετικὰ ἐργαστήρια τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰώνος.

Η ἄμαξα τώρα ἐριφθῇ εἰς τὸν ἔξοχικὸν δρόμον τὸν φέροντα πρὸς τὴν Χαλέπαν. Αριστερά μου τὸ Κρητικὸν πέλαγος ἀποστέλλει πυκνοὺς ἀφροὺς εἰς τοὺς πόδας τῶν βενετικῶν τειχῶν, ὡς νὰ προσπαθῇ καὶ αὐτὸ νὰ ὑποσκάψῃ τὰ θεμέλια τοῦ τελευταίου μαρτυρίου μιᾶς ξένης κατοχῆς. Καὶ καθὼς βλέπω τοὺς ἐργάτας κατεδαφίζοντας τὸ δαντέλλωμα τῶν τειχῶν διὰ ν' ἀνοίξουν τὸν δρόμον, καὶ τὸ κῦμα κάτω ὑπονομεύον τὴν βάσιν, συλλογίζομαι εἰς τὸ ἔχορησίμευσαν τεσσάρων καὶ πλέον αἰώνων ἀγῶνες, μὲ τοὺς δοπίους ἡ Γαληνοτάτη Δημοκρατία προσεπάθησε νὰ συγκρατήσῃ εἰς τὴν κατοχήν της τὴν ἡρωϊκὴν μεγαλόνησον τὴν «Ιερὰν Κρήτην» δπως τὴν λέγει ὁ χρονογράφος.

Δεξιὰ ἐκτείνεται ὠραιότατον τὸ πανόραμα τοῦ κάμπου τῶν Χανίων. Ο ωραῖος κάμπος φέρει βαθύτατα τὰ μαῦρα ἵκη τῶν ἀλλεπαλλήλων καταστροφῶν. Μία μονὴ εἰς τὸ βάθος καὶ εἰς τὰ κράσπεδα τῆς ἡρωϊκῆς Μαδάρας, στίξει μὲ τὴν ἀστραπηβόλον λευκότητά της τὸν μαυροπόραν πίνακα.

Εὐτυχῶς ἐπάνω ἀπὸ τὸ πανόραμα ἀπλώνεται ἡ λευκότης τῶν δρέων τῶν Σφακιῶν καὶ ἀριστερὰ μεταξὺ δύο αἰώνων μαζῶν, κάτι δριμῆ πρὸς τὰ ὄψη. Είναι ἡ Ἱδη, ὁ Ψηλορίτης, ἡ κορυφὴ τοῦ Ἱεροῦ δρόμου εἰς τὸ δόποιον ἡ Ελ-

ληνική φαντασία υψωσε μίαν σελίδα της κοσμογονίας.

Κάτω από τὸ πανόραμα αὐτὸν τῶν αἰχμῶν καὶ τῶν πτυχώσεων, διακρίνω τὴν Μαδάραν καὶ εἰς τὴν διαστάσων δύω ἔξοχικῶν δρόμων βλέπω ἐνα πρόχειρον ἀγίασμα τοῦ ὁποίου ἡ ἀσβεστος κανδήλα ἐνθυμίζει ὅτι εἰς ἐκείνην τὴν θέσιν ἔγινεν ἑνας ἄγων ἱερός.

Ἐν τούτοις ἡ ἀμαξά μου διασχίσασα τὸν ἐλικοειδῆ δρόμον τοῦ προαστείου, — εἰρηνικοῦ καὶ ἀνθρώπου προαστείου τὸ ὁποῖον ἐν τούτοις θὰ σημειωθῇ εἰς τὴν ἴστορίαν συνδεδεμένον μὲ μίαν ἐποχὴν ἀγωνίας διὰ τὴν Κορήτην, — ἐσταμάτησε πρὸ μικρᾶς ἀπερίττου οἰκοδομῆς, μὲ μικρὸν κῆπον ἐμπρός, οἰκοδομῆς ἡ ὁποία τὸ πολὺ μὲ τὰς μικρὰς ἔξοχικὰς οἰκίας τοῦ Φαλήρου καὶ τὰς μικρὰς ἐπαύλεις τῆς Κηφισίας ἥμπορει νὰ παρομοιωθῇ. Ἐνας χωροφύλαξ εἰς τὴν θύραν καὶ μία μεγάλη κορητικὴ σημαία εἰς τὸν ἐξώστην προσδίδουν ἔξαιρετικὴν σημασίαν εἰς τὸν ἀπέριττον οἰκίσκον.

— Τὸ παλάτι τοῦ Ἀρμοστοῦ! μοῦ εἶπεν ὁ ἀμάξηλάτης, ἐνῷ ἑνας θεράπων ἐσπευδεῖ νὰ ἀνοίξῃ τὴν θύραν τῆς ἀμάξης μου καὶ νὰ ὑποκλιθῇ.

***

“Οταν, διασχίσας τὴν αὐλὴν εἰσῆλθα εἰς τὸ ὑπασπιστήριον, ἐκρατήθην ἀπὸ μίαν σκέψιν.

— Τὸν χωρεῖ τὸν πρίγκηπα τὸ Παλάτι αὐτό; Πραγματικῶς ἐκείνην τὴν στιγμὴν ὁ ἀνθλητικὸς ἀρμοστὴς ἐνεφανίσθη μίαν στιγμὴν εἰς τὸ παράθυρον τοῦ γραφείου καὶ ἐβύθισε τὸ βλέμμα του εἰς τὸ πέλαγος. Καὶ τὸ μικρὸν παλατάκι μοῦ ἐφάνη μικρότερον ἀκόμη διὰ τὸ πελώριον ἐκεῖνο σῶμα.

‘Αμέσως εἰδοποιήθην ὅτι πρέπει νὰ παρουσιασθῶ εἰς τὸν πρίγκηπα. Διέσχισα τότε τὸν διάδρομον τὸν χωρίζοντα τὸ γραφεῖον ἀπὸ τὸ ὑπασπιστήριον καὶ εὑρέθην ἐνώπιον τοῦ Ἀρμοστοῦ. Εἰς τὸ μεταξὺ μία παράδοξος μεταβολὴ εἶχεν ἐπέλθει εἰς τὴν ἀντίληψίν μου. Τὸ παλατάκι τῆς Χαλέπας ἐσωτερικῶς φαίνεται τουλάχιστον διπλάσιον. Ο διάκοσμός του ἀπέριττος καὶ σχεδὸν αὐστηρὸς δὲν στρεῖται λεπτῆς καὶ διακριτικῆς καλαισθησίας. Λέγουν ὅτι ἡ Βασιλίσσα ‘Ολγα ἐπεστάτησεν ἡ ἵδια εἰς συμπλήρωσιν τοῦ διακόσμου αὐτοῦ. ‘Οσοι ἔτυχε νὰ ἔδουν τὴν καλαισθησίαν μὲ τὴν ὁποίαν

Ο πρίγκηπας Γεώργιος

Φωτογραφία Μπέργκερ

εἶναι ἐπιπλωμένα τὰ διαμερίσματα τῆς Βασιλίσσης, ἀναγνωρίζουν τὴν ἵδιαν καλαισθησίαν διευθύνασαν τὸν διάκοσμον τῶν ἀνακτόρων τῆς Χαλέπας.

Τὸ γραφεῖον τοῦ πρίγκηπος εἶναι γραφεῖον ἡγεμονίδου καὶ ναύτου. Εἰς τὸν τοίχους διακρίνω εἰκόνας τοῦ Προσαλέντη καὶ ἀλλων θαλασσογράφων καὶ ὅλα τὰ κοσμήματα, καὶ τὰ πράγματα τῆς ἀνάγκης ἐνθυμίζουν τὴν θάλασσαν. ‘Ενα μελανοδοχεῖον εἶναι ἡ πρύμνη πλοίου ἥμισυ ισιμένου εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἡ στάκτη θήκη τῶν σιγάρων περιστέφεται ἀπὸ ἐνα σωσίβιον καὶ ὑπάρχει μία ἀνθοδόχη μὲ ἀνοικτὰ πανιὰ μέσου ἀπὸ τὰ ὁποῖα προβάλλουν ἄνθη τοῦ χανιώτικου κάμπου, ἀποστέλλοντα τὸ λεπτόν των ἀρωμάτων εἰς ὡραίαν εἰκόναν τῆς βασιλόπαιδος Ἀλεξανδρας καταλαμβάνουσαν τὴν γωνίαν. Κογχύλια καὶ Τρίτωνες καὶ δελφίνες συμπληρώνουν τὸν διάκοσμον καὶ τὴν ἐπίπλωσιν ἀξιού πλαίσιον μέσα εἰς τὸ ὁποῖον ἔξαιρεται περισσότερον ἡ ἀδρὰ μορφὴ τοῦ ναύτου Ἀρμοστοῦ.

Ο πρίγκηπας μοῦ ὅμιλει περιφερόμενος μέσα εἰς τὸ γραφεῖον του μὲ βῆμα τὸ ὁποῖον δὲν κατορθώνει νὰ πνιγῇ εἰς τὸν τάπητα τοῦ πατώματος, καὶ μοῦ ὅμιλει τὴν ἴδιαν τῆς Χαλέπας. Τὴν ὁρισμένην ἡμέραν τῆς παρουσιάσεως τῶν ἀρχηγῶν τὸν ξένων στρα-

ἄφ’ ὅπου τῆς χρειάζεται, καὶ μὲ προφορὰν βαθέως κορητικήν, τόσον βαθέως μάλιστα ὡστε κάποτε νὰ ἔξαφνεις καὶ νὰ μὴ δύναμαι νὰ κρατήσω ἓνα μειδίαμα. Ἄλλα τὴν παρατήσην μου ὑποβάλλω εἰς τὸν πρίγκηπα μὲ μεγίστην προσοχήν. Εἰς τὸ Ανάκτορον τῆς Χαλέπας ἡ ἐθιμοτυπία ἀναδίδεται ὡς βαρὺ ἀπονικτικὸν ἄρωμα. Εἰς τὸ ζήτημα αὐτὸν ὁ πρίγκηπας εἶναι τῆς σχολῆς τοῦ Γεωργίου Α΄, τῆς Ἑλλάδος.

Καὶ μόνον ὅταν ἔξερχωμαι βλέπω τὸν πρίγκηπα Γεώργιον, σπεύδοντα μέχρι τῆς θύρας νὰ ὑποδεχθῇ γηραιόν βρακοφόρον Κορητά, ἐνώπιον τοῦ ὁποῖον ἡ ἐθιμοτυπία ἔξητμίσθη. Ο Κορητικὸς ἔφθασεν ἐμπρὸς εἰς τὸν πρίγκηπα ὅπως ἔξεκίνησεν ἀπὸ τὸ χωρίον του, ἐπαρουσιάσθη καρμίαν διατύπωσιν. Η βράκα του φέρει εἰς τὰς πτυχάς της πυκνήν τὴν σκόνην τοῦ μακρυνοῦ δρόμου καὶ τὰ κίτρινά του τσαρδίνια, φέροντα βαθυτάτας ἀμυχάς, δεικνύοντας ὅτι ἥλθαν στιγμαὶ κατὰ τὰς ὁποίας ὁ γέρων ἥναγκάσθη νὰ κατέλθῃ ἀπὸ τὸ ζῶν του καὶ νὰ πηδήσῃ ἀπὸ βράχου εἰς βράχον.

Ο πρίγκηπας τείνει τὸ πλατύ του χέρι καὶ σύρει τὸν Κορητικὸν διὰ τοῦ ὁποῖος ἔξαφανίζεται ὀπίσσω τῆς θύρας ἀπὸ τὸ ἀνοιγμα τῆς ὁποίας βλέπω μετ’ ὀλίγον νὰ καθήσῃ διὰ τοῦ Κορητικὸς εἰς τὸ ἀνάκλιντρον ἀπέναντι τοῦ Ἀρμοστοῦ.

***

Αὐτὴ ἡ διπλὴ συμπεριφορά, ἀλλη ἀπέναντι τοῦ ξένου τοῦ ἐκτελοῦντος πρᾶξιν εὐλαβείας ἢ ἐρχομένου δι’ ὑπηρεσίαν, καὶ τοῦ ἐντοπίου ὁ διπλοῖος τὰς ὑπηρεσίας του τὰς ἔγραφεν ἥδη εἰς τὸ βιβλίον τῆς πατρείδος του μεγάλας καὶ ἀναμφιστητήτους, ἐνθυμίζει μᾶλλον τὸν Ὀθωνα. Ο Ἀλέξανδρος Ραγκαβῆς διηγεῖται εἰς τὸν πρώτην ημημονεύματά του διὰ τοῦ πρώτου βασιλέως, ἀπελπισθέντες ἀπὸ τὰς διατυπώσεις εἰς τὰς ὁποίας αὐτὸς τοὺς ὑπέβαλεν, ἐπρότειναν νὰ γίνουν τὰ ὑπουργεῖα γύρω ἀπὸ τὰ ‘Ανάκτορα, ὡστε νὰ πηγαίνουν οἱ ὑπουργοί μόνον ὅταν εἰδοποιηθοῦν διὰ τοῦ βασιλεὺς εἶναι ἔτοιμος νὰ τοὺς δεχθῇ. Καὶ δῆμος οἱ ἀγωνισταὶ εἰσῆρχοντο εἰς πᾶσαν ὁράνη εἰς τὸ γραφεῖον καὶ εἰς τὸν θάλαμον ἀκόμη τοῦ βασιλέως, χρησιμειούσης ὡς εἰσιτήριον τῆς φουστανέλλας των.

Ἐμπρὸς εἰς μίαν ἔνδοξον Κορητικήν βράκαν ὑποχωροῦν ὅλαι αἱ αὐστηραὶ διατυπώσεις τῆς ἐθιμοτυπίας αἱ καθιερωθεῖσαι εἰς τὴν αὐλὴν τῆς Χαλέπας. Τὴν ὁρισμένην ἡμέραν τῆς παρουσιάσεως τῶν ἀρχηγῶν τὸν ξένων στρα-

τευμάτων, συνέβη πολλάκις ἔνοι αἱξιωματικοὶ χρυσοστόλιστοι καὶ φροτωμένοι ἀπὸ παράσημα, ἐκπροσωποῦντες δὲ εἰς τὴν Κορήτην τὸ μεγαλεῖον μιᾶς προστάτιδος Δυνάμεως, συνέβη πολλάκις νὰ περιμένουν εἰς τὸν ὑπασπιστήριον ἔως ὅτου τελεώσῃ ὁ πρίγκηπας εἰς τὸ γραφεῖον του τὴν δημοτικότητα τοῦ Σελίνου ἢ ἀπὸ τὰς πεδιάδας τοῦ Μεσαπέλου, ἀπλῶς διὰ νὰ φιλήσῃ τὸ χέρι τοῦ Ἑλληνος βασιλόπαιδος.

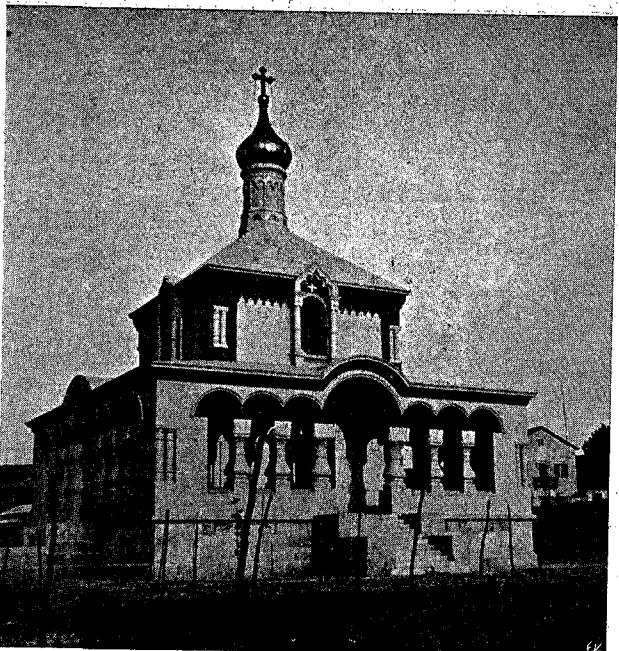
Ἡ μέθοδος αὐτῆς, γεμάτη ἀπὸ εὐλαβείαν πρὸς τὸ ἔνδοξον Κορητικὸν παρελθόν, καὶ γεμάτη διάκρισιν πρὸς τοὺς ὁποῖοις ἡ ἐθιμοτυπία ἔξητμίσθη. Ο Κορητικὸς ἔφθασεν ἐμπρὸς εἰς τὸν πρίγκηπα ὅπως ἔξεκίνησεν ἀπὸ τὸ χωρίον του, ἐπαρουσιάσθη καρμίαν διατύπωσιν. Η βράκα του φέρει εἰς τὰς πτυχάς της πυκνήν τὴν σκόνην τοῦ μακρυνοῦ δρόμου καὶ τὰ κίτρινά του τσαρδίνια, φέροντα βαθυτάτας ἀμυχάς, δεικνύοντας ὅτι ἥλθαν στιγμαὶ κατὰ τὰς ὁποίας ὁ γέρων ἥναγκάσθη νὰ κατέλθῃ ἀπὸ τὸ ζῶν του ποτισμένος ὅλην τὴν ψηλήν συγκίνησιν τῆς ὁποίας ἥσαν ἐπιδεκτικὰ τὰ πλατειαὶ ἥρωικά στήμη.

Αἱ γραμμαὶ αὐταὶ δὲν ἔχουν οὔτε τὴν ἀξιωσιν οὔτε τὸ χρῶμα πολιτικῆς ίστορίας τῆς ἀρμοστείας. ‘Αφ’ ὅτου δὲ γράφων αὐτὴν ἐπεσκέψη τὴν Κορήτην καὶ ἔγινε μάρτυς τῶν περιγραφομένων εἰς τὰς σελίδας αὐτάς, ἐμεσολάβησαν γεγονότα καὶ περιστάσεις διάφοροι τῶν προσδοκωμένων. ‘Ολα ταῦτα διαφεύγουν τὴν δικαιοδοσίαν τῶν γραμμῶν ὀλτῶν. Ἐδῶ γίνεται λόγος μόνον περὶ τὸν ἀνθρώπου, τοῦ ἰδιωτικοῦ μάλιστα ἀνθρώπου, καὶ διὰ τοῦ γραφακού τοῦ Κορητικοῦ εἰς τὴν ἀνάκλιντρον ἀπέναντι τοῦ Ἀρμοστοῦ.

Καὶ πρέπει νὰ διολογήσω διὰ σπανίως τὴν εἰδα περισσότερον χαρακτηριστικήν καὶ περισσότερον ἐντονον τὴν δημοτικότητα ἐνὸς ὑπενθύμητος περιορισμένων εἰδα περισσότερον τοῦ πρώτου βασιλέως, ἀπελπισθέντες ἀπὸ τὰς διατυπώσεις εἰς τὰς ὁποίας αὐτὸς τοὺς ὑπέβαλεν, ἐπρότειναν νὰ γίνουν τὰ ὑπουργεῖα γύρω ἀπὸ τὰ ‘Ανάκτορα, ὡστε νὰ πηγαίνουν οἱ ὑπουργοί μόνον ὅταν εἰδοποιηθοῦν διὰ τοῦ βασιλεὺς εἶναι ἔτοιμος νὰ τοὺς δεχθῇ. Καὶ δῆμος οἱ ἀγωνισταὶ εἰσῆρχοντο εἰς πᾶσαν ὁράνη εἰς τὸ γραφεῖον καὶ εἰς τὸν θάλαμον ἀκόμη τοῦ βασιλέως, χρησιμειούσης ὡς εἰσιτήριον τῆς φουστανέλλας των.

Ο πρίγκηπας ἥδη ὑπενθύμητο γύρω του πυκνούμενην τὴν ἀτμοσφαῖραν τῆς ἀφοσιώσεως καὶ τῆς ἐνισχύσεως καὶ, δπως δὲ τὸ Αγαμέμενων καὶ δὲ τὸ Λουδοβίκος δὲ Δίκαιος, ἡδύνατο νὰ λέγεται ποιμὴν τοῦ λαοῦ του. Εἰς αὐτὸν ἥρμοζεν ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἶπεν δὲ Βαγιαμόντι περὶ ἐνὸς δουκὸς τῆς Τοσκάνης.

— Εἶναι δὲ ἡγεμὼν ποὺ γνωρίζει νὰ κατέβῃ τόσα σκαλοπάτια ὡστε νὰ τὸν συναντήσῃ δ

Μαρία Μαγδαληνή. Έκκλησια του πρίγκηπος Γεωργίου εν Χαλέπᾳ. — Φωτογραφία Ν. Σταυρίδη Υ. Β. Ν.

προσκαλούμενος υπ' αὐτοῦ ν' ἀνέλθῃ λαός του. Καὶ τὴν συνάντησιν αὐτὴν τὴν εἶδεν ἐπανειλημμένως καὶ εἰς μεγάλην κλίμακα καὶ ἴδιωτικῶς ἡ νεωτέρα Κορητικὴ ίστορία. Ο Κορητὶ κὸς λαὸς συνηντήθη πολλάκις μὲ τὴν ἡγεμόνα του, χωρὶς ἐπίδειξιν καὶ χωρὶς θόρυβον, εἰς ἐκείνας τὰς μυστικὰς συναντήσεις κατὰ τὰς διποίας μόνον αἱ ψυχαὶ λαοῦ καὶ ἡγεμόνων κάμμουν τὰ μυστικὰ συνοικέσια. Καὶ ἡ φήμη ἀναφέρει μίαν σωρείαν ἐπεισοδίων τὰ διποῖα χωματίζουν βαθέως τὸν ἄνθρωπον τὸν κρυμμένον μέσα ἀπὸ τὴν στολὴν τοῦ ἡγεμόνος.

***

Εἰς τὸν ἔξοχικὸν δρόμον δὲ διποῖος φέρει πρὸς τὸν ίστορικὸν Βάμον, δρόμον εἰς τὸν διποῖον συχνότατα κάμνει τὰς ἐκδρομάς του διπίγκηψη υπάρχει καλύβη, λησμονηθεῖσα ἀπὸ τὴν καταστροφὴν καὶ ἀπὸ τὴν πυρκαϊάν, εἰς τὴν ὁποίαν ἡ γραία Κορητίσσα, γεννηθεῖσα πρὸ τοῦ 1800 καὶ εντυχήσασα τῷρα νὰ ἰδῃ ἀνατέλλουσαν ἐμπόδιος εἰς τὰ γεροντικά τῆς μάτια νέαν ζωὴν.

Μὲ τὴν μνήμην ἡρωϊκῶς ἀντισταθεῖσαν εἰς τὰς ἐφόδους τοῦ χρόνου καὶ μὲ τὴν δροσερὰν ἀφηγηματικότητα ἡ διποία εἶναι φυσικὸν δῶρον τοῦ Κορητικοῦ λαοῦ, ἡ γραία κατορθώνει

ν' ἀφήνῃ ἀπὸ τὸ στόμα τῆς εἰς δόσεις ἐλκυστικὰς ὀλόκληρον τὴν Κορητικὴν ίστορίαν ἐνὸς αἰῶνος. Καὶ τὸ διάστημα αὐτὸς εἶδε παρελαύνουσαν ἐμπόδιος τῆς τὴν καταστροφὴν καὶ ἐπερχόμενον ἐπανειλημμένως τὸν ὅλεθρον. Γύρω τῆς ἐφονεύμησαν ἡ ἐσφάγησαν πυκνοὶ οἱ ἄνδρες καὶ τὰ γυναικόπαιδα, καὶ ἡτο παιδάκι ἄκομη, διαταστοῦσαν ἐσκαρφάλωσεν εἰς τὰ Λευκὰ ὅρη διὰ νὰ σωθῇ ἀπὸ τὸν ἔξαγριωμένον κατακτητήν. Ὁλαι αἱ ἀλλεπάλληλοι ἔξεγέρσεις αἱ ἀρχίσασαι πολὺ πρὸ τοῦ ἐλληνικοῦ ἀγῶνος καὶ ἐκταθεῖσαι ἐβδομῆτα ἐτῇ μετ' αὐτὸν ἐπέρασαν ἀπ' ἐμπόδιος τῆς μὲ δὲ τὴν φρίκην καὶ τὰς συγκινήσεις των. Ὅπηρξεν ἀπὸ ἐκείνους τοὺς νησιώτας οἱ διποῖοι δὲν ἐγκατέλειψαν τὸν τόπον των καὶ δὲν κατέφυγαν ἀλλοῦ καὶ ἔκαμε ἀπειράκις εἰς τὴν μακρὰν ζωὴν τῆς τὸν δρόμον ἀπὸ τῆς καλύβης τῆς εἰς τὰ κρυστάλλητα τῶν κρητικῶν δρέων. Κατὰ τὸ 1896 εἶδεν ἀπὸ τὴν καλύβην τῆς τὴν πυρκαϊάν τῶν Χανίων καὶ ἡσθάνθη τὸ πῦρ ἀπειλοῦν δὲν τὸν ὀραῖον κάμπον τῶν Χανίων μέχρι τῶν συνόρων τῆς πόλεως.

Εἰς τὴν καλύβην τῆς γραίας πολλάκις κατῆλθε διὰ νὰ ξεκουρασθῇ διπίγκηψη καὶ ἐπανειλημμένως ἤκουσεν εἰς μεγάλα παραστατικὰ τεμάχια τὴν ίστορίαν ἐνὸς αἰῶνος. Ὁταν πρώτην φορὰν ἐπέρασε ἀπ' ἔξω ἀπὸ τὴν καλύβην διπίγκηψη, ἡ γραία ἐζήτησε νὰ τοῦ φιλήσῃ τὸ χέρι καὶ ἐπειτα ν' ἀποδάνῃ δύπως διπίγκηψη. Ὁ πρίγκηψη δὲν ἐπέτρεψε νὰ σκύψῃ ἐμπόδιος του ἐνας αἰῶν καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν καλύβην τῆς γραίας, ἀναλυομένης τῷρα εἰς δάκρυα. Ἐκτοτε ἡ γραία καὶ διπίγκηψη ἔγιναν καλοὶ φίλοι καὶ οὐδέποτε τὸ ἀλογον του περνᾷ ἀπ' ἔξω, φέρον τὸν ἀθλητικὸν πρίγκηψη, χωρὶς νὰ σταματήσῃ μόνον του, ἀνευ καὶ διαταγῆς τοῦ ἀναβάτον.

Κάποτε διπίγκηψη καθήμενος εἰς τὸ δωμάτιον τῆς γραίας ἤκουσεν ἀπ' ἔξω δύω χωρικοὺς συζητοῦντας μεγαλοφώνως καὶ ἐπικρίνοντας δριμύτατα κάποιαν ἀπόφασιν τῆς ἀρμοστείας. Αἱ λέξεις τὰς διποίας μετεχειρίζοντο δὲν ἥσαν δανεισμέναι ἀπὸ τὸ λεξικὸν τῆς ἀβρότητος καὶ διπίγκηψης τῶν πόνος τοὺς ὑπηγόρευε ἐκφράσεις αἵτινες θὰ ἡμιποροῦσαν νὰ πληρωθοῦν ἀκριβά. Ἐξαφρα οἱ χωρικοὶ. ἐπλησίασαν εἰς τὸ παράδυτον τῆς γραίας καὶ ἔρριψαν βλέμμα περίεργον ἐντὸς τοῦ δωματίου. Η γραία εἰς τὸ ὄκρον ἐνὸς μεντεριοῦ διηγεῖτο

κάποιο ἐπεισόδιον τοῦ καπετάν Κριάρη καὶ διπίγκηψη ἐμπόδιος τῆς καθισμένος ἐπάνω εἰς διγκώδη πέτραν ἤκουε τὴν ίστορίαν.

Οἱ χωρικοὶ συγκινηθέντες πρὸ τοῦ θεάματος αὐτοῦ, ὠθήσαν ἥρεμα τὴν θύραν, εἰσῆλθαν καὶ ἀσκεπεῖς ἔκλιναν ἐμπόδιος εἰς τὸν πρίγκηψη, δὲ διποῖος σιωπῶν διὰ νὰ μὴ διακόψῃ τὴν γραίαν τοὺς ἔδωκε τὸ πλατύ του χέρι, καὶ τοὺς ἐκάλεσε νὰ καθήσουν καὶ αὐτοί. Τίποτε περισσότερον ἀπὸ διλίγην σιωπήν, ἀπὸ τὴν εὐλάβειαν πρὸς τὸ γῆρας, ἀπὸ τὴν ἀφέλειαν τοῦ πρώτου ἀρχοντος τῆς νήσου, ἀφώπλισε δύω τολμηροὺς ἐπικριτάς, οἱ διποῖοι ὑψηλοφώνως καὶ χωρὶς καμμίαν ἐπιφύλαξιν κατηγόρουν δριμύτατα τὸν νέον τύραννον ποῦ εἶχεν ἐπιβάλει Ἑνδρώπη εἰς τὴν πατρίδα των.

“Οταν μετ' ὀλίγην ὠραν διπίγκηψη ἵππευσε διὰ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Χαλέπαν, ἐνθουσιώδης προπομπὴ τοῦ ἔγινεν ἐκ μέρους τῶν χωρικῶν τῶν διποίων οἱ νεώτεροι ἔτρεξαν ὅσον τὸ ἐπέτρεπαν οἱ πνεύμονές των διὰ νὰ συνοδεύσουν τὸν ἵππον τοῦ πρίγκηψης.”

***

“Η μπεγίρα του!

Εἰς τὴν Κορήτην εἶναι πλέον δημοτικωτάτη. Είναι ζῶν ἐκτάκτου ὀραιότητος, ἀγνοτάτης καταγωγῆς, ἀλλὰ πρὸ παντὸς μεγίστης ἀντοχῆς. Τὸ τελευταῖον αὐτὸν προσὸν εἶναι ἀπαραίτητον δι' ἵππον τοῦ πρίγκηψης Γεωργίου. Ο ναυτικός, δὲ διποῖος καπτανός, ἀπὸ τὴν καλύβην διατάξεις ιερῶν βιβλίων, καὶ ἐκτύπα τὸ ζῶον του ἀνηλεῶς καὶ ἀγριῶς. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐφάνη εἰς τὴν καμπήν τοῦ δρόμου διπίγκηψης.

Αἱ ἐκδρομαὶ τοῦ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς νήσου εἶναι διπόμος τῶν ὑπασπιστῶν καὶ τῶν ἀκολούθων του. Η μπεγίρα — διπὼς λέγοντος τόπος εἰς τὸν διποῖον διποτισμὸς ἀπλώνεται σιγά σιγά, ἀντικαθιστῶν τὴν προτέραν ἀνησυχίαν, τὴν ἀκαταστασίαν καὶ τὸν ὅλεθρον. Ανθρώπος ἀφελῆς καὶ δημοτικὸς διπὼς διπίγκηψη Γεωργίου, φύσις ἀγαθὴ καὶ προικισμένη μὲ τὴν καλωσύνην τὴν διποίων δίδει σχεδὸν πάντοτε ἡ συναίσθησις τῆς σωματικῆς δυνάμεως, εἶχεν εὖρυ στάδιον νὰ ἐπιδείξῃ τὰς φυσικὰς αὐτῆς ἀρετάς. Καὶ ἡ ὑπαιθρος χώρα — διπὼς λέγεται σήμερον εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν ἀνταρτῶν τοῦ Θερίσσου — ἔχει ν' ἀναφέρῃ μυριάδες ὀραίων πραδειγμάτων αὐτῆς τῆς στενῆς ἐξοικειώσεως τοῦ Αρμοστοῦ μὲ τὸν λαόν του.

Εἶναι ἀδύνατον νὰ συναντήσῃ κανεὶς χωρικὸν Κορηταῖον διποῖος νὰ μὴ διηγηθῇ καὶ ἐν ἀπὸ αὐτᾶς τὰ ἐπεισόδια. Καὶ εἰς μίαν σύντομον

λειπαν δῆπον σταματᾷ. Ἄλλα δὲ πρίγκηψη θέλει νὰ τὴν βλέπῃ καὶ νὰ τὴν ἐπιτηδῇ. Καὶ εἰς τοὺς σταθμοὺς πρῶτον κανονίζεται ἡ διαμονὴ καὶ ἡ τροφὴ τῆς μπεγίρας καὶ ἐπειτα τοῦ πρίγκηψης.

Αγαπᾶ ὅμως γενικῶς τὰ ζῶα διπίγκηψη Γεωργίου καὶ οἱ Τουρκοκορῆτες τῶν Χανιῶν διηγοῦνται ἐν ἐπεισόδιον του μὲ τὸν θαυμασμὸν τὸν ὄμοιόντα καὶ εἰς τὴν εὐαισθησίαν καὶ εἰς τὴν ἀθλητικὴν δύναμιν τοῦ Αρμοστοῦ.

Ἐπιστρέφων ἀπὸ μίαν ἐκδρομήν του διπίγκηψη συνηντήθη μὲ Τούρκον καραγωγέα τοῦ διποίου τὸ κάρον, βαρύτατα φρετωμένον, εἴχε σφηνωθῆ εἰς τὴν γῆν. Οι Τούρκοι εἶναι περιποιητικοὶ πρὸς τὰ ζῶα, καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ Μουσουλμάνου πρὸς τὸν ἵππον την περιέλαβαν εἰς τὰς διατάξεις των τὰ Ιερά των Βιβλίων. Ἄλλα δὲ καραγωγέας εὑρίσκετο εἰς κατάστασιν ψυχικὴν τοιαύτην ὥστε δὲν ἡδύνατο πλέον νὰ ἐνθυμηθῇ διατάξεις ιερῶν βιβλίων, καὶ ἐκτύπα τὸ ζῶον του ἀνηλεῶς καὶ ἀγριῶς. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐφάνη εἰς τὴν καμπήν τοῦ δρόμου διπίγκηψης.

Καὶ κατελθὼν ἀπὸ τὸν ἵππον διπίγκηψης ἡρπασε τοὺς τροχοὺς μὲ τὰς δύω χειρας του καὶ ἀνήγειρε τὸ κάρον τὸ διποῖον ἐξεκόλλησε τοιουτορόπως ἀπὸ τοὺς σχηματισθέντας βαθεῖς αὐλακας. Ο Τούρκος, ἀπόγονος φυλῆς ἡ διποία ἐλάτρευσε τὴν σωματικὴν δύναμιν, ἀπεκαλύψθη συγκεχυμένος καὶ ἔσπευσε νὰ διαδῷ τὴν σκηνὴν τῆς διποίας ἔγινε μάρτυς.

***

Αἱ ἐκδρομαὶ τοῦ πρίγκηψης εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς νήσου εἶναι διπόμος τῶν ὑπασπιστῶν αὐτῆς τῆς φύσεως. Η Κορήτη εἶναι ἀκόμη δὲ ἀφελῆς τόπος εἰς τὸν διποῖον διποτισμὸς ἀπλώνεται σιγὰ σιγά, ἀντικαθιστῶν τὴν προτέραν ἀνησυχίαν, τὴν ἀκαταστασίαν καὶ τὸν ὅλεθρον. Ανθρώπος ἀφελῆς καὶ δημοτικὸς διπὼς διπίγκηψη Γεωργίου, φύσις ἀγαθὴ καὶ προικισμένη μὲ τὴν καλωσύνην τὴν διποίων δίδει σχεδὸν πάντοτε ἡ συναίσθησις τῆς σωματικῆς δυνάμεως, εἶχεν εὖρυ στάδιον νὰ ἐπιδείξῃ τὰς φυσικὰς αὐτῆς ἀρετάς. Καὶ ἡ ὑπαιθρος χώρα — διπὼς λέγεται σήμερον εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν ἀνταρτῶν τοῦ Θερίσσου — ἔχει ν' ἀναφέρῃ μυριάδες ὀραίων πραδειγμάτων αὐτῆς τῆς στενῆς ἐξοικειώσεως τοῦ Αρμοστοῦ μὲ τὸν λαόν του.

Εἶναι ἀδύνατον νὰ συναντήσῃ κανεὶς χωρικὸν Κορηταῖον διποῖος νὰ μὴ διηγηθῇ καὶ ἐν ἀπὸ αὐτᾶς τὰ ἐπεισόδια. Καὶ εἰς μίαν σύντομον

έκδρομήν του εἰς τὰ πέριξ τῶν Χανιῶν ἐνθυμοῦμαι ὅτι δπού ἐστάθη διὰ νὰ ἀναπαυθῶ δλίγον, οἱ χωρικοὶ προσφέροντες ἔνα ποτῆρι κρασὶ καὶ δλίγα μυρωμένα μανδαρίνια μοῦ ἐπανέλαβαν δλοι ὅτι δ μακρινὸς κονιορτώδης δρόμος δ δποῖος ἐξετείνετο ἐμπρός μον εἰσχωρῶν εἰς τὰ ἀπότερα μέρη τῆς Κρήτης, εἰδὲ τὸν πρίγκηπα Γεώργιον ἀρτάζοντα κάποτε τὴν ἀξένην καὶ διορθώνοντα αὐτὸν διὰ νὰ δώσῃ δ ἴδιος τὸ παραδέιγμα τῆς ἀτομικῆς ἐργασίας, ἡ δποία καταντᾶ ἀπαραίτητος εἰς τὰ δημόσια ἔργα πολιτείας πτωχῆς μὴ δυναμένης νὰ διαμέση ἀκόμη δ, τι ἀπαιτεῖται διὰ νὰ διευκολύνῃ τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας τῆς.

***

Πολιτικαὶ δυσχέρειαι ἀπρόβλεπτοι, διεδνεῖς περιπλοκαὶ ἀνυπέρβλητοι, λόγοι διάφοροι διαφεύγοντες τὴν δικαιοδοσίαν τῶν γραμμῶν αὐτῶν ἐδημιούργησαν εἰς τὴν Κρήτην κατάστασιν ἡ δποία δὲν ἀφήνει νὰ φανῇ δ ἄληθης χαρακτὴρ τῶν προσώπων καὶ πρὸ πάντων τοῦ Ἑλληνος αὐτοῦ πρίγκηπος, εἰς τὸν δποῖον ἔλαχε βαρυτάτη καὶ δυσκολωτότη ἐντολή.

Εἰδικῶς δμως περὶ τοῦ ἀνθρώπου διπλῆ γνώμη δὲν ὑπάρχει. Ο πρίγκηψ εἰς τὸ παλαιὸν Ανάκτορον τῶν Χανιῶν, τὸ δποῖον ὑπῆρξε διοικητὴριον ἄλλοτε καὶ δεσπόζει τοῦ μικροῦ λιμένος, καὶ εἰς τὸ Ἀνάκτορον τῆς Χαλέπας, εἶναι δ αὐστηρὸς καὶ ἀπαιτητικὸς ἡγεμῶν, δ κληρονόμησας ἀπὸ τὸν πατέρα τοῦ δλην τὴν ἀκαμψίαν τῆς ἐθιμοτυπίας τῆς Ἀθηναϊκῆς αὐλῆς περὶ τῆς δποίας ὠμιλήσαμεν ἡδη. Ολα εἶναι κανονισμένα μέχρι κεραίας ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἐθιμοτυποῦ τῶν Ἀθηνῶν, καὶ δ ἔνος δ δποῖος ὃν ἐκστρατεύσῃ εἰς τὴν Χαλέπαν πρέπει νὰ εἶναι ἐν ἐπισήμῳ περιβολῇ διὰ νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ πρίγκηπος.

Τὰ γεύματα πρὸς τοὺς ἔνοντας ἀξιωματικοὺς καὶ τοὺς ἀνωτάτους ὑπαλλήλους γίνονται καθ' δλους τοὺς κανόνας τῆς ἐθιμοτυπίας, καὶ δ συνεργασία μὲ τοὺς συμβούλους καὶ αὶ παρουσιαστεῖς καὶ αὶ ἀκροάστεις καὶ αὶ ἕօρται δὲν ἀπομακρύνονται οὐδὲ κατὰ ὑφεκατόμετρον τοῦ καθιερωμένου πρωτοκόλλου. Εἰς τὸ τέλος μᾶς μακρᾶς καὶ οὐσιαστικῶτας συνομιλίας τὴν δποίαν ἔλαβα τὴν τιμὴν νὰ κάμω μὲ τὸν πρίγκηπα Γεώργιον οὗτος μοῦ εἶπε:

— Οι τύποι ἔγειναν διὰ νὰ ἐξυπηρετοῦν τὴν οὐσίαν.

Τὸ ἀπόφθεγμα αὐτὸ τὸ ἐφαρμόζει ὡς ἀρχὴν δ πρίγκηψ Γεώργιος, καὶ δμω ἀξιωματικοὶ ἀκόλουθοι του μετεβλήθησαν εἰς τελείους

αὐλικοὺς ὑπ' αὐτοῦ τοῦ πρίγκηπος Γεώργιου. Άλλ' ὅταν ἐξέλιθη δ πρίγκηψ Γεώργιος ἀπὸ τὴν αὐλὴν τῶν Χανιῶν καὶ ἀπὸ τὸ μικρὸν ἀνάκτορον τῆς Χαλέπας, ἀποδίδεται τελείως εἰς τὸν ἔαντον του, καταργεῖ πάντα τύπον, εἰσδύει παντοῦ καὶ δμιλεῖ μὲ δλους, καὶ ἀπομένει πρῶτος πάντοτε μόνον διὰ τῆς φυσικῆς του ἀγαθότητος καὶ τῆς κολοσσιαίας του εἰλικρινείας. Εἰς τὰς ἐκδρομὰς δλας αὶ συνήθειαι τῶν ἀνακτόρων καταργοῦνται μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ φαγητοῦ ἀκόμη. Ο πρίγκηψ τῶν ἀρχῶν καὶ δδὸν δ, τι εῦρη καὶ ἡ ἀκολουθία του δὲν λαμβάνει τὴν εὑκαιρίαν καὶ τὴν ἀφορμὴν νὰ τοῦ μεταφέρῃ τίποτε ἀπὸ τὰ Χανιά. Η λιτοτάτη Κρητικὴ τράπεζα εἶναι ἀρκετὴ διὰ τὸν ταξιδεύοντα πρίγκηπα: δλίγα χόρτα, δλίγον κρέας καὶ δπωρικὰ τὸν φθάνονταν εἰς τὰς συνεχεστέρας καὶ μᾶλλον ἐξαντλητικὰς πορείας.

Άλλ' ἐκεῖνο τὸ δποῖον προκαλεῖ τὴν ἔκπληξιν τῶν παρουσιαζομένων εἰς τὸν πρίγκηπα Γεώργιον εἶναι δ βαθυτάτη γνῶσις τῆς ἀληθητικῆς, τὴν δποίαν κατέχει καὶ δλας της τὰς ἀποχρώσεις. Δὲν εἶναι εὔκολον νὰ δμιλήσῃ κανεὶς μὲ τὴν πάραστατικότητα τοῦ πρίγκηπος Γεώργιου. Τὴν ἐπίσημον γλῶσσαν τὴν γνωρίζει ἀριστα, καὶ τὰ ἔγχραφα τὰ δποῖα παρουσιάζει τὸ γραφεῖον του συχνότατα φέρουν διορθώσεις ἰδιοχείρους τοῦ πρίγκηπος, ἀντικαθιστῶντος μίαν λέξιν δι' ἄλλης ἀκριβεστέρας ἢ ἐκφραστικωτέρας. Εἰς τὴν ὑπῆρξιαν τοῦ ναυτικοῦ ἔμαθε τὴν ἀλλην γλῶσσαν, τὴν κοινοτέραν, καὶ τὴν ἔμαθε τελείως καὶ τὴν μεταχειρίζεται δταν εἶναι δ ὥρα της μὲ καταπληκτικὴν δύναμιν.

Απὸ τὰ δμω ἰδιώματα δ πρίγκηψ δανείζεται τὰς λέξεις ποῦ τοῦ χρειάζονται μὲ μεγάλην εὐκολίαν. Ο λόγος του καὶ αὐτὸν τὸν τρόπον εἶναι ἔντονος, παραστατικός, δυνατός, ἀνθισμένος. Μία βιβλιοθήκη δχι ἀπέραντος ἄλλα οὐσιαστικὴ τὸν τροφοδοτεῖ εἰς τὰς μελέτας του καὶ δλα τὰ σπουδαιότερα ναυτικὰ περιοδικὰ καταφύλανταν τακτικῶτατα καὶ δλας ἐβδομάδα εἰς τὰ Χανιά καὶ διευδύνονται εἰς τὴν Χαλέπαν. Ως πρόθερος τῆς μεγάλης ἐπιτροπῆς τῆς καταρτισθείσης ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ναυτικῶν, ἔδειξε τελείων ἐνημερότητα εἰς δλας τὰς προσόδους τῆς ναυτικῆς τέχνης. Καὶ ἐπειδὴ καὶ δ φιλολογία δὲν τοῦ εἶναι ἀδιάφορος, διαβάζει ἔργα φιλολογικά, καὶ μόνον πρὸς τὴν δημοσιογραφίαν δὲν αἰσθάνεται συμπάθειαν, μᾶλις καὶ εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις διενέχομενος αὐτὴν δς κακὸν ἀναγκαῖον.

Γ. Β. ΤΣΟΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΚΟΚΚΙΝΟΣ ΒΡΑΧΟΣ *

Η'.

ΑΡΓΑ, δύσκολα, θλιβερά, περνοῦσαν οἱ τρεῖς τελευταῖς ἡμέρες.

Πρωὶ καὶ ἀπόγευμα δ Ἀγγελος κατέβαινε τὴν χώρα, καὶ μὲ τὴ συντροφιὰ τοῦ φίλου του, δὲν ἀφίσε ἀγύριστη ζακυνθινὴ ἐκκλησία. Περνοῦσε τὶς πρωινές του ὥρες τὴν Βιβλιοθήκη καὶ τὶς ἀπογευματινές του στὴ Λέσχη ἐπίγνωνε κάποτε καὶ τὸ Θραφεῖο τοῦ κ. Σάντρη. Ἐπάσχε, χωρὶς νὰ ξαφνίσῃ, νὰ μένῃ δσο μποροῦσε λιγότερο τὸν Κόκκινο Βράχο μὲ τὴ Φωτεινή. Καὶ δικρία Σάντρη, ποῦ δὲν ἐπίστειε πολὺ τὴν εὐκαιρίαν τοῦ μανία τοῦ ἀνεψιοῦ της, — οὔτε κανεὶς ἀνθρώπου, — ἔλεγε: « Ο Ἀγγελος βαρέθηκε πιὰ τὰ παιδιά. Γιὰ νὰ βλέπῃ καὶ κανένα ἀνθρώπωπο τὴν χώρα, προφασίζεται τὴν βυζαντινὴ ἀγιογραφία! »

Τὸ βράδυ ὀνέβαινε ἀργά, τὴν ὥρα τοῦ δείπνου. Όλοι τότε συμμαζεύνονται τὴν βίλλα, καὶ δ στενοχώρια λιγότερο. Γιατὶ δ Φωτεινὴ ἐξακολουθοῦσε νὰ τοῦ φέρνεται δπως καὶ τὴν πρώτη βραδύτατα μετὰ τὴ σκηνὴ τὸν κρατῆσα τὸν Βράχον. Τοῦ ἀπαντοῦσε ἐλεύθερα τὴν γενικὴ δμιλία, ἀλλὰ ποτὲ δὲν τὸν ἐρωτοῦσε αὐτή. Ἀπόφευγε νὰ τὸν πλησιάζῃ, ἔκανε τρόπο ὀστε νὰ μὴ μένῃ μονάχη μαζί του, καὶ διατάξεις οὔτε τὸν ἐκύτταξε οὔτε τοῦ μιλοῦσε. Ο ἐξάδελφος εἶχε ἀποκενωθῆ πιὰ τὴν καρδιά της, — ἔτσι ἐδειχνε, — καὶ μιὰ φορὰ μάλιστα, προστὰ τὸν ἀλλούς τοῦ μῆλος σὲ πλημντικό: « Οταν δὰ φύγετε... » Ο Μίμης ἔγέλασε γιὰ τὸ λάθος της, ἔγέλασε καὶ διακέστερα ἐνα πλάσμα τόσο ἀπραγο, τόσο ταπεινό τὴν ἀνάπτυξι καὶ τόσο περιωρισμένο, ὀστε τὸ δρομάζῃ σὰν ἔγκλημα δ ἀγάπη μεταξὺ δεδελφῶν!

Ο πόδος του εἶχε σβύσει. Τόσος ἦταν. Εἶχε φιλάσει τὸν ἀνεβαίνωντας δρυμητικὰ τῆς ουρανού, ἀνέβηκε τὴν ἐπιφάνεια μὲ πτυπτὰ καὶ πρόστυχα χρώματα, ὀστε νὰ τοῦ φανῇ σὰν ἔμμορφη γυναικα τοῦ γούστου του, καὶ πῶς κατόρθωσε νάναψῃ μέσα του τέτοιο πάθος δνα κορίτσι τόσο νέο, τόσο ἀνθρώπο, καὶ πῶς γελάσθηκε νὰ φαντασθῇ πῶς ηταν δυνατὸν νάγαπηση αὐτὸς βαδύτερο καὶ διαρκέστερο ἐνα πλάσμα τόσο ἀπραγο, τόσο ταπεινό τὴν ἀνάπτυξι καὶ τόσο περιωρισμένο, ὀστε νὰ τὸ δρομάζῃ σὰν ἔγκλημα δ ἀγάπη μεταξὺ δεδελφῶν!

Τότε δ λύπη, δ κομμένη τὴν καρδιὰ τοῦ νέου, ἀνέβηκε τὴν ἐπιφάνεια μὲ δνα δέκα δημέρες ἐξοχῆς ἀλλὰ δὲν τοῦ ἐχρειάσθηκαν παρὰ λίγες δρες, λίγες στιγμές, γιὰ νὰ δοβολήσῃ τὴν ἀνυπαρξία. Τέτοιος ἦταν... Εβλεπε τῷ σῶμα τῆς Φωτεινῆς χωρὶς πόνο, σὰ νὰ τὸ εἶχε παραχροτάσει, καὶ τὴν ψυχὴ της μόνο μὲ λύπη. Κ' ἐντρεπόταν γιὰ τὴ βέβηλη ἀπόλαυσι ποῦ συγχωροῦσε τόσον καρδοῦ τοῦ, καὶ δὲν δέκα δημέρων γιὰ τὴν παραφορὰ ποῦ τὸν ἐκάμενον εἶχε δειχνεῖσης την πόνηση, νὰ παραβλέψῃ, νὰ μὴ λυπηθῇ, νὰ μὴ σεβασθῇ τίποτε, νάπατήσῃ καὶ νάπατηθῇ.

Πολλὲς φορές, τὶς ἀρχοκίνητες καὶ θλιβερὲς αὐτὲς δημέρες, βλέπωντας τὴν Φωτεινὴ ἀλλοιωτική, κρυφοθλιμμένη, νὰ περιπατῇ τὸ στρατόνια τοῦ κήπου, ἀνάμεσα στὰ θλιβερὰ τῆς ἀνθη,

βέβαια νὰ γίνῃ ἄδοξη νίκη, — δ. "Αγγελος ἔβλεπε ἀκόμη μιὰ συγγένεια καταπατημένη ἀπὸ τὴν κτηνώδη δριμή, ἀκόμη μιὰ παρθενική ἀγνότητα ἐντροπιασμένη, ἀκόμη μιὰ ιερότητα βεβηλωμένη. Καὶ τὸ ἀνοσούργημα ἦταν δικό του, σσο σχεδὸν καὶ τὸ ἄλλο!

Συλλογισμένος, ἔφθασε ὡς τὴν ἀκοῇ τοῦ ληστασιοῦ κι ἀγνάντεψε ἀπὸ μακρὰ τὴν ἐκκλησούλα. Οἱ λιοσις εἶχε προβάλει ἀπὸ τὴν θάλασσα, καὶ ἡ μικρὴ κόγχη τοῦ Ἱεροῦ, γνωσμένη κατὰ τὴν ἀνατολή, ροδοβάφηκε μὲ τὶς πρῶτες ἀκτῖνες. Τότε δ. "Αγγελος θυμήθηκε τὴν τελευταία σκηνὴν ἑκεῖ-μέσα, καὶ μὲ πικρὸ χαμόγελο ποὺ ἐτελείωσε σὲ μορφασμὸ ἀηδίας, εἶπε σχεδὸν δυνατά : «Ωραῖα, ὠραῖα ἐστόλισυ τὶς Ἀγιες Τράπεζες ἐτὸν Κόκκινο Βράχο!»

Μ' αὐτὴ τὴ σκέψη, μ' αὐτὸ τὸ αἰσθημα, διλομόναχος ἐτὸν ψωμά του δπως εἶχε ὀνειροπολήσει, ἐκύτταξεν ἔνα γύρο τὸ ληστάσι, τὴ γέρυκη ἐληὰ μὲ τὴν κουφάλα, τὸν κῆπο, τὸ κιόσκι, τὴ βίλλα, τὸν Βράχο, τὴ θάλασσα, κι' ἀ ποχαιρέτησε μυστικὰ τὴν τοποθεσία ποὺ τοῦ ἔδωσε τόσες συγκινήσεις, τόσες χαρὲς καὶ τόσους σπαραγμούς.

Καὶ ἡ τοποθεσία, ροδοβαμμένη, γλυκειά, ἀγαθὴ φύσις, ἀνταποκρίθηκε μ' ἔνα χαμόγελο μεγαλοψυχίας καὶ συγγνώμης.

Πρέπει νὰ τὸ εἶδε καὶ νὰ τὸ αἰσθάνθηκε δ. "Αγγελος τὸ πρωϊνὸ αὐτὸ χαμόγελο, γιατὶ σὲ λίγο, ἐτὴν πολυτάραχη ψυχὴ του ἔγινε γαλήνη. Η ἰδέα πῶς ἔφευγε μὲ τὸν καιρό, τὸν ἡσύχαζε κάπως καὶ τὸν παρηγοροῦσε. Κ' ἔξαφνα, σὰν εὐχὴ βγαλμένη ἀπὸ τὴν καρδιά, θυμήθηκε πάλι τὴν παροιμία τῆς Φωτεινῆς...

Σιγὰ-σιγὰ ἔναντι γρίζεις ἐτὸν περιβόλι, καὶ διὰ εἶχε φθάσει ἐτὸν κιόσκι, τὸν ἐφώναξε ἀπὸ πάνω δ. Μίμης.

Ο χαροκόπος, ἀφοῦ ἔχόρτασε, φαίνεται, φιλιά, ἀνέβηκε ἐτὴν κάμαρά του νάποτελειώσῃ τὸ ντύσιμό του. Καὶ τώρα τοῦ μιλοῦσε ἀπὸ τὸ παράδυρο, ὅλος χαρὰ καὶ διάχυσι, ὅλος δροσιὰ καὶ χυμός, μὲ κομμένα μάτια συμπαθητικάτα, καὶ μὲ μνήτισα πρησμένη λίγο. ἐτὰ πλάγια.

— "Ετοιμος, "Αγγελε;

— "Ετοιμότατος.

— "Εφτασα κ' ἔγω !

ΣΤΟ κιόσκι ἐπρογευμάτισαν ὅλοι μαζὶ γιὰ τελευταία φρονά. Μὲ κάποια βία, γιατὶ ἡ ὥρα ἦταν περασμένη κ' ἔφρεπε νὰ φύγουν μὲ κάποια συγκίνησι, γιατὶ ἡ ἰδέα τοῦ χωρισμοῦ ἐ-

βάρυννεν ἀκόμη καὶ τὸν Ἀγγελο. Η Φωτεινή, μὲ τὸ ἀσπρογάλαζο φόρεμα ποὺ τὴν εἶχε πρωτοϊδῆ, — δὲν τὸ ἔβαλεν ἐπίτηδες, ἦταν ἡ πιὸ συνειδισμένη της πρωϊνὴ φροεσά, — μὲ χλωμὸ τὸ πρόσωπο, σκεπασμένο ἐδῶ κ' ἔκει μ' ἀτακτες κοκκινάδες ἀμυδρές, ἔσκυφτε μπροστὰ ἐτὸ φλυζάνι της καὶ σχεδὸν δὲν ἔλεγε λέξι.

Ἐσηκώμησαν κ' ἔσκεινησαν, ὅλοι μαζὶ γιὰ τελευταία φρονά. Τάδελφια ἔβαλαν τὸν Ἀγγελο ἐτὴν μέση, καὶ ἀπὸ πίσω τους ἀκολούθουσε τὸ ἀνδρόγυνο. Ἐπῆραν τὸν δρόμο τῶν πλατάνων καὶ σιγὰ ἔφινασαν ὡς τὴ βρύση. Εκεῖ, ἐτὴ σκιερὴ δροσιὰ μὲ τὸν μικροὺς βάλτους, τὸν ἐπερίμενε τ' ἀμάξι, — τὸ ἔδιο ἀμάξι, φροτωμένο μὲ τὶς ἴδιες βαλίζες, δύως εἶχεν ἔλθει μιὰ μέρα... Μόνο δίπλα ἐτὸν Νιόνιο ἦταν τοποθετημένη τώρα καὶ μιὰ γάστρα μὲ ώραία μπουγινιά, — δῶρο τῆς κυρίας Σάντρη πρὸς τὴ γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ τῆς.

Απὸ τὸν μολυβένιο σωλῆνα ποὺ ἐπρόβαλλε ἀνάμεσα σὲ χορταριασμένες πέτρες, ἀνοικτὸν νύχτα-μέρα, ἡ ἀκοίμητη Βρύση ἐτόξευε τ' ἀργυρό της νερό, χωρὶς μεγάλην δριμή, χωρὶς βία, σχεδὸν χωρὶς θόρυβο, μὲ τὴν ἡσυχὴν ἐπιμονή, μὲ τὴ σταθερὴ μονοτονία τοῦ αἰωνίου. Ο κρουνός, μὲ γλυκό, μελαγχολικὸ τραγουδάκι, ἔρρεε μέσα ἐτὴν πέτρινη δεξαμενή, γεμάτη, ἔσχειλισμένη, — ὑδάτινο καθρέφτη πάντα θολὸ ἀπὸ τὶς μύριες κυκλικὲς φυτίδες ποὺ ἐκυνηγοῦνταν ἀναγεννημένες ἐτὴν ἐπιφάνεια.

Ο Ἀγγελος αἰσθάνθηκε σὰ δίψα. Κ' ἐδρασκελιστε τὸν βάλτους, κ' ἐσύμωσε ἐτὴν βρύση, κ' ἔκόλλησε τὸ στόμα του ἐτὸ σωλῆνα καὶ ἤπιε κρύο νερό. Μὲ τὶς πρῶτες γουλιές εἶδε πῶς ἔδιψοῦσε τ' ἀλήθεια, κ' ἐτράβηξε ὡς που ἐκουράσθηκε.

Καθὼς ἐπλησίαζε τοὺς ἄλλους, ποὺ τὸν ἐπερίμεναν κοντὰ τ' ἀμάξι, κ' ἐσκούπιζε μὲ τὸ μανδήλι τὶς σταγόνες ποὺ εἶχαν βρέξει τὰ ρούχα του, ἐφώναξε γελαστός :

— Σᾶς ἔχω μάρτυρες!.. "Ηπια, φεύγω, κ' ἡ βρύση τρέχει... Νὰ μὴ μοῦ πῆτε κι μια μέρα, πῶς ἡ δίψα μου κ' ἡ κακοτυχία μοὺ τὴν ἔκαμε πάλι νὰ στροφεψῃ δυὸ-τρία χρόνια!

— "Οχι, δχι... αὐτὴ τὴ φορὰ δὲν ἔχεις φόρο! εἶπε δ. Σάντρης.

Οι ἄλλοι, ἔγελοῦσαν. Μόνον δ. Φωτεινή δὲν ἔγέλασε. Ἐσυλλογίσθηκε ἀθέλητα πῶς κάποια βρύση ἐστρόφεψε πάλι ἐτὴν δίψα του Ἀγγέλου, τὴν ἴδιαν ὥρα ποὺ ἔκαμε νὰ πῆτε τ' ἀλήθεια... Τέτοια σκέψη δὲν θὰ μποροῦσε ἵσως νὰ τὴν ἐκφράσῃ μὲ λόγια. Στὸν νοῦ της δίμως, μιὰ πρώτη

εἰκόνα, — ἔκεινη ποὺ τῆς εἶχεν ἐντυπωθῆ ἀπὸ τὸν ἔχορμὸ του Ἀγγέλου καὶ ποὺ τὴν ἔναθμυσισε τώρα τὸ κάμωμά του, — ἔγένησε αὐτόματα μιὰν ἄλλη, ποὺ τὴν ἔφανηκε ταιριαστή.

Κ' ἐλυπήθηκε τὸν κακότυχο κ' ψυχὴ της.

ΕΚΕΙ ἐπρόκειτο νὰ χωρισθοῦν. Μόνον δ. Σάντρης καὶ δ. Μίμης θὰ συνάδεναν τὸν ἔνο τους δὲν τὸ βαπτόρι.

Ο Ἀγγελος ἔφιλησε πρῶτα τὸ χέρι τῆς θείας του κ' ἔκεινη τὸν ἔσφιξε ἐτὴν ἀγκαλιά της καὶ τὸν ἔφιλησε σὰν παιδί της πολλὲς φορές, μὲ δάκρυα καὶ μὲ λόγια θερμά :

— Σιδὸναλό, "Αγγελε μου... . . . Τὸ καλό, παιδάκι μου... . . . Νὰ μοῦ γλυκοφιλήσης τὴ μητέρα σου... . . . Νὰ μὴ μᾶς ἔσχαστε... . . . νὰ μᾶς γράφετε... . . . Ακοῦς, "Αγγελε ;

Ο Ἀγγελος τὴν τὸ ὑποσχέθηκε... . . . τὴν εὐχαριστησε γιὰ τὴν ἀλησμόνητη φιλοξενία... . . . τὴν ἔβεβαιωσε πῶς οἱ ἡμέρες ποὺ ἔζησε ἐτὸν Κόκκινο Βράχο ἦταν οἱ πιὸ εὐτυχισμένες τῆς ζωῆς του... . . . Εἶπε πολλά. Λὲς κ' ἔγύρευε μὲ τὰ λόγια νάργιστοφήση μιὰ δύσκολη στιγμή.

— Άλλα ἥλθε κ' ἔσιρα τῆς Φωτεινῆς.

Η κόρη στεκόταν δίπλα ἐτὴν μητέρα της, ἀκίνητη, ἀλύγιστη, μὲ τὰ χέρια κρεμαστά, μὲ τὰ βλέφαρα στυλωμένα ἀλλὰ τώρα τὰ γαλανά της μάτια ἦταν ύγρα... . . . Καὶ τὴ στιγμὴ ποὺ πιστωπλάτησε κ' ἔρριξε κάτω τὸ κεφάλι κ' ἔπιασε τὸ μπράτσο τῆς μητρός της νὰ γυρίσουν ἐτὸ σπίτι, διότι δάκρυα ἔβρεξαν τὰ χλωμὰ μάγουλά της.

— Ο καῦμένος δ. "Αγγελος !

— Καὶ ποὺ νάξερες τί δυστυχισμένος ποὺ φεύγει ! συλλογίζοταν δ. Φωτεινή.

Λίγο πρὸν φθάσουν ἐτὸ πλάτωμα, ἡ μητέρα της ἔγύρισε ἀξιφρνα καὶ τὴν ἔρωτησε :

— Δὲ μοῦ λές, Φωτεινή, τώρα ύστερα τὰ εἴχατε τσουγγήσει μὲ τὸν Ἀγγελο ;

— Εμεῖς ; ἔκαμε δ. Φωτεινή καθόλου !

Πῶς σᾶς ἔφανηκε ; . . .

— Ξέρω κ' ἔγω ; ἔτσι μοῦ φάνηκε... . . .

— Λάθος !

Δὲν εἶπε τίποτε ἄλλο δ. Φωτεινή, γιατὶ ἔφοβηθηκε μη τὴν πιάσουν τὰ κλάμματα... . . Τίποτε δὲν ἐπιμυμοῦσε παρὰ νὰ φύγῃ δ. "Αγγελος τὸ γοργοφόρτερο καὶ δύμως τὴν τελευταία στιγμὴ τὸν ἐλυπήθηκε τόσο, ποὺ ἀποροῦσε κ' ἡ ἴδια Τὸ δειλὸ φιλί του, σὰ νὰ τῆς εἴχε δείξει διαμιᾶς δῆλη του τὴ δυστυχία, τὴν ἔσπαραξε. 'Αλήθεια λοιπόν, 'τὰ βάθη τῆς καρδιᾶς της τὸν εἶχε συχωρέσει; 'Αλήθεια, δὲν αἰσθανόταν πιὰ τίποτε, κανένα μῆσος γιὰ τὸν παράνομο ἔξαδελφο ποὺ ἐτόλμησε νὰ τῆς μιλήσῃ γι' Ἀγάπη;

Δὲν ἤξερε, παρὰ πῶς ἦταν λυπημένη. Η ἔρημια της τῆς ἔφανηκε ἀκόμη πιὸ ἔρημη δ. Στοιχείωσεν ἔνα φιλί περιτροπό, ψυχρό, ψεύτικο, γιὰ νὰ τὸ ίδουν οἱ ἄλλοι περισσότερο, παρὰ γιὰ νὰ τὸ αἰσθανθῆ δ. Φωτεινή.

— "Ελα λοιπόν, "Αγγελε ! ἐφώναξε τὴ στιγμὴ

ἔκεινη δ. Μίμης τὸ έξοεις πῶς θὰ σάφισῃ τὸ βαπτόρι;

— Μακάρι ! εἶπε δ. Σάντρη Σάντρη.

Η Φωτεινή ἔκινησε τὰ χεῖλη σὰν κάτι νάθμελε νὰ τῆς — ἀλλὰ δὲν ἀκούσθηκε λέξη. Απὸ τὴ θέση της, ἔκυπταζε τὸν "Αγγελο ποὺ δινέβαινε 'τσ' ἀμάξι. Κ' ἔκρατούσε δόλενα τὰ βλέφαρά της τεντωμένα, διλάνοικα, σὰν πιστιγμή παραγόμενα, διλάνοικα της γαργαλίζεις.

Τὸ ἀμάξι ἔκινησε. Οἱ δύο γυναῖκες ἔμειναν 'τσὴν Βρύση, ἀποχαιρετῶντας, μὲ ποὺ ἔχαθηκε τὸν κατήφορον κ' ἡ ἀκοὴ τοῦ καμπτοκιοῦ. Η Φωτεινή ἔξακολουθοῦσε νὰ κυττάζῃ μὲ τὰ βλέφαρα στυλωμένα ἀλλὰ τώρα τὰ γαλανά της μάτια ἦταν ύγρα... . . . Καὶ τὴ στιγμὴ ποὺ πιστωπλάτησε τὴ στιγμὴ ποὺ πιστωπλάτησε τὸ μητρός της νὰ γυρίσουν τὸ σπίτι, διότι δάκρυα ἔβρεξαν τὰ χλωμὰ μάγουλά της.

Αμύλητες, μάννα καὶ κόρη, περούσαν ἀργά τὸν ήσυχορό δρόμο τῶν πλατάνων. Η κυρία Σάντρη, ἀληθινὰ συγκινημένη ἀπὸ τὸ χωρισμό, κάθιε τόσο, σὰ νὰ μιλοῦσε ἀπὸ μέσα της, έστεναζε :

— Ο καῦμένος δ. "Αγγελος !

— Καὶ ποὺ νάξερες τί δυστυχισμένος ποὺ φεύγει ! συλλογίζοταν δ. Φωτεινή.

Λίγο πρὸν φθάσουν δίπλα τὸ πλάτωμα, ἡ μητέρα της ἔγύρισε ἀξιφρνα καὶ τὴν ἔρωτησε :

— Δὲ μοῦ λές, Φωτεινή, τώρα ύστερα τὰ εἴχατε τσουγγήσει μὲ τὸν Ἀγγελο ;

— Εμεῖς ; ᔁκαμε δ. Φωτεινή καθόλου !

Πῶς σᾶς ἔφανηκε ; . . .

— Ξέρω κ' ἔγω ; ᔁτ

λέει καὶ τὴν ἐκύττασαν θυλιβερά, βουρκωμένα...
Καὶ ὅταν ξαναμπῆκε 'ςτὸ κιόσκι, καὶ εἶδεν ἐπάνω
'ςτὸ σκαμνάκι τὸ βιβλίο τοῦ 'Αγγέλου, ποῦ τὸ
εἶχε ἔξεσσει ἀνοιγμένο 'ςτὴ σελίδα ποῦ ἐδιά-
βαζε, καὶ τῆς ἐφάνηκε πῶς σὰ νὰ τὸν 'περίμενε,
πῶς τώρα νά, θὰ φθάσῃ καὶ αὐτὸς ἀπ' τὸ στρα-
τόνι, καὶ θὰ τὸ πάρη, καὶ θὰ καθήσῃ 'ςτὴν
ἀκρούλα του νά τὸ ἀποτελειώσῃ,—αἰσθάνθηκε
νὰ τὴν πνίγῃ τὸ κλαύμα ποῦ σωρεύουνταν μέσα
της τόσην ὥδαν, καὶ ἀφοῦ ἐκύτταξε γύρω καὶ ἐ-
βεβαιώθηκε πῶς είνε μόνη, ἔπεισε 'ςτὸ ψάθινο
καναπέδακι καὶ ἐξέστασε σὲ λυγμούς.

ΕΚΛΑΙΓΕ τὸν ἔξαδελφό της, μόνο τὸν ἔξαδελφό της. Τὸν καλὸ κι' ἀγαπημένον ἔξαδελφο, ὅπως τὸν ἐγνώρισε, ἀπὸ τὴν ἡμέρα ποῦ τὸν πρωτοεἰδὲ ὃς τὴν φοβερὴ στιγμὴ ποῦ τῆς μίλησε ἐτὸν Κόκκινο Βράχο κ' ἔξαφνα ἔχάθηκε . . Γιατὶ τὶς τελευταῖς τρεῖς ἡμέρες, ὅχι, δὲν εἶχε πιὰ ἔξαδελφο. Διαμιᾶς τῆς εἶχε γίνει κάτι χειρότερο ἀπὸ ξένος, ἔχθρος. Τὸν ἐμισοῦσε. 'Η Ἰδέα πῶς ἔνας τόσο στενὸς συγγενής, ἔνας ἀδελφός, μπόρεσε νὰ τὴν κυττάξῃ «μὲ μάτι κακό», τῆς ἔκαμψε τόση φρίκη, ποῦ καὶ διπλᾶ νὰ τὸν ἀγαποῦσε, πάλι θὰ τὸν ἐμισοῦσε τὸ Ἰδιο.

Στὴν ἀρχή, μὲ τὴν πρώτη ἐντύπωσι, δυσκολόσβυστη, μὲ τὴν κατάπληξι, μὲ τὸν ἀνέκφραστο τρόμο ποῦ τῆς ἐγέννησε τὸ μυστικό του, ἔτι διαδίδει την ἐγωῖστρια ἐδείχθη. Συλλογιζόταν μόνο τὸν ἑαυτό της, καὶ τῆς φαινόταν πῶς σὰ νὰ θέλησε νὰ τῆς στήσῃ παγίδα, σὰ νὰ γύρεψε νὰ τῆς κάμη κακό. Ἐπειτα διμως, σιγὰ-σιγά, ἀρχισε νὰ συλλογίζεται λίγο καὶ τὸν ἄλλον. Ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμὴ ποῦ τῆς παρουσιάσθηκε λυπημένος, δυστύχισμένος, τὸ μῆσος μαλάχθηκε, ἡ φρίκη της ἔπεσε. Κι ἀρχισε νὰ τὸν λυπᾶται.

"Εφταίγε κ' ἔκεινος ἀν τὴν ἀγάπησε; "Οσον
ἀπραγη κι' ἀν ἡταν ἡ Φωτεινή, ἥξερε πῶς ἡ
Ἀγάπη δὲν ἔχει κυβερνήτοα τὴν θέλησι. Ἐξα-
δέλφη του, ναι: ἀλλὰ τὴν ἔβλεπε καὶ τὴν ἐγνώ-
ριζε πρώτη φορά. Ἡταν γι αὐτόν, — μὴ δὲν
τῆς τιθε; — τ' ὠραιότερο κορίτσι ἀπ' ὅσα είδε
ποτέ. Καὶ σιγά-σιγά, χωρὶς νὰ τὸ καταλάβῃ,
μέρα - νύχτα μαζί της σὲ συνάφεια τόσο στενή,
ἄφισε τὴ φιλία του, τὴ στοργή του, νὰ γίνη
Ἀγάπη. Αὐτὸ δὲν ἡταν σωστό, δὲν ἡταν τί-
μιο... Ποιός εἶπε δχι; Μήπως δὲν τὸ ἔβλεπε
κ' ἔκεινος καὶ δὲν ἐπωλεμοῦσε νὰ καταπνέῃ τὸ

ἀνσυγχώρητο αἰσθημα; Ἐκεῖνες οἱ ἀνεξῆγητες ταραχεινές τῶν τελευταίων ἡμερῶν, οἱ κρυφοὶ θυμοὶ του, οἱ σκοτεινὲς μανίες του, — τώρα τὸ ἔξηγυῦσε, — τί ἄλλο ἦταν παρ' ἀγῶνας καὶ πό-
λεμος μὲ τὸν ἑαυτό του; Ἐπιτέλους τὸ αἰσθη-
μα τὸν ἐκυρίευσε τόσο φλογερό, ποῦ εὑρέθη-
κεν ἀναγκασμένος νὰ τῆς τ' ὅμοιογήσῃ. Κάθε
ὑστερικός ἀνθρώπος 'ετὴ θέσι του δὲν θά-
κανε τὸ λύτρο; . . . Θὰ ζητοῦσε μὲ πᾶσα ψυσία
ἡν εὐτυχία του!

Τί κακό λοιπὸν ἔκαμε μὲ τὴν θέλησί του δ
Αγγελος, γιὰ νὰ τὸν μισήσῃ; "Οχι, δὲν ἔκαμε,
—ἔπαθε." Επαθε δ, τι κι' δ ἐξάδελφος τῆς Γιού-
ιας ποῦ τὸν ἐλυπόταν γιὰ τὴ δυστυχία του·
εἰς τὴ διαφορὰ πῶς αὐτοῦ ἡ δυστυχία μποροῦσε
ἡ ταν γλυκύτερη, ἀφοῦ κ' ἡ Γιούλια, κατα-
πάνως ἔλεγε δ κόσμος, ὑπόφερον μαζί του,—ἐνῷ
ὑπερντή. . . ὁ, αὐτὴ τοῦ ἐφέρθηκε μὲ τὸν χειρότερο,
ὸν σκληρότερο, τὸν ἀγριώτερο τοόπο. . .

Δὲν τοῦ ξαναμίλησε — δὲν τὸν ξανακύτταξε, —
αὶ τὸν ἄφησε νὰ φύγῃ, — τὸν ἔδιωξε !

ουρετικα ; Μήπως για τουτο ήταν λιγωτερο
υστυχισμένος κι' ἀξιολύπητος δ "Αγγελος ;
"Ω, ναι, δυστυχισμένος . . Αὐτὸ πα τὸ ἔβλεπε
αμαρὰ τὶς τελευταῖς ὥμεος ὅσες φῶσε σύνει

ανδραν τις τελείωτες ήμερες, ούτε ωρές εμένε-
αζί της 'ετή βίλλα. Μ' ὅσα ἔκαμπνε, ἀπὸ εὐγέ-
εια καὶ μὲ ήρωϊσμό, γιὰ τοὺς ἄλλους, νὰ τὸ
ὄψυψη δὲν μποροῦσε. Εἶχεν ἀλλάξει καὶ τὸ χρῶμα
ου, κ' ἡ φωνή του, καὶ τὸ ὑφος του. Εἶχαν
έσει δλες οἱ χαρούμενες γραμμές τοῦ προσώ-
ου του, ὡς καὶ τὸ μουστάκι του ήταν κατεβα-
μένο λυπτηρόα... "Επασχε, ἐβασανίζοταν...
καὶ γι' αὐτὸ τὸ μαρτύριο ποιὸς ἔφταιγε τάχα;
Ἐκεῖνο τὸ βράδυ τῆς τὸ εἶπε: «Ἐγὼ θά-
λιμαι πάντα δυστυχισμένος... ἐσὺ δὲν ἔχεις νὰ
ἀθηγης τίποτα... Αὔριο φεύγω καὶ δὲν μὲ ξα-
βιλέτσις ποτέ»

Κ' ἔφυγε... Τὸν ἐπῆρε τ' ἀμάξι ποῦ τὸν ἔ-
εος κ' ἔχαθηκε 'ζτὸν κατήφοο. Πάει!

Μονάχη ὅτι κιόσκι, πεσμένη ὅτι φάθινο
αναπεδάκι, ή Φωτεινή ἔκλαιγε τὸν χαμένο τῆς
έσδελφο. Κ' ἔκλαιγε ἀκόμα τὸν νέον ποῦ γιὰ
τὴν εὐμορφιά τῆς ἔφευγε μ' ἀγιάτρευτη πληγὴ
τὴν καρδιά, — αἰώνια διψασμένος, κ' ή Βρύση
τροφεμένη γι' αὐτόν.

Τέτοια ἦταν, — συλλογιζόταν ἡ Φωτεινή, —
θλιβερή του Μοῖρα.

Επεται συνέχεια] ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΙ ΞΕΝΑΙ ΛΕΞΕΙΣ ΑΝΑΠΛΗΡΩΝΟΥΝ ΑΝΑΓΚΑΣ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

·Από τὸ βιβλίον τοῦ κ. Μ. Α. Τριανταφυλλίδου «Ἐγνηλασίᾳ ἡ Ἰσοτέλεια» δημοσιεύομεν τὸ κεφάλαιον τούτο, ἐπιφυλαττόμενοι νὰ ἀναλύσωμεν τὸ ἔργον εἰς τὴν Φιλολογικὴν Ζωήν.

Η είσοδος τῶν ξένων λέξεων εἰς τὰς γλώσσας δοφείλεται πάντοτε εἰς κάπιον λόγον, φανερὸν ἢ λανθάνοντα· ἢ ἡ ξένη λέξις γίνεται γνωστὴ μᾶζη μὲν νέον ἀντικείμενον, ἢ ἡ ἐμφάνισις τῆς συνδέεται μὲ τελειοποίησιν γνωστοῦ ἥδη καὶ ὀνομασμένου πράγματος, ἢ εἶναι ἀποτέλεσμα ξένης ἐπιβολῆς, ξένης κυριαρχίας, ἢ δοφείλεται ἀπλῶς εἰς ξενομανίαν, πιθηκισμόν, κτλ. Ἀνεξαρτήτως ὅμως τοῦ λόγου ὁ δοποῖς συνήργησε εἰς τοῦτο, οἰαδήποτε καὶ ἄν ἡτο ἡ ἀφοριμῇ ἡ προκαλέσασα τὴν ἔξαφάνισιν τῆς τυχὸν προϋπαρχούσης ἐγχωρίου λέξεως καὶ τὴν ἐπικράτησιν τῆς ξένης, ὅταν μίαν φορὰν ἔχει γενικευθῆ πλέον ἡ χρῆσις τῆς, ὅταν ἡ ξένη λέξις εἰσελθοῦσα εἰς γενικὴν χρῆσιν διετέλεσεν ὀλοκλήρους ἑκατονταετηρίδας μέλος τῆς γλώσσης ἡ δοποία τὴν ἐπολιτογράφησε, ἀποκτᾶ δικαιώματα ἀναφαίρετα.

μένως ήσαν δλως διόλι περιτταί. Ή ἀξίωσις νὰ ἐκβάλωμεν δλας τὰς ξένας λέξεις δσαι δὲν ἀνεπλήρωσουν ἀληθῆ ἔλλειψιν τῆς γλώσσης, δὲν εἶναι παρὰ διαφορετικὴ διατύπωσις τοῦ συχνὰ ἀκονομένου: «τὸ ἥξεραν οἱ ἀρχαῖοι; πῶς τὸ ἔλεγαν; ».

ζεις οὐδὲ εἰσηράν τις τὴν πλωσσαν μας ὑπεν
πραγματικῆς ἀνάγκης αὐτῆς, καὶ αἱ ὄποιαι διὰ
τῆς προσλήψεώς των ἀνεπλήρωσαν ἀληθῆ ἔλ-
λειψιν ἀκόμη καὶ σήμερον παραλιμβάνουμεν
καθ' ἐκάστην εἰς τὸν λόγον μας νέας λέξεις
μαζὶ μὲ νέα πράγματα. Ἀλλὰ ἔστω, καὶ ἂν
πραγματικῶς ἡτο ἀσκοπος ἡ εἰσοδος εἰς τὴν
γλῶσσαν μας τῆς σούβλας, τῆς βίδας καὶ τοῦ
τενεκέ, καὶ ἂν δὲν ἀνεπλήρωσε τίποτε τὸ λουρὶ¹
καὶ τὸ τσακάκι, καὶ ἂν ἡτο περιττὴ ἡ εἰσοδος
καὶ χρῆσις τοῦ ἀμακάνω, τοῦ σουφρώνω καὶ
τοῦ καπαρώνω, αἱ λέξεις αὗται ἀναπληρώνουν
τῷρα κάτι, ἐπειδὴ ἀπέκτησαν διὰ τῆς χρήσεως
καὶ τοῦ χρόνου δικαιώματα τειαῦτα, ὥστε κάθε
περιγραφή των νὰ δημιουργήσῃ ἀληθῆ ἔλ-
λειψιν.

Ἡ εἰσοδος καὶ χρῆσις λέξεως ἔνηντις εἰς μίαν γλῶσσαν εἶναι, καθὼς εἴπαμεν, γλωσσικὸν φαινόμενον, εἶναι ἴστορικὸν γεγονός, τὸ ἀνέκκλητον δὲ ή μὴ ἐνὸς τοιούτου φαινομένου δὲν ἔξαρτάται καθόλου ἀπὸ τὸ ἄνυπῆρχε ή ὅχι εἰς τὴν προγενεσιέραν φάσιν τῆς γλώσσης λέξις νάκες, θυλάκιον, θύλακος, ἐνθυλακῶ· ἀπὸ δύο σχεδὸν χιλιάδων ἑτῶν λέγοντις οὐάλα, πόρτα, φοῦρος, σούβλα, σουβλή καὶ ὅχι κλίμαξ, θύρα, κλίβανος, δρελός, σιβύνη, ὀπῆιον ποία ἔλλειψις ὑπάρχει καὶ ζητοῦμεν νὰ τὴν ἀνατηθούσωμεν μὲ αὐτὰς τὰς τελευταίας λέξεις; ματαό-

ταῖς δστις αἰσχύνων τὰ ἐπιχώρια παπετάνει τὰ πόρσω. Τὸν νὰ γυρεῦῃ κανεὶς νὰ γίνουν τὰ ίδικά μας μάγουλα παρειαί, ἐπειδὴ καὶ τὰ δύο σημαίνοντα τὸ ἔδιο, εἶναι ἀκριβῶς τὸ ἔδιο σὰν νὰ ἐξητοῦσε ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους νὰ εἴπουν μάγουλα ἢ τούλαχιστον μάγυνλα (κατὰ τὸ τυφέκιον) τὰς παρειάς των καὶ μύτας τὰς ὅντας των, ἀφοῦ καὶ αὐτὰ σημαίνονταν τὸ ἔδιο πρᾶγμα· ἡ ἀπαίτησις θὰ ἥτο ἔξι λισσού δικαία, διότι καὶ εἰς τὰς δύο περιπτώσεις ζητεῖται ὃς γνώμων τοῦ ὁρθοῦ ὅχι ἡ χρῆσις τῆς συγχρόνου γλώσσης, ἀλλὰ ἡ χρῆσις ἄλλης ἐποχῆς. Πρέπει τότε νάπορή-σωμεν πῶς καὶ οἱ Γερμανοὶ δὲν προέγραψαν λέξεις καθὼς Butter, Spiegel (speculum), Käse, Drache, ἀφοῦ οἱ πρόγονοι των εἶχαν ἥδη τὰς καταλλήλους λέξεις διὰ νὰ εἴπουν τὰ πράγματα ποῦ δνομάζονται σήμερα μὲ ξένας λέξεις, πῶς δὲν ἐσκέφθησαν νὰ ἐπαναφέρουν λέξεις καθὼς Aue, Wert, ἀφοῦ δὲν ὑπῆρχε καμία ἀνάγκη καὶ καμία ἔλλειψις ὥστε νὰ δικαιολογηθῇ ἡ ἐκβολή των ἀπὸ ξένην λέξιν, τὴν λατινικὴν Insel (insula). Ἀλλὰ μήπως ἀνεπλήρωσεν εἰς τὰ γαλλικὰ πραγματικὴν ἔλλειψιν τῆς γλώσσης ἡ χρῆσις λέξεων καθὼς ouragan, assassin; μήπως πρὸς δήλωσιν τῆς θνέτλης καὶ τῆς καταιγίδος δὲν ἔχουν οἱ Γάλλοι τόσα καὶ τόσα γνήσια γαλλικά συνώνυμα: orage, bourrasque, tempête, tourmente; ἢ μήπως δὲν ἔχουν οἱ Γάλλοι μουστάκια καὶ ἥτον ἀπόλυτος ἀνάγκη νὰ δανεισθοῦν τὰ moustaches των ἀπὸ τοὺς Ἰσπανοὺς καὶ τὰ mostacho των καὶ οἱ Ἰσπανοὶ πάλιν τί ἀνάγκην εἶχαν νὰ δανεισθοῦν τὸν Ἑλληνικὸν μύστακα;

“Επειτα, πότε υπῆρχεν «ἀληθής ἔλειψις» τῆς γλώσσης; φυσικῷ τῷ λόγῳ δταν υπῆρχεν ἥδη ἡ ἀρχαία ταυτόσημος λέξις πρὸς δήλωσιν τοῦ ἀντικειμένου τὸ δποῖον ἀργότερα ἐδηλώθη μὲ τὴν ἔνην πιστεύει ὅμως κανεὶς ὅτι οἱ ἀρχαῖοι ἐφοροῦσαν παντελόνια καὶ παπούτσια σὰν τὰ ἴδια μας; Ἀλλὰ ἔστω αἱ περιουσεῖδες καὶ τὰ ὑποδήματα τῶν ἀρχαίων δὲν ἥσαν μὲν καθὼς τὰ τωρινά, ἀλλὰ ἐχρησιμοποιούντο εἰς ἄναλογον χρῆσιν, ὥστε δὲν πειράζει νὰ τὰ μεταχειριζόμεθα καὶ ἡμεῖς πλησιάζοντες δύσον εἶναι δυνατὸν εἰς ἔκείνους ναὶ μέν, Ἑλληνικὴ εἶναι ἡ παροιμία παπούτσι ἀπὸ τὸν τόπο σου κι’ ἀς εἰν καὶ μπαλωμένο, ἀλλ ημεῖς νομίζο-

φίμων καθαρούμενα τῆς γλωσσῆς μενὶ πάντας ἀλλος κερδισμένος ἢ ὅχι; Ο κύριος σκοπὸς εἰς τὸν ὁποῖον ἀποβλέπει πάντοτε τὸ ἔργον τῆς προγραφῆς εἶναι νὰ «καθαιρισθῇ» ἡ γλώσσα, νὰ «ἔβγουν οἱ χυδαίες λέξεις», αἱ δποῖαι «διαφθείρουν» τὴν γλῶσσαν, τὸ κοντάλι σκοπὸς εἶναι νὰ ξαναγίνη ζωντανὴ ἡ «ἀρχαία», ἡ «εὐγενής», ἡ μὴ «βάρβαρος», ἡ «έλληνική», ἡ «ώραια» τὸ μύστρον! * “Αν μὲν είχαν οἱ ἀρχαῖοι λέξιν ἴδιαν των διὰ τὴν ἴδιαν ἢ καὶ ἀνάλογον ἀπλῶς ἔννοιαν τῆς σημαντινόντος ἀπὸ τὴν ἔνην (ἢ καὶ μὴ ἔνην) τῆς γλώσσης μας, παραλαμβάνεται αὐτή εἰς μίαν ἀρχαίαν καθόλου λέξιν θὰ καταφύγωμεν, χωρὶς νὰ λεπτολογήσωμεν διὺ τὴν ἀκριβειαν τοῦ νοήματος, καὶ ἐκεὶ δπυν

* Βεβαίως είς τὴν σημερινὴν ἐποχὴν θεωρεῖται ἀστεία, ἀπὸ τοὺς περισσοτέρους τούλλαιστον, ἡ προσπάθεια ν ἀντικατασταθῆ τὸ κοντάλι μὲ τὸ μύστρον: ἄλλοτε δῆμως ἔγινεν ἡ πρότασις αὐτῇ ὑπὸ τοῦ Ι. Σκυλίτση.

χρειαζόμεθα μίαν λέξιν « ὁδοίαν » διὰ νὰ φύγῃ ἡ ἐν χρήσει « ξένη ». "Αν πάλιν τὰ λεξικὰ δὲν μᾶς βυθιθοῦν, ἀν οἱ ἀρχαῖοι δὲν εἶχαν λέξιν ταυτόσημον, ἀνάλογον ἡ καὶ ὅπωσδήποτε πρόσφρόδον, καὶ αὐτὸ δὲν πειράζει, οὔτε εἴναι ἀνάγκη νὰ πολυνοκτίζεται κανείς ἀν οἱ ἀρχαῖοι δὲν εἶχαν τὴν ἀρχαίαν λέξιν ποὺ θέλουμεν, πλάττομεν ἡμεῖς τὴν ἀρχαίαν λέξιν ποὺ μᾶς χρειάζεται. "Αν τώρα ἡ νεόπλαστος ἡ ἡ ἀρχαία λέξις ἀποδίδῃ ἀκριβῶς τὸ νόημα τῆς ἐνβαλλομένης ἡ ὅχι, ἀν ἔχῃ τὰ κατάλληλα πρόσδοντα νὰ ἐπιβληθῇ, ἀν δὲν χάνῃ ἡ φράστική δύναμις τῆς γλώσσης μὲ τὴν προγραφὴν τῆς ἐν χρήσει λέξεως, ἀν δὲν παραβλάπτεται αὐτὸς ὁ σκοπός τῆς γλώσσης, ὅσφ δι' ὅλα αὐτὰ οὐ φροντίς Ἰπποκλείδη. Σκοπὸς τῆς γλώσσης θεωρεῖται ἡ καθαρότης τῆς αὐτῆς καθ' ἑαυτήν, τὸ νὰ μὴ ἔχῃ ξένιας λέξεις, τὸ νὰ ἀποτελῆται ἀπὸ λέξεις ἀρχαίας ἡ ἀρχαιοπρεπεῖς ὅλα τὰλλα εἴναι ψιλοδουλειές ἔκεινο ποὺ μᾶς χρειάζεται εἴναι νὰ βγαίνῃ ίσια ὁ καπνός, είναι τὸ « Ἑλληνικό », δηλαδὴ τὸ « ἀρχαῖο ».

Μόνον ἔτοι ἔξηγεται πῶς προεγράφησαν ἔξειναι λέξεις ἀναπληροῦσαι πραγματικὴν ἀνάγκην τῆς γλώσσης, διὰ τὰς δύοις δὲν ὑπῆρχαν ἢ δὲν εὑρέθησαν αἱ ἀντίστοιχοι ἀρχαῖαι καὶ αἱ δύοις μὲ λέξεις ἀρχαίας ἀπλῶς ἢ ἀρχαιοφανεῖς. Οἱ μποτίλιες μᾶς ἦλθαν μαζὶ μὲ τὸ ἔνον ἀντικείμενον ἀν ἐσεβόμεθα τὰς ἔνας λέξεις δσαι ἀνεπλήρωσαν ἀνάγκην ἢ ἔλλειψιν τῆς γλώσσης, ποιὸς λόγος ὑπῆρχε, ποία αἰτία μᾶς ἔξηγάκασε νὰ μετονομάσωμεν τὶς μποτίλιες φιάλας; μήπως εἶχαν οἱ ἀρχαῖοι μποτίλιες; φιάλας ὀνόμαζαν οἱ παλαιοὶ ἀγγεῖα ἀνάλογα μὲ τὰ ἴδια μας πιάτα διατί λοιπὸν νὰ γίνουν οἱ μποτίλιες μας φιάλαι; μήπως τὰ παράγιγα τῆς φιάλης εἶναι ἀφθονώτερα; Ο μπροῦντζος μας ἔγεινε δρείχαλκος, καὶ δυώς εἶναι πλέον ἢ βέβαιον ὅτι ὁ δρείχαλκος, τῶν ἀρχαίων, μολονότι ἀπαντᾷ μὲ σημασίας περισσότερως τῆς μιᾶς, ποτὲ δὲν ἔσημαινε δι το ὁ ἴδιος μας μπροῦντζος αὐτὸς ὠνομάζετο ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους χαλκός. Μὲ τὸν ἕδιον τρόπον ἔγινε καὶ ἡ σαυδέλα ἀφρύνη, ἐνῷ ἡ ἀφρύνη τῶν ἀρχαίων δὲν ἦτο ἡ ἴδική μας σαρδέλα: ἔτοι ἔξελληνίσθη ἡ πανοῦκλα ἡ λατ. *panicula* εἰς πανώλην, λέξιν ἢ δύοια εἰς τοὺς ἀρουρους δὲν ἔσήμαινε, οὔτε ἡ μπροῦσε νὰ σημαίνῃ τίποτε περισσότερον ἀπὸ τὸ ἔξωλης καὶ προώλης. Οἱ πατάτες ἔγειναν γεώμηλα, ἀλλὰ μή πως ἤξευραν οἱ ἀρχαῖοι τὶς πατάτες καὶ τὰς ἐλεγαν γεώμηλα; ἀν δχι οἱ πατάτες ἀνεπλήρω

σαν προγματικήν ἔλλειψιν, διατί νὰ γείνουν γεώμηλα; Η βίβλα ἔγεινεν ἐπάνωλις, δηλαδὴ τουφέλινη ἡ μάντρα τοῦ βρόσκου καὶ τοῦ ποιμένου. Μὲ τὸν ἴδιον τρόπον ἔγινε τὸ παλάτι ἀνάκτορον διατί; ἔτσι, θὰ σκεφθῇ κανέις, ὡνόματαν οἱ ἀρχαῖοι τὰ ἴδικά των παλάτια ἢ ἄλλα ὅχι, οἱ Ἀθηναῖοι, καθὼς καὶ πολλοὶ ἄλλοι "Ελληνες, δὲν εἶχαν παλάτια, ἀφοῦ δὲν εἶχαν καὶ βασιλεῖς, τὰ δὲ παλάτια τῶν ἄλλων βασιλέων τὰ ἔλεγαν: τὰ δώματα, τὰ βασίλεια, ἡ βασιλικὴ οἰκία, ἡ αὐλὴ τοῦ βασιλέως, βασιλικοὶ οἶκοι τὰ βασιλικά μέλανθρα ἀνάκτορον εἰς τοὺς ἀρχαῖους δὲν ἐσήμαινε τίποτε περισσότερον ἀπὸ ἄδυτον, ἱερόν, ναός κτλ. Τότε δῆμως, ποῦ ἔξεφύτωσε τὸ ἀνάκτορον εἰς τὴν θέσιν τοῦ παλατίου; ἀπλούστατα, τὸ παλάτι εἶνε ἕνη λέξις· τὸ δημαρχεῖον, palarium, ἐλλήφθη ἀπὸ τὴν κατοικίαν τοῦ Ὁκταβιανοῦ ἐπάτω εἰς τὸν Παλατίνον λόφον· εἶνε ἀλήθεια ὅτι τὸ παλάτι ἀπὸ αἰώνων εἰσῆλθεν εἰς κοινὴν χορησιν, ὅτι συνεδέθη μὲ τὴν Βυζαντινὴν ἴστορίαν, μὲ παραδόσεις κτλ., ἀλλὰ ὅλα αὐτὰ δὲν σημαίνουν τίποτε ἔπρεπε νὰ ἔξευρεθῇ καὶ διὰ τὸ παλάτι μία ἀρχαία εὐπρόσωπος λέξις καὶ ἡ ἔνσημη ἔλαττη εἰς τὸ ἀνάκτορον.

μοῖρα αὐτῇ ελαχεὶς τὸ ἀνακτόνοι.

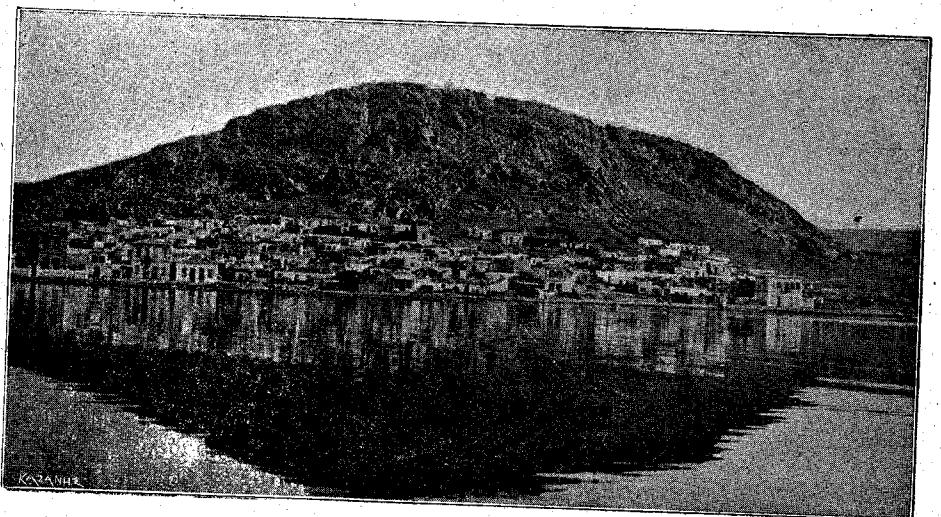
· Η μοῖρα αὐτῇ τῆς ἀδρόας ἀντικαταστά-
σεως μὲ λέξεις ἀρχαίας, αἱ δοποῖαι δὲν εἶχαν καν
ἀποδεδειγμένως τὴν ίδιαν σημασίαν, δὲν ἔλαχε
εἰς μόνας τὰς ἔνεας λέξεις τῆς λαλούμενης,
ἀλλὰ τὴν τύχην των συνεμερίσθησαν ἀδιαφοί-
τως ὅλαι αἱ εἰς αὐτὴν ἀνήκουσαι λέξεις, γνή-
σιαι Ἑλληνικαὶ ἢ μή. Ο βασιλικὸς τὸ γνωστὸν
φυτὸν μὲ τὴν ὄραια του μυρωδιά, ὁ βασιλικὸς
ποῦ κι ἄν μαραθῆ τὴν μυρωδιὰ τὴν ἔχει ὁ
βασιλικὸς ποῦ ὑμνησεν ἡ λαϊκὴ μοῦσα, ὁ βασι-
λικὸς ὁ πλατύφυλλος μὲ τὰ σαράντα φύλλα, ὁ
βασιλικὸς τοῦ δημοτικοῦ τραγουδιοῦ,

βασιλικὸς μνοῖς εἰ δῶ, ἡ ἀγάπη μου διαβαίνει
ἀφῆστε με νὰ τὴν ίδω γιατὶ ἡ ψυχή μου βγαίνει.
ὅ βασιλικὸς αὐτὸς ἔγινε ὄψιμον ἔτσι τὸν λέγουν
ὅχι μόνον οἱ φυσιοδίφαι εἰς τὰς διατριβάς των
καὶ τὸ κράτος εἰς τὴν ἐπίσημον γλώσσαν του,
ἀλλὰ καὶ τὰ διδακτικὰ ἐγχειρίδια. Διατί δὲ αὐ-
τό; μήπως τὸ ὄψιμον μᾶς διέγειρε τίτοτε ἀνα-
μνήσεις, μήπως συνδέονται τίποτε παραδόσεις
μὲ αὐτό, μήπως ἐπὶ τέλους ἔτσι ἀνόμαξαν οἱ
ἄρχατοι τὸν δικό μας βασιλικό; «Οχι, τίτοτε ἀπὸ
αὐτάς ἀπλούστατα, δ Ἡσύχιος καὶ δ Σουΐδας
μᾶς λέγουν «ὄψιμον, βιτάνη εὐώδης, τὸ λεγό-
μενον βασιλικόν». Αὐτὸς ἥρκεσε διὰ νὰ σπεύ-
σωμεν καὶ ἤμεις νὰ ξερίζωσωμε καὶ νὰ πετάξωμε

τὸν βασιλικὸν μας ἀντὶ πινακίου φακῆς. Τί ἀν
αἱ πληροφορίαι ποῦ μᾶς δίδει ὁ Θεόφραστος,
ὅ συχνότατα μνημονεύων τὸ ὄντος, δὲν συμ-
βιβάζονται μὲ τὰς ἴδιοτητας τοῦ ἴδικον μας βα-
σιλικοῦ, ἀφοῦ τὸ ἴδικόν του—τοῦλάχιστον τὸ
ἴδικόν του—ὄντι μονὸν ἔχει οἵτις ξυλώδεις, ξυλωδε-
στάτας καὶ χρησιμεύει καὶ ὡς χόρτον ποῦ τοώ-
γεται τί ἀν «ἀναζητοῦντες τί εἶναι τὸ ὄντον
τοῦ Θεοφράστου εὑρίσκομεν ὅτι δὲν εἶναι πο-
σῶς ὁ ἡμέτερος βασιλικός, ἀλλ' ἄλλο τι φυτὸν
δυσάριστον»;. Τί πρὸς ἡμᾶς ἀν «εἶναι γνωστὸν
ὅτι ὁ βασιλικὸς ἥλθεν εἰς τὴν Εὐρώπην τὸ πρῶ-
τον ἐξ Ἰνδιῶν κατὰ τὸν δέκατον πέμπτον αἰώ-
να»; ἥκεσεν νὰ μᾶς εἴπῃ κάποιος ὅτι τὸ λεγό-
μενον εἰς τὴν ἐποχὴν του (τὸν 5ον μ. Χ. αἰώνα)
βασιλικὸς ἦτο τὸ ὄντι μονὸν τῶν ἀρχαίων, διὰ νὰ
ἀφήσωμεν ἐκεῖνο ποῦ λέγεται καὶ νὰ πάρω-
μενον ἐκεῖνο ποῦ δὲν λέγεται, ἐκεῖνο ποῦ ἐλέ-
γετο.

·Ως ἐπιχείρημα ὑπὲρ τῆς ἐκβολῆς τῶν ξένων λέξεων προσηνέχησαν καὶ ὅρθιογραφικοὶ λόγοι εἰλέχθη δηλ. δτι αἱ ξέναι λέξεις ἔξεβλήθησαν ἀπὸ τὸν γραπτὸν λόγον καὶ διότι «τὸ ἐλλ. ἀλφάβητον δὲν ἐπαρκεῖ εἰς γραφὴν αὐτῶν». «ἔχομεν γλώσσαν γραφομένην δι' ιδιαιτέρου ἀλφαβήτου, ἀτελέστατα παριστῶντος τοὺς τῶν ἄλλων γλωσσῶν φθόγγους» «τὸ ήμετερον ἀλφάβητον συχνὰ δὲν ἔξαρκεῖ εἰς δήλωσιν τῶν ξένων φθόγγων».

М. А. ТРИАНТАФУЛАДИС

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΑΞΙΔΙΑ — ΣΑΛΑΜΙΣ

³Άλλὰ πρῶτον μὲν εἶναι ἐντελῶς ἀδύνατον νὰ ἀληθεύουν αὐτὰ ὡς πρὸς λέξεις ξένας ἔξελ-
ληνισμένας καὶ λαϊκάς, λέξεις καθὼς τὸ παπού-
τοι, τὸ τσουκάλι, ἡ δυπτέλα⁴ ἔπειτα καὶ αἱ ξέναι
λέξεις, δσαι τώρα μόνον εἰσέρχεται εἰς κοινὴν
χοήσιν, καὶ αὐταὶ ἀφομοιώνονται φωνητικῶς
πρὸς τὰς Ἑλληνικάς⁵ ὁ πολὺς κόσμος δὲν ἡξεύρει
οὔτε ξένας λέξεις οὔτε ξένους φθόγγους⁶ δι'
αὐτὸν θὰ εἴπῃ τὸ record οεκόρ, τὸν entraî-
neur ἀντραΐνερ, τὸν ascenseur ἀσανσέρ, τὸ
tirebouchon πομπούσόν, τὸ transparant καὶ
τὸ changeant τοα(ν)ταπαδὸν καὶ σανάδην.

τον ες ινοιων κατα τὸν δέκατον πέμπτον αἰώνα; Ηροεσ νὰ μᾶς εἴπῃ κάποιος διτὶ τὸ λεγόμενον εἰς τὴν ἐποχήν του (τὸν 5ον μ. Χ. αἰῶνα) βασιλικὸς, ἡτο τὸ ὕκιμον τῶν ἀρχαίων, διὰ νὰ ἀφήσωμεν ἔκεινο ποῦ λέγεται καὶ νὰ πάρωμεν ἔκεινο ποῦ δὲν λέγεται, ἔκεινο ποῦ ἔλεγτο.

Ως ἐπιχείρημα ὑπὲρ τῆς ἐκβολῆς τῶν ἔνων λέξεων προσηνέχησαν καὶ ὅρθιογραφικοὶ λόγοι ελέχθη δηλ. διτὶ αἱ ἔνεις ἔξεβλήθησαν ἀπὸ τὸν γραπτὸν λόγον καὶ διότι «τὸ ἔλλ. ἀλφάρβητον δὲν ἐπαρκεῖ εἰς γραφὴν αὐτῶν». «ἔχομεν γλῶσσαν γραφομένην δι' ίδιαιτέρου ἀλφαρβῆτου, ἀτελέστατα παριστῶντος τοὺς τῶν ἀλλων γλωσσῶν φθόργυνος» «τὸ ἥμετερον ἀλφάρβητον συχνὰ δὲν ἔξαρκεῖ εἰς δήλωσιν τῶν ἔνων φθόργων».

ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΖΩΗ

ΠΑΛΑΙΟΝ ΒΑΡΙΕΤΕ: «Η *Κατοχή*» ίστορικη σκηνογραφία είς περάξεις τέσσαρας μετά προλόγου είς προᾶξιν, ύπτο *Γερασίμου Βώκου*

Η ΣΚΗΝΗ εις τὰς 'Αθήνας, τὸ 1854. Εἰς τὸ ιστορικὸν καφενεῖον τῆς «Ωραίας Ἐλλάδος», οὐδὲν θαμῶνες συζητοῦν μὲ φόβους καὶ μὲ ἐλπίδας. Διότι κατάστασις είνει κρίσιμη 'Ἐπωφελούμενον τῆς περιπλοκῆς τῆς Τουρκίας μὲ τὴν Ρωσσίαν, τὸ ἐλεύθερον Κράτος ἔξαποτεστέλλει ἀνταρτικά σώματα εἰς τὰς παραχώρας, νά τὰς ἐπαναστατήσουν καὶ νά τὰς ἐλευθερώσουν. Τὸ τολμητὸν κίνημα εὐνοεῖται ἀπὸ τὸν Βασιλέα. Άλλοι οἱ ὑπουργοὶ δὲν εἰνεὶ ὅλοι σύμφωνοι. Δύο-τρεῖς οὐστάζουν, φοβισμένοι ἀπὸ τὴν ἔχονταν στάσιν τῶν Δυνάμεων, καὶ προπάντων τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Γαλλίας. 'Ἐκ τούτου οἱ φόβοι' Άλλοι ή 'Ρωσσία κατέναντι γκρήν θὰ εἰνεὶ εὐνοϊκή κ' ἐξ τούτου αἱ ἐλπίδες .. Η ἀγωνία τῶν γερόντων ἐκείνων καὶ τῶν νέων πατριωτῶν, τῶν ἐμφορούμενών ἀπὸ τὴν Μεγάλην Ἰδέαν, ἔχει κορυφωθῆ. Τί θὰ γίνη; τί πρέπει νὰ γίνη; 'Άλλοι σχέχεται ή μεγάλη εἰδῆσις· τὴν φέρει δι μοίραρχος Παπαλόσας: 'Ο Βασιλεὺς τὸ θέλει! 'Ο Βασιλεὺς τὸ είτε· καὶ δ.τι λέγει δι Βασιλεὺς ἐκεῖνο γίνεται. 'Εμπρός! εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ... Τὴν στιγμὴν ἐκείνην διερχονταί ἀντάρται, ἀναχρούοντες ὑπὸ τοὺς ἥχους τῆς μουσικῆς. Κάθε δισταγμὸς ἐκλείπεται. Οἱ εἰς ἀνθρώπος, οἱ θαμῶνες τῆς «Ωραίας Ἐλλάδος» ἔγειρονται νά τους προπέμψουν μὲ ἐνθουσιώδεις ζητωκραυγάς. Κ' ἐνῷ διδιάσκαλος Γενναδίος, διστακτικὸς πρὸ διλούν αὖδημη, παρασκήνεται τώρα καὶ αὐτός, κ' ἐκχύνεται εἰς ὧδαίσινς πατριωτικὸν λόγους, καλυπτομένους ἀπὸ τὰς λαχάς τοῦ ἐνθουσιασμοῦ. ή αὐλαία πλήττει.

Αὐτὸς είνε τὸ πρόδογος. Σύντομος, πυκνός, τε-
χνικώτατος, μᾶς παρουσιάζει τὴν φυσιογνωμίαν τῆς
έποχῆς καὶ τὴν εἰκόνα τῆς καταστάσεως μᾶς δίδει
ὅτι χρειάζεται διὰ νὰ ἐννοήσωμεν τὸ δρᾶμα ποὺ
θάρξοισθαι. — ἡ μᾶλλον ποὺ ηχοῖς περιέχει δηδι, διότι καὶ ὁ
πρόδογος ἀποτελεῖ μέρος ἀναπόσπαστον, σκηνογρα-
φίαν απαιτούσην. Εἶναι τὸ κοινωνικὸν περιβάλλον,
τὸ ἔξωθεν, τὸ διοικητικὸν ἐπίδραση, τῶν λο-
γισμῶν καὶ τῶν πράξεων τῶν δύο ἡρώων, τοῦ "Οθω-
νος καὶ τῆς Ἀμαλίας. Αἱ δύο αὗται μεγάλαι φυσιο-
γνωμίαι εἰς τὸ δρᾶμα ἀποτελοῦν ὡς ἔνα ἄνθρωπον,
ὅς ἔνα ήρωα τραγικόν. "Ο" Οθων γνωρίζει βέβαια καὶ
διστογμούς ἀλλ᾽ η Ἀμαλία είνε ἀδίστακτος, σταθερά,
θαρραλέα στηρίζει τὸν "Οθωνα διατηνίζεται τὸν
ἔμψυχονε, τὸν μεταδίδει ὅλην τῆς τὴν δύναμιν καὶ
τὴν θέλησιν Μόνην ἡ φιλοπατρία είνε κοινὴ καὶ εἰς
τοὺς δύο, ἡ λατρεία τῆς Ἑλλάδος, ἡ θρησκεία τῆς
Ίδεας, ἡ ἀνευ συμφέροντος, ἀνευ ὀπισθοβουλίας.
Οὕτω τοὺς δύο αὗτοὺς ἀνθρώπους, τοὺς διαφορετι-
κούς, τοὺς βλέπομεν εἰς τὸ δρᾶμα νὰ ἐνεργοῦν κατά
τὸν ἱδιον τρόπον πρὸς ἔνα σκοπόν. Τόσον, ποὺ δὲν
εἰσέρχομεν πλέον ποιὸς είνε δυνατότερος, δὲν γενέ-
στερος, δὲν δρμητικώτερος, ἡ ἀν θέλετε καὶ δὲν τρελλό-
τερος. Εἰς τὴν πρώτην πράξιν, δὲν πρέσβυτος τῆς Γαλ-
λίας, κυνικὸς καὶ αὐθιδόνης ὑπὸ ἐπίπλαστον εὐγένειαν,
ἀναχωρῶν ἀπὸ τὴν ἰδέαν ὅτι οἱ Βασιλεῖς προσπο-
ονταί τοὺς φιλοπολέμους διὰ νὰ εὐχαριστήσουν τὸν
λαὸν καὶ νὰ σώσουν τὴν κινδυνεύουσαν δυναστείαν
των, προτείνει εἰς τὴν Ἀμαλίαν νὰ τοὺς ὑπερασπισθῇ

κατὰ τοῦ λαοῦ διὸ γαλλικῶν στρατευμάτων, ἀνὴρ θελανός νάνοχωρήσουν, νάνακαλέσουν τοὺς ἀντάρτας καὶ γὰρ ἡσυχάσουν. Καὶ ἡ Βασιλίσσα ἀπαντᾷ μὲ τὴν ίδιαν στρατότακην καὶ μὲ τὴν ίδιαν ἀγανάκτησιν, μὲ τὴν διποίαν καὶ ὁ Ὀδύων, εἰς τὴν δευτέραν πρᾶξιν, πρὸς τὸν πρέσβυτον τῆς Ἀγγλίας, ἐρχόμενον μὲ τὸ ίδιον πνεῦμα καὶ μὲ τὴν ίδιαν αὐθάδειαν, νά τοῦ ἐπιβάλῃ τὴν νποχωρησούν μὲ ἀριστούσους ὑποσχέσεις περὶ βελτιώσεων τὰς διποίας θὰ ἡγανάκτει δῆθεν ἡ Τουρκία νά εἰσαγάγῃ εἰς τὰς ὑποδούλους ἐπαρχίας. Καὶ αἱ δύο αὐταὶ σκηναὶ μὲ τοὺς πρέσβεις, ἡ μία εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς Βασιλίσσης, ἡ ἄλλη εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ Βασιλέως, είνε τοῦ θαυμασίαν τέχνην ἀπεικονιζούνται καὶ ἀποτελοῦν τὸ ἀνθίσμα τῶν δύο τούτων ὡραίων πρᾶξεων, εἰς τὰς διποίας διάλαμψει ἡ φωλιαπτορία, ἡ εἰλικρίνεια καὶ τὸ ψυχικὸν μεγαλειόν τῶν Βασιλέων, ἀκάμπτων πρὸς πάσης πιέσεως.

Εἰς τὴν τρίτην πρᾶξιν, οἵ ἔως τῶρα φαινόμενοι χωριστά, συνενοῦνται. Ό συνδυασμὸς τῶν ψυχῶν συντελεῖται πρὸ τῶν δημάτων τοῦ καταγοητευμένου θεατοῦ, καὶ ίδον, εἰς τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον, ὃπου πρόκειται νὰ συζητηθῇ ἡ ἀπάντησις εἰς τὸ τελεσίγραφον τῆς Τουρκίας, ἡ Βασιλισσαὶ παρακαλήθηται πλησίον τοῦ Βασιλέως. Μεταξὺ τῶν ὑπουργῶν, ὃς εἴταμεν, ὑπάρχουν καὶ οἱ διστάζοντες. Ἄλλα κανεῖς δὲν θὰ ήμπορούσε νὰ εἴτη ποιος ἀπὸ τοὺς δύο ὁργῆςται κατὰ τούτων καὶ διαμαρτυρεταὶ περισσότερον, ὁ "Οθων" ἡ ἡ "Αμαλία". Καὶ ἡ ὑπερθάτη ἀπόφασις λαμβάνεται ἐκεὶ σύμφωνα μὲ τὴν θέλησιν τῶν Βασιλέων. Λήγει τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον καὶ ἀναγγέλλεται ὅτι αἱ Αὐτῶν "Ἐξόχοτες οἱ πρόσεβις τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Γαλλίας, σίνε ἔτον καὶ ἵντον τὸν Βασιλέα.

Καὶ ὁ "Οὐδενὸς δύταντος

— Ειπέτε εις τοὺς κυρίους αὐτοὺς ὅτι δὲν δέχομαι!

Ο κύβος ἐρρίφθη! Τώρα ἐμπρός! Χάριν τῆς ἰδέας των, ή ὅποια είνε ή ἰδέα τοῦ Ἐθνους, οἱ μεγάλοι Βασιλεῖς δὲν διστάζουν νὰ φυσάσουν τὴν ἡσυχίαν των, τὸν ψόνον των, τὴν ζωήν των, τὰ πάντα. Ἐμπρός! Άλλα κάτι ἴσχυρότερον ἀπό αὐτούς, μοιραίως ἴσχυρότερον, τραγικῶς ἴσχυρότερον, διατάσσει ὅπλω. Τὸ μαρτύριον τῶν Βασιλεῶν, οἱ ὅποιοι εἶχαν νὰ παλαισουν κατὰ τῆς ὑπονίας, τῆς πλάνης, τῆς παρεξῆγησεως — μῆπως δὲν ἔνομιζοντο δράγμα τῆς Ρωσίας; — τῆς ἀντίδοσεως τῶν φρονιμῶν καὶ τῶν συμφοροντολογών, τὸ πολυήμερον τοῦτο μαρτύριον κορυφοῦται διὰ τῆς βίας, ἐγὼν δρόπιαν ἔξασκουν κατ' αὐτῶν οἱ Ἰσχυροί. Ἀρχίζει η τετάρτη πρᾶξις καὶ δ Ὁθων κλαίει τὸ χαμένον του ὄνειρον. Ἰδού η Κατοχή... Τὰ ἀγγειακά καὶ γαλικά πλοῖα ἐφάνησαν εἰς τὸν Πειραιά, ἀπεβίβασαν στρατεύματα, καὶ "Αγγλος ἀξιωματίδες, μόλις ἀποβιβασθεῖς, ἔτυψε τοὺς διὸ σκηπτρους τὴν γῆν, εἰς σημεῖον ὃτι τὴν ὑπεδούλωσε..." Οχι! οἱ Βασιλεῖς τῷρα πλέον δὲν θὰ φύγουν ἐπάνω εἰς τὰ λευκά των ἀλογα, νάνάφουν τὴν φωτιὰν ἀπὸ ἀλφούν εἰς ἀκρον τοῦ ὄλετηνισμού. Οἱ γηραιοὶ καπεταναῖοι τοῦ Ἀγώνος, οἱ διόποιοι ἀνειρεύνοντο νάκυούσουν ἄλλην μίαν φοράν τὸ τουφέκι, ποὶν νάποθανον, ἐπιστρέφουν ἀπρακτοὶ πρὸ τῆς βίας καὶ εἰνε ἔτοιμοι νὰ σπάσουν τὰ ἄχρηστα ὅπλα των. Εἰς τὴν πόλην βασιλεύει τρομοκρατία· τὰ καταστήματα ἔκλεισαν, δὸ λαὸς εἰνε εἰς ἀπόγνωσιν. Καὶ ὁ βασιλεὺς πρέπει νὰ ὑποχωρήσῃ. Άλλα καὶ εἰς τὴν ἥπταν του πόσον εἰνε μεγάλοι! Ὁταν ἐπιστρέψῃ ἀπὸ τὴν αἰθουσαν τοῦ Θρόνου, δπου ὑπεχρεωθῇ νὰ δώσῃ

λείους και ἄλλα, διὰ νὰ προληφθῇ οὕτω ἡ ἐπικειμένη καταστροφή των.

Αἱ ἀνασκαφαὶ τῆς Ἐπιδαύρου ἀποκαλύπτουν δόλεν σπουδαιότατα πράγματα...

Σκέψεις τοῦ Στένταλ :

Τὸ αἴσθημα εἶνε ἀνώτερον τῆς γνώσεως.

Οἱ ἔρως ὑπῆρξε πάντοτε ἡ σπουδαιοτέρα μου ἀπασχόλησις ἢ μᾶλλον ἡ μόνη.

Γίνεται κανεὶς μέγας νῦν, ὅχι ἀποστηθίζων ἀλλὰ συγχρίνων τὰ πράγματα· χρειάζεται μελέτη καὶ ἐπίγνωσις τῶν πραγμάτων, τὰ δοῦλα βλέπομεν.

Τὸ μέτρον τῆς εὐτυχίας τοῦ ἀνθρώπου ἔξαρταται ἐκ τῆς ἰσχύος τῶν παθῶν του.

Τὸ μνημεῖον τοῦ Ἀλεξανδρου Δουμᾶ νίον, ἔργον τοῦ Ρεμύ Σιν-Μαρσώ ἐτελειώσε. Τὰ ἀποκαλυπτήρια ἀνεβλήθησαν διὰ τὸ ἔχομενον ἔτος κατὰ τὴν ἐπετεῖον τῆς γεννήσεως τοῦ Γάλλου συγγραφέως.

Τὸ δημόσιον χρέος τῆς Ἰαπωνίας ἀνέρχεται σήμερον εἰς τέσσερα δισεκατομμύρια ὀκτακόσια πενήντα εκατομμύρια φράγκα. Ἐτεραισιάσθη δηλαδὴ ἐντὸς δεκαοκτὼ μηνῶν. Διὰ τὸν πόλεμον ἐδανείδηθη ἡ Ἰαπωνία τρία δισεκατομμύρια καὶ τριακόσια ἑκατομμύρια. Τὸ δημόσιον χρέος τῆς ἀναλογεῖ ἐκατὸν φράγκα κατ' ὕστομον.

Ἐνας σοφὸς τοῦ Πορτορίκο διατείνεται διὰ ἀνεκάλυψε τὸ μικρόβιον τῆς δκνηρίας καθὼς καὶ τὸν ὁρὸν πρὸς θεραπείαν αὐτῆς. Ἱώς τώρα ὑπεβλήθησαν εἰς τὴν θεραπείαν του περὶ τοὺς πέντε χιλιάδες ὀκνηροὶ ἄλλα κανεὶς δὲν ἐθεραπεύθη. Οἱ ἀσθενεῖς τοῦ ἀπεναντίας πολλαπλασιάζονται καθ' ἔκαστην καὶ δόρρος του ηρχισε νὰ μὴ ἐπαρχῇ.

Ἡ Σάρα Μπερνάρδο ἐπιχειρεῖ νέαν καλλιτεχνικὴν περιοδείαν εἰς τὴν Αμερικήν.

Τὴν 21 Σεπτεμβρίου διεθνὲς καλλιτεχνικὸν συνέδριον εἰς τὴν Βενετίαν νὰ διαρκέσῃ ἔνα μῆνα.

Ἡ ἑταῖρα τῶν αὐτοτιακῶν ἀτμοποιῶν Λλόϋδ ἔκαμε δοκιμάς εἰς τὴν διάρωγα τῆς Κορίνθου ἀνὴρ ποδοῦν νὰ περνοῦν τὰ πλοια τῆς διὰ τῆς διάρωγος.

Οἱ ἑνὶ Αὐστρίᾳ κ. Λούι Κουντέλκα, γνωστὸς διὰ τὰς μεταφράσεις του Ἑλληνικῶν ἔργων, ἔζητησε τὴν ἄδειαν ἀπὸ τὸν κ. Γρ. Ξενόπουλον νὰ μεταφράσῃ εἰς τὴν τσεχικὴν τὸν «Κόκκινον Βράχον».

Οἱ Ἀγρὸν Ούσσαὶ δὲ ποιοὶ ἐμεινε ὀλίγας ἡμέρας εἰς τὰς Ἀθήνας, εἰς συνένευξιν μὲν Ἀνθηναῖον δημοσιογάφον, εἰτὲ διὰ αἱ Αθήναι προοδεύουν ἀμέρικανικῶτα. Οἱ Γάλλος ἀκαδημαϊκὸς εἶχε ἔλλει τεταὶς τὰς Ἀθήνας πρώτην φορὰν πρὸ τοιανταδύ ἐτῶν.

Οἱ Ἀμερικανὸς δισεκατομμυριοῦχος Κάρνεξι προσέφερε τὰ ἀναγκαιῶντα ἑκατομμύρια πρὸς ἀνοικοδόμησιν. «Ἀνακτόρου τῆς Εἰρήνης εἰς τὴν Χάγην» Ἡ συσταθεῖσα ἐπιτροπὴ ἐπροκήρυξε διαγωνισμὸν διευθνὴ ἀρχιτεκτονικὸν.

Εἰς τὰ Παρίσι τὴν παρελθοῦσαν ἔβδομάδα ἥνοιξε τὰς πύλας του τὸ διεθνὲς σύνεδρον τῶν «Libres

Penseurs» εἰς τὸ δόπιον συνεζητήθησαν σπουδαιότατα κοινωνικὰ προβλήματα. Τὰ πυριώτερα τούτων ἦσαν: Σχέδιον περὶ νέας Ἐγκυροπαιίδειας. Ἡ ἀθεος ἡθική. Ὁ χωρισμὸς τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τοῦ Κράτους. Ὁροὶ καὶ συνέπεια τοῦ χωρισμοῦ τούτου. Ἐθνικὴ καὶ διεθνῆς διοργάνωσις προπαγάνδας πρὸς ἔξαρτωσιν τῆς ἐλευθερίας ἐν τῇ σκέψει.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΣΕΝΗΛΑΣΙΑ ἡ ΙΣΟΤΕΛΕΙΑ; Μελέτη περὶ τῶν ἔξινων λέξεων τῆς Νέας Ἑλληνικῆς ὑπὸ Μ. Α. Τριανταφυλλίδου Ἀθῆναι 1905, τυπογραφείον Π. Δ. Σακελλαρίου, σχ. 16ον, σελ. 168, δρ. 5.

ΧΑΡΤΗΣ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΑΣΟΣ ὑπὸ Εὐγένιον Μ. Ἀντωνιάδου. Βιβλιοθήκη Μαρασλῆ. Παρὰ τῷ κ. Π. Δ. Σακελλαρίῳ.

Η ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ ΜΟΡΦΩΣΙΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΙΔΑΣΚΑΛΩΝ ΕΙΝΑΙ ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΑΓΚΗ ὑπὸ Α. Σ. Αρβανιτοπούλου. Ἀθῆναι 1905 τυπογραφείον «Εστία» δρ. 1.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ ὑπὸ Oscar Weise. Κατὰ μετάφρασιν Γ. Κ. Γρατσιάτου, γιννασιάρχου (Βιβλιοθήκη Μαρασλῆ) ἐν Ἀθήναις, τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1905.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ ΜΑΛΙΣΤΑ ΤΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ ὑπὸ Γ. Ν. Τσερέπη. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1905.

ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΩΝ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ ΤΟΥ ΧΗΜΕΙΟΥ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΝ ΕΤΟΣ 1903 - 1904 ὑπὸ Α. Κ. Χρηστομάνου καθηγητοῦ τῆς Χημείας καὶ Διευθυντοῦ τοῦ Χημείου. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1905.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ ὑπὸ Διοικήσου Κυριακοῦ, ἐπιμελείᾳ Α. Ν. Δημόδους δ. ν. δικηγόρου. Τόμος δεύτερος ἐν Ἀθήναις, τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1905.

ΡΩΣΣΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ ὑπὸ Παύλου Λέφα. Τεῦχος Βον Ν. Γόγλ, Μ. Λέρδοντωβ, Ι. Τουργένιεβ, Ν. Λεσκόβ, μετὰ βιογραφιῶν καὶ κριτικῶν παρατηρήσεων. (Βιβλιοθήκη Μαρασλῆ) ἐν Ἀθήναις τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1905.

UMSONST von Julius Konst. von Hoesslin. Leipzig G. Müller-Mann sche Verlagsbuchhandlung.

Μουσική :

AVEU morceau lyrique pour violoncelle avec accompagnement de piano par L. Camilieri. Paris J. Hamelle éditeur 22 Boul. Malesherbes, fr. 1.75.

ORAISON mélodie pour une voix avec accompagnement de piano par L. Camilieri. fr. 1.25. J. Hamelle éditeur.

CHANSON D'EXIL mélodie pour une voix avec accompagnement de piano par L. Camilieri. fr. 1.25. J. Hamelle éditeur.

ΥΔΩΡ «ΣΑΡΙΖΑ» ΑΝΔΡΟΥ

ΚΑΙΡΗ, ΕΜΠΕΙΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΝΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ
ΑΔΕΛΦΩΝ ΜΠΙΣΤΗ, Ν. ΚΑΛΙΒΙΝΟΥ ΚΑΙ Λ. ΜΕΝΑΡΙΝΟΥ

Δηλοῦν, διὰ τὸ θαυμάσιον καὶ παγκοσμίον φήμης ίαματικὸν ὑδωροῦ «Σαρίζα». Ἄνδρον ἡγγυημένον, ὃς διὰ τῆς ἔβδομάδος κομιζόμενον, πωλεῖται παρὰ τῷ ίδιον ιδιοκτητῶν. Αδελφῶν Μπίστη, Σταδίου 33, καὶ διασταύρωσις ὅδου Παρθεναγγείου, Ν. Καλιβίνου, Ζωδόχου Πηγῆς 17 καὶ Λεωνέδα Μενδρείου, Οφθαλματρείου 2.

Παραρτηματικόν ον Πειραιεῖ ἔδωματον Σωτ. ΒΟΡΡΙΑ — Κεντρικὴ Αγορά.

Οἱ θέλοντες ἐκ τοῦ ἔξωτερον νὰ προμηθεύωνται ὑδωροῦ χονδρικῶς δύνανται ν' ἀπευθύνωνται ἀπ' εὐθείας εἰς τοὺς ἐν Ἀθήναις ιδιοκτήτας κ. κ. Αδελφούς Μπίστη καὶ Ν. Καλιβίνου. Αἱ αἰτήσεις των θὰ ἐκτελῶνται ἀπ' εὐθείας ἐκ τῆς ἐν Ἀνδρῷ πηγῆς μετὰ τῆς μεγαλετέρας ἀκριβείας καὶ ταχύτητος.

— 1831 —

“ΓΕΝΙΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΙ,, ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ

(ASSICURAZIONI GENERALI)

ἔταιροικὸν πεφάλαιον καὶ ἀποθεματικὰ τῇ 31 Δεκεμβρίου 1904

Κορώνας 247,497,914.42

ΠΥΡΑΣΦΑΛΕΙΑΙ — ΘΑΛΑΣΣΑΣΦΑΛΕΙΑΙ
ΑΣΦΑΛΕΙΑΙ ΖΩΗΣ

ἐπὶ διαφρόων συνδυασμῶν.

Η ΕΤΑΙΡΙΑ ΣΥΝΑΠΤΕΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΖΩΗΣ ΕΙΣ ΔΡΑΧΜΑΣ

Διευθυντής τοῦ ἐν Ἀθήναις Γεν. Πρακτορείου
Δ. ΒΡΥΖΑΚΗΣ

Γενικὸς Επιθεωρητής διὰ την Ἑλλάδα
καὶ Διευθυντής τοῦ Εἰδικοῦ Γραφείου Κλάδου Ζωῆς
Ι. ΚΟΥΖΙΝ

Γενικὸς Αντιπρόσωπος καὶ Τραπεζίτης δὲ Οίκος Γ. Π. ΣΚΟΥΖΕ
Γραφεῖα: Ἀθῆναι, Οδός Σταδίου καὶ Οφθαλματρείου ἀριθμὸς 10.

ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΝ ΝΕΥΡΙΚΩΝ ΝΟΣΗΜΑΤΩΝ ΕΝ ΠΑΤΗΣΙΟΙΣ

MAISON DE SANTÉ

Σ. Γ. ΒΛΑΒΙΑΝΟΥ Ιατρού Νευρολόγου καὶ Φρενολόγου.

Ιδρυται εἰς μαγευτικὴν θέσιν τῶν ὄλοδρώσων Πατησίων, τοῦ ὠδαιοτάτου τούτου καὶ ὑγιεινοτάτου προαστείου τῶν Ἀθηνῶν, ἐν τέταρτον μόλις ἀπέχοντος αὐτῶν καὶ συγκοινωνοῦντος δι' ὅλων τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας, περιβάλλεται δὲ ὑπὸ ἀπειρῶν υφοβόλων κήπων καὶ ὕδιον κέκτηται κῆπον, ὃς καὶ ἀφθονον καὶ διαυγέστατον ὑδωροῦ.

Ἐν τῇ Κλινικῇ ταύτῃ νοσηλεύονται δέξα καὶ χρόνια νοσήματα Νευρικά καὶ Ἐγκεφαλικά. Μολυσματικά δὲ καὶ ἐπικίνδυνα ἐγκεφαλικὰ δὲν εἰσὶ δεκτά.

Πρὸς θεραπείαν τῶν ἀσθενῶν ἐφαρμόζονται δλαι αἱ θεραπευτικαὶ μέθοδοι μεταξὺ τῶν διαφορών ιατρικού, ή Ηλεκτροθεραπεία, ή Υδροθεραπεία, ή Ανατομιθεραπεία (Massage), ή Ψυχοθεραπεία, ή Αιτοικὴ Γυμναστική, ή διὰ κατακλίσεως (alitement) καὶ ἀπομονώσεως (isolement) θεραπεία, ή δὲ Υπνωτισμὸν καὶ ὑπορόλης ἐν ἐγρηγόροις (suggestion à l'étau de vieille), αἱ ἐνέσεις δρόσων (δρόσιθεραπεία) καὶ λοιπῶν φαρμάκων κλπ. κλπ.

Πᾶσαι αὗται αἱ θεραπευτικαὶ μέθοδοι ἐφαρμόζονται ἀναλόγως τοῦ νοσήματος καὶ τῶν ἐνδείξεων.

Νοσοκομειακὴ ιπηροσία πλήρης οἱ νοσοκόμωι ἐκ τῶν εἰδικῶν μόρφωσιν λαβόντων καὶ πεπιθωμένοι περὶ τὴν νοσηλεύσιν τοιούτων ὀρρώστων.

Κλίναι ἀπὸ δέκα δραχμῶν καὶ ἀνω δὲ διαρχής, ἡ ηγέρας, ἀνοιλόγως τοῦ δωματίου, τοῦ προσωπικοῦ ὅπερα.

Η Κλινικὴ σύνδεται διὰ τὴν οἰκίαν καὶ τὸ γραφεῖον τοῦ Διευθυντοῦ Αριθμ. 314.

Οἱ βούλομενοι νὰ εἰσέλθωμεν ἢ νὰ εἰσαγάγωσι τοὺς ἀρρώστους των δέοντων ν' ἀπευθύνθωσιν εἰς τὸ Γραφεῖον τοῦ Ιατροῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ του 16 — Οδὸς Ζήνωνος — 16,

ΝΕΥΡΙΚΩΝ ή ΦΡΕΝΙΚΩΝ

ΣΥΝΟΨΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ 31 ΙΟΥΛΙΟΥ 1905

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ

	31 Ιουλίου 1905	30 Ιουνίου 1905
Ταμεῖον εἰς μεταλλικόν τραπεζικά γραμμάτια Ιονίκης Τραπέζης . . . . . Δρ.	2,965,973.44	1,912,840.15
κερματικά " διδραχμα και μονόδραχμα . . . . . "	115,505 —	174,145 —
"Εξωτερικοί λ/σμοί. Αντίτιμον μεταλλικού εἰς το ἔξωτερον . . . . . "	1,126,692 —	1,034,490 —
"Πριον έκδοθ. Έθν. Δανείου εἰς χρυσόν Ελλην. Σιδηρόδρ. 4% 1902 . . . . . "	27,346,985.47	26,733,349.04
Δανείον πρὸς τὴν Ελλήν. Κυβερνήσιν ἐπ' ἀναγκ. κυκλοφορίᾳ τραπεζικῶν γραμμάτων . . . . . "	17,804,425.53	19,639,249.53
Δανείον πρὸς τὴν Ελλήν. Κυβερνήσιν ἐπ' ἀναγκ. κυκλοφορίᾳ τραπεζικῶν γραμμάτων . . . . . "	68,278,575.42	68,278,575.42
"Ομολογίαι Εθνικῶν Δανείων . . . . . { Εἰς χρυσόν . . . . . Δρ. 23,768,607.75	10,875,000 —	10,875,000 —
"Ομολογίαι Εθνικῶν Δανείων . . . . . { τραπεζ. γραμμάτια . . . . . 28,933,625 — "	52,702,232.75	52,860,107.75
"Εντοκα γραμμάτια Ελληνικοῦ Δημόσιου εἰς τραπεζικά γραμμάτια . . . . . "	3,267,500 —	4,292,500 —
Προεξοφλήσεις . . . . . "	19,925,165.82	19,515,750.13
Καθυστερήσεις προεξοφλήσεων . . . . . "	2,828,863.91	2,760,158.46
Δάνεια και ἀνοικτοὶ λ/σμοὶ ἐπ' ἔνεγκρω χρηματιγράφων . . . . . "	11,023,800.53	12,209,534.47
Δάνεια ἐπ' ἔνεγκρω χρηματιγράφων . . . . . "	329,874.90	355,324.53
Δάνειον πρὸς τὴν Σταφιδικὴν Τραπέζαν ἐπ' ἔγγυσει τῶν Κρατός . . . . . "	2,039,186.18	2,192,174.08
Δάνεια και ἀνοικτοὶ λογαριασμοὶ ἐπὶ ὑποθήκῃ . . . . . "	55,730,326.10	55,678,865.71
Δάνεια εἰς δήμους, λιμένας, και λοιπὰ νομικὰ πρόσωπα . . . . . "	42,841,885.93	43,496,277.26
Χορηγήσεις εἰς γεωργοκτηματίας . . . . . "	11,759,003.14	11,981,013.24
Καθυστερ. χορηγήσεων εἰς γεωργοκτηματίας και ἐκ γραμμ. Προνομ. Τραπ. Ηπειροθεσαλίας . . . . . "	4,871,560.07	4,698,213.49
Μετοχαὶ εἰς ἔγχωρίους Εταιρίας . . . . . "	4,047,533.20	3,304,770 —
Συμμετοχὴ εἰς Γραπταν. Κρήτης . . . . . "	1,500,000 —	1,500,000 —
Όμολογίαι λαχ. δανείου Έθν. Τραπ. τῆς Ελλάδος 2 1/2% (εἰς τρ. γρ.) . . . . . "	1,835,200 —	1,835,200 —
Τοκομερίσια ἐν γένει . . . . . "	283,771.87	4,076,614.37
Καταστήματα Τραπέζης και κτήματα εἰς ἀναγκαστικῶν εκποίησεων . . . . . "	8,372,825.46	8,211,080.72
Ἀπαιτήσεις ἐπισφαλείς . . . . . "	2,459,189.73	2,445,794.10
"Εξοδα ἐγκαταστάσεως (ιδίως δαπάνη κατασκευῆς τραπεζικῶν γραμμάτων) . . . . . "	1,610,485.29	1,590,027.44
Διάφοροι λογαριασμοί . . . . . "	2,354,126.43	3,024,451.73
Λογαριασμοὶ τρίτων ἐν τῷ ἔξωτερῳ . . . . . "	2,738,951.02	4,093,066.65
Λογαριασμός ἐπαγόρας συμμετοχῆς Κυβερνήσεως εἰς κέρδη ἐκ τραπεζικῶν γραμμάτων . . . . . "	1,648,640 —	1,648,640 —
Ἐξαγορα προνομίου Προνομ. Τραπέζης Ηπειροθεσαλίας . . . . . "	1,200,000 —	1,200,000 —
Προμήθεια τρόποις λαχειοφόρου δανείου (εἰς τραπεζικά γραμμάτια) . . . . . "	450,000 —	450,000 —
Διάφορα . . . . . "	289,078.14	509,891.48
	363,994,336.80	366,577,101.75

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ

	Δρ.	Δρ.
Μετοχικὸν Κεφάλαιον	20,000,000 —	20,000,000 —
Αποδεματικά Κεφάλαια . . . . . "	13,500,000 —	13,500,000 —
Τραπεζικά γραμμάτια ἐν κυρλαφορίᾳ . . . . . "		
I. δια λ/σμού τῆς Κυβερνήσεως . . . . . Δρ. 68,278,575.42	112,429,455.07	110,899,633.86
II. " " Γραπτέζης . . . . . Δρ. 44,150,879.65	10,875,000 —	10,875,000 —
Κερματικά γραμμάτια διδραχμα και μονόδραχμα . . . . . "	5,860,012.71	5,946,580.80
Καταθέσεις ἀνέν τοκού εἰς μεταλλικόν . . . . . "	16,763,688.30	15,035,467.60
Ἐπιταγαὶ πληρωταί . . . . . "	741,192.74	593,923.04
Μερίσματα πληρωταί . . . . . "	738,255 —	2,099,315 —
Καταθέσεις Δημόσιοι διά χορηγήσεις δανείων κατὰ τὸν ΒΦΜ νόμον . . . . . "	288,749.94	283,749.94
Δ εθν. Οίκονομική Έπιτροπή. Δ/σμος καταθ. { Εἰς χρυσόν . . . . . Δρ. 140,454.35	2,162,481.13	5,916,025.56
έκ Δημοσ. ὑπεγγύων προσδόων . . . . . "	36,944.10	206,495.90
Ὑπηρεσία Εθνικῶν δανείων εἰς τραπεζικά γραμμάτια . . . . . "	1,810,990.35	2,395,465.20
Καταθέσεις Δημόσιου εἰς χρυσόν . . . . . "	525,089.53	7,586.32
Καταθέσεις Δημόσιοι ἐπὶ τόκων εἰς τραπεζικά γραμμάτια . . . . . "	6,510,701.48	210,701.48
"Εντοκος καταθέσεις Δημόσιου εἰς χρυσόν διά τὴν κατασ. Σιδ. Πειραιώς - Δεμερλή - Συνδρον . . . . . "	17,804,425.53	19,639,249.53
" " " τραπ. γραμμ. . . . . "	174,600.81	69,137.31
Καταθέσεις Δημόσιοι εἰς τραπεζικά γραμμάτια κατὰ τὸν νόμον ΒΦΕ . . . . . "	5,682,318.20	
Καταθέσεις ἐπὶ τόκων . . . . . "	79,549,755.02	78,947,784.34
Λαχειοφόροι δανείου Τραπέζης 3% εἰς χρυσόν . . . . . "	45,450,810 —	45,459,810 —
2 1/2% εἰς τραπεζ. γραμμάτια . . . . . "	20,492,000 —	20,492,000 —
Ύπηρεσία λαχειοφόρου δανείου Τραπέζης 3% εἰς χρυσόν . . . . . "	1,932,286 —	2,267,330 —
2 1/2% εἰς τραπ. γραμμάτια . . . . . "	18,000 —	140,000 —
Καταθέσεις Ταμιευτηρίου . . . . . "	4,582,574.04	4,457,706.44
Συμμετοχὴ τῶν Τραπεζῶν Ιονίκης και Αθηνῶν εἰς δάν. Σταφ. Τραπέζης . . . . . "	937,949.77	1,009,855.47
Διάφορα . . . . . "	805,378.78	441,965.76
	363,994,336.80	366,577,101.75

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 10 Αὐγούστου 1905.

Ο Διευθυντής του Λογιστηρίου

Δ. Α. ΚΑΡΑΤΖΑΣ

THE GRESHAM LIFE

ASSURANACE SOCIETY LIMITED

ESTB. 1848.

ΑΓΓΛΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΖΩΗΣ ΓΚΡΕΣΑΜ

ΕΔΡΑ: ST MILDRED'S HOUSE POULTRY, LONDON

ΙΔΡΥΘΕΙΣ ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩ Τῷ 1848

ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΔΙΑ Β. ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ

Ενεργητικον	Διορ. Αγγλ.	Δραχ.
Έπεισμαν εισάσθημα	8,688,242.1.4	347,529,683
Πληρωθέντα ποσά	1,332,130.0.5	53,285,201
	19,549,056.0.0	781,962,240

ΣΥΝΑΨΙΣ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ ΕΙΣ ΔΡΑΧΜΑΣ

ΤΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΗΡΙΑ ΕΚΔΙΛΟΝΤΑΙ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙ

Ωστε δι ασφαλιζόμενος νὰ είνε ἐν γνώσει τῶν δρων ὑφ' οὓς οδεις ασφαλίζεται.

Συμμετοχὴ τῶν ασφαλιζομένων κατὰ 90% εἰς τὰ κέρδη.

Ισφάλειας ισόβιοι, μικταί, προικοδοτήσεις κτλ.

Υποκατάστημα διὰ τὴν Ελλάδα ἐν Ἀθήναις δόδος Κοραῆ 5.
Δ. ΡΑΛΛΗΣ βασιλευτής κλπ
Β. Α. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ Διευθυντής της Επαγγελίας ἐν Ελλάδι: Η ΙΟΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΚΛΕΑΝΘΟΥΣ ΓΑΓΤΑΝΟΥ

ΑΠΟΘΗΚΗ ΧΑΡΤΟΥ

Πλατεῖα Αγίων Θεοδώρων

Αθήναι

Όλα τα είδη χάρτου τυπογραφικού πρωτοκόλλων, γραφῆς κλπ.

Τιμαι εκτὸς συναγωνισμοῦ.

ΑΝΑΜΦΙΣΒΗΤΗΤΟΣ

ΑΛΗΘΕΙΑ

έχφευγοντα μετὰ θαυμασμοῦ ἐκ τοῦ στόματος διολκήρου τῆς μεγίστης πελατείας τοῦ Υποδηματοποιείου Ζ. ΣΚΑΡΑΛΙΑΚΟΥ.

Οδεις Προαστείου ἀρ. 10,

Οτι ουδέποτε ἀπενεμήθη δικαιότερον βραβείον ἀπό το Χρυσούν Βραβείον τῆς τελευταίας Διεθνούς Εκθέσεως, δοθέν εἰς τὸ

Κατάστημα ΣΚΑΡΑΛΙΑΚΟΥ.

δεότε

τὰ υποδήματά του, γόβες, σκαρπίνια, μπότες και ἡ ἐν γένει ἐργασία του φέρει

Σφραγίδα τῆς Τελειότητος

ὑπὸ ἐπόψιν κομψότητος και στερεοτητος.

ΑΓ ΚΑΛΛΤΕΡΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑΙ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Καλλτεκν. Διακοδυνέσις Οίκοδουμών

Αδελφοί Ρόδοι, δόδος Ρουλής, 8.

Κοδωνία

Κ. Βελισσάριος, δόδος Σταδίου, 67.

Κουμάδεσις Κινητών

Κ. Βελισσάριος, Λεωφόρος Πανεπιστημίου, 4

Μodes

Έμμετον, δύο οι τελευταῖοι νεωτερισμοί: Φορέματα και Ἐπαναφόρια, Πίλοι, Στηθόδεσμοι, Ἀσπρόφρονχα: — Ράπται και Μοδίσται Παρισινά! Μ^{me}s Jeanne, Hélène, Alice, Charlotte.

Μαρμαρογλυφεία

Ιωάννης Γ. Χαλδούπης δόδος Πανεπιστημίου 69

Γαλακτοκομεία

I. Χρυσάκη, δόδος Φιλελήνων 4.

A. Τριανταφυλλίδης, δόδος Ηπείρου 67.

Αποικιακά

Δημ. Αγγλος, δόδος Αγίου Μάρκου.

Βιβλιοδεξία

Σ. Αμπατζόπουλος, δόδος Κολοκοτρώνη 7.

Φαρμακεία

Π. Βασιλείου, δόδος Σταδίου και Αιόλου.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΜΠΕΔΟΚΛΕΟΥΣ

ΙΔΡΥΘΗΣΑ ΤΩ 1886 ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩ 1905

ΕΤΕΡΟΡΡΥΘΜΟΣ ΜΕΤΟΧΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

Κεφάλαιον καταβεβλημένον: 2,000,000 δραχμαί

ΑΘΗΝΑΙ — ΣΟΦΟΚΛΕΙΟΝ

Τιμῆμα Τραπεζικόν. — Συνάλλαγμα. — Ἐκδοσις ἐπιταγών (chèques). — Πιστωτικά ἐπιστολαί. — Εἰσπράξεις. — Δάνεια ἐπὶ ἐνεχύρῳ Χρεωγράφων. — Προεξοφλήσεις. — Καταθέσεις. — Φύλαξις τίτλων και τιμαλφῶν.

Τιμῆμα Γαμευτήριων: 4%. — Μηνιαῖαι καταθέσεις ἀνατοκιστικαί. — Μηνιαῖαι δόσεις πρὸς ἀγοραν Λαχειοφόρων Ἐθν. Τραπ. Ἑλλάδος.

Τιμῆμα Χρηματιστηρίου. — Ἀγόραπωλησίαι χρεωγράφων. — Χρηματιστικαὶ ἐντολαί.

Τιμῆμα Εμπορίου. — Προμήθειαι ἐμπορευμάτων. — Αντιπροσωπεῖαι οἰκων. — Πληροφορίαι ἐμπορικαὶ. — Δέρματα κατειργασμένα βυρσοδεψείου Μοσχάτου.

Τιμῆμα Εργατικού στο Ελλαδί της New York Life ασφαλείας ἐπὶ τῆς ζωῆς.

Τόκος καταθέσεων

3 1/2 % ἀπόδοσις εἰς πρώτην ζητησι

3 3/4 % > μετὰ ἓνα μῆνα

4 0/0 > μετὰ τρεῖς μῆνας

4 1/4 0/0 > μετὰ ἑξ μῆνας

4 1/2 0/0 > μετὰ ἔντος

5 0/0 > μετὰ δύο ἔτη

5 1/2 0/0 > μετὰ τρία ἔτη και πλέον

Διὰ καταθέσεων εἰς χρυσὸν κατὰ 1/2 0/0 ὀλιγώτερον

ΤΑ ΜΕΤΑΞΟΤΑ

ΣΠΑΡΤΗΣ ΚΑΡΑΣΤΑΜΑΤΗ

ΝΕΙΩΘΕΣΑΝ 10 ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ ΤΙΤΛΩΝ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑΣ ΚΑΙ ΕΤΙΜΗΘΕΣΑΝ ΔΙΑ ΧΡΥΣΩΝ ΒΡΑΒΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΙΤΛΩΝ ΤΙΜΗΣ
ΕΙΣ ΟΛΑΣ ΤΑΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ

ΕΥΡΩΠΗΣ & ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Τὰ περίφημα ταῦτα μεταξωτὰ τῆς κ. Σπάρτης Καρασταμάτη, τὰ ὅμνηθέντα εἰς ὅλας τὰς γλώσσας και διαδοθέντα εἰς ὅλον τὸν κόσμον κατέστησαν περιώνυμα διὰ τὴν ἀπαραμίλλον στερεότητά των και τὴν ἐκ καθαρᾶς και φυσικῆς μετάξης λεπτεπίλεπτον τέχνην των.

33—ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ—33

Η ΧΙΑ ΕΥΦΡΟΣΥΝΗ

ποίημα ἐπικοινωνικὸν ὑπὸ

Γ. Ε. ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗ

ἔχον ὑπόθεσιν τὰς ἐν Χίῳ γενομένας σφαγὰς κατὰ τὰ ἔτη 1821-1822. Τὸ ποίημα σύγκειται ἐξ ἀσμάτων ὀκτώ, ἐν ὧ συνάπτονται διάφορα ἐπεισόδια ἀναφερόμενα εἰς τὴν ἐλληνικὴν ἐπανάστασιν. Εὑρίσκεται παρὰ τῷ βιβλιοπώλῃ κ. Ι. Κολλάρῳ. Βιβλιοπώλειον «Ἐστίας». Τιμᾶται δρ. 3.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Κεφάλαιον ἑταϊρικὸν 10.000.000.— Αποθεματικὸν 4.700.000.

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ἐν Πειραιῇ, Πάτραις, Βόλω, Σύρῳ, Καλάμαις, Αλεξανδρείᾳ Χανίοις και Ἡρακλείῳ Κρήτης.

Προεξοφλήσεις, εἰσπράξεις γραμματίων, προκαταβολαὶ ἐπὶ χρεωγράφων και ἐμπορευμάτων Τοεχ νοὶ λ σμοὶ ἥγγυημένοι. Φύλαξις χρεωγράφων, Ἔνοικίαις χρηματοκιβωτίων εἰς ἴδιωτας ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ εἰς χρυσὸν ἢ τοπεζογραμμάτια: 3% εἰς πρώτην ζητησι. — 3 1/2 % απόδοσις μετὰ 6 μῆνας. — 4% μετὰ ἔντος εἰτη και ἐπέκεινα. ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ λεπτουργοῦν καθ' ἑκάστην πρὸς 4%.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΔΕΞΙΚΑ

ΑΠΑΝΤΑ ΕΠΙ ΑΡΙΣΤΟΥ ΧΑΡΤΟΥ ΥΠΩΜΕΝΑ

ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛ. ΓΛΩΣΣΗΣ	ὑπὸ Α. Α. Σακελλαρίου Γόμοι 3	σελ. 4400	δρ. 48
ΔΑΤΙΝΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ	ὑπὸ Ε. Δ. Τσακαλώτου	780	» 12
ΕΛΛΗΝΟΔΑΤΙΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ	ὑπὸ Ε. Δ. Τσακαλώτου	872	» 10
ΟΜΗΡΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ	ὑπὸ Α. I. Ολυμπίου	360	» 6
ΓΑΛΛΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ	ὑπὸ Ν. Κοντοπούλου	1087	» 14
ΕΛΛΗΝΟΓΑΛΛΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ	ὑπὸ Ν. Κοντοπούλου	1100	» 14
ΑΓΓΛΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ	ὑπὸ Ι. Περβανογλού	1087	» 14
ΕΛΛΗΝΟΑΓΓΛΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ	ὑπὸ Ι. Περβανογλού	1000	» 14
ΓΕΡΜΑΝΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ	ὑπὸ Α. Ν. Γιάνναρη	1146	» 10
ΕΛΛΗΝΟΓΕΡΜΑΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ	ὑπὸ Ρ. Ρουσοπούλου	1080	» 10

Εὑρίσκονται ἐν τοῖς κυριωτέροις βιβλιοπώλειοις και ἐν τῷ βιβλιοπώλειῳ

Π. Δ. Σακελλαρίου, δόδος Λυκούργου 8.

RICHARD JOHNSON CLAPHAM & MORRIS LTD

24 — 26 LEVER STREET

MANCHESTER

"Εμποροι και Προμηθευται εις τα έξης ειδη:

Γαλβανισμέναι λαμαρίναι ήσαι και ἀνλακωται.	Σύρματα σιδηρά, γαλβανισμένα και μή.
Λαμαρίναι μαῦραι.	» χάλκινα, δρειχάλκινα και κασσίτερωμένα
Τενεκέδες διάφοροι.	Συρματοφράκται γαλβανισμένοι.
» γαλλικοί.	Σουηδικὸς Σίδηρος.
Μόλυβδος εις φύλλα και χελώνας.	Ἄγκυραι και Ἀλυσοι.
Κασσίτερος.	Κλίναι διάφοροι.
Χαλκὸς εις φύλλα και κύκλους.	Χημικὰ προϊόντα.
Σωλῆνες διὰ κλίνας.	Χρώματα διάφορα.
Σιδηροσωλῆνες διὰ φωταέριον και υδωρ.	Ἐλαια. »
Σωλῆνες ἐκ χαλκοῦ, δρειχάλκου και μολύβδου.	Γλυκερίνη.

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ : ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΜΠΕΔΟΚΛΕΟΥΣ

HOBBS, HART & CO. LTD.

ΜΟΝΟΚΟΜΑΤΑ ■■■

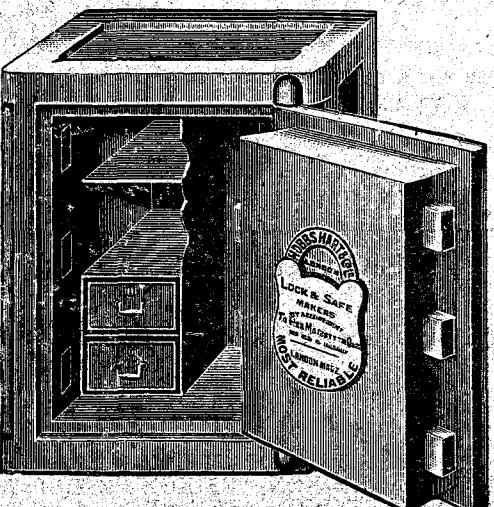
ΧΑΛΥΒΔΙΝΑ ■■■■■

ΧΡΗΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΑ

ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΠΥΡΟΣ, ΤΗΣ ΠΤΩΣΕΩΣ

ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΛΕΠΤΩΝ

ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΑΙ ΤΩΝ ΘΥΣΑΥΡΟΦΥΛΑΚΙΩΝ
ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ

ΔΙΑΡΚΗΣ ΕΚΘΕΣΙΣ: 76, Cheapside, London E. C.

ΓΡΑΦΕΙΑ ΚΑΙ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ: Arlington Street, Islington, N.

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ : ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΜΠΕΔΟΚΛΕΟΥΣ